

DELPLANER - Strategisk VA-plan

Våra styrdokument

[Normerande]

Policy - Vår hållning, övergripande
Riktlinjer - Rekommenderade sätt att agera
Regler - Absoluta gränser och ska-krav

[Aktiverande]

Strategi - Avgörande vägval och strategiområden från fullmäktigeberedningar
Program - Avgörande vägval och programområden från andra än fullmäktigeberedningar
Plan - Uppdrag, tidsram och ansvar

Innehåll

Ordlista.....	5
Sammanfattning.....	7
Bakgrund.....	8
Syfte.....	8
Hur planen har tagits fram.....	9
VA-planens roll.....	9
Plan för uppföljning.....	10
Uppdrag.....	11
VA-planens uppbyggnad.....	11
Miljömål och hållbarhetsmål.....	11
Lagar och regler.....	13
Ansvar för VA-försörjningen.....	14
VA-utbyggnadsplan.....	16
Hur utbyggnadsplanen har tagits fram.....	16
Utbyggnadsområden.....	17
Bevakningsområden.....	20
Fortsatt enskilt.....	21
Genomförande av VA-utbyggnaden.....	21
Tekniska förutsättningar.....	22
Finansiering.....	23
Kommunikation.....	23
Konsekvenser av VA-utbyggnadsplanen.....	25
Plan för den allmänna anläggningen.....	27
Allmän VA-försörjning.....	27
Dricksvatten.....	29
Vattenledningsnät.....	29
Brandvattenförsörjning.....	29
Avlopp.....	29
Genomförande.....	32
Konsekvenser av delplanens genomförande.....	32
Plan för enskilt VA.....	33
Riktlinjer för enskilt dricksvatten.....	33
Tillsyn av enskilt avlopp.....	36
I väntan på VA-utbyggnad.....	37
Genomförande.....	38
Konsekvenser av VA-planens genomförande.....	38
Dagvattenriktlinjer.....	41
Bakgrund.....	41
Klassificering.....	43
Kvantitetsproblem.....	44
Kvalitetsproblem.....	47
Dagvattenåtgärder.....	47
Vanliga tekniska åtgärder.....	48

Strategier	50
I områden	50
I skeden.....	51
Ansvar och arbetssätt.....	54
Konsekvenser av att införa dagvattenriktlinjerna.....	57
Bilagor	59
Bilaga 2. Grunder för prioritering till utbyggnadsplanen	60
Bilaga 3. Poängsättning prioritering	62
Bilaga 4. Utbyggnadsområden VA.....	64
Ordlista utbyggnadsplan	64
Områden i Ulricehamns centralort.....	65
Områden i Hökerums tätort.....	72
Områden i övriga kommunen	75
Källor.....	101

Ordlista

ABVA:	Allmänna bestämmelser, kommunens föreskrifter för användningen av allmänna VA-anläggningen.
Allmänt VA:	Kommunens VA-anläggningar och tjänster.
Avloppsvatten:	Allt använt, smutsigt vatten som når reningsverk via avloppsrören. Samlingsnamn för spillvatten och dagvatten.
Avrinningsområde:	Område som avgränsas av vattendelare inom vilken ytvattenavrinningen sker till recipient.
Dagvatten:	Dagvatten är tillfälligt förekommande flöden av regnvatten, smältvatten, spolvatten och framträngande grundvatten som avrinner från mark eller hårdgjorda ytor.
Dricksvatten:	Vattnet i kranen, renat till dricksvattenkvalitet enligt Livsmedelsverkets föreskrifter.
Dränvatten:	Överflödigt vatten i mark som avleds i rör, dike eller liknande för att hålla torrt kring t.ex. bostadshus.
Enskilt VA:	En anläggning för dricksvatten, avloppsvatten eller dagvatten som ägs privat eller drivs som en gemensamhetsanläggning.
Gemensamhetsanläggning:	Anläggning som försörjer flera fastigheter med VA-lösning tillsammans.
Grundvatten:	Vatten i marken som ligger under grundvattenytan, där vattnets nivå är samma som atmosfärtrycket. Grundvatten bildas när vatten sakta infiltreras i marken.
Infiltration:	Vatten rinner sakta genom marken och renas genom sand- eller gruslager där föroreningar binds till partiklar.
Ledningsnät:	Rör som leder dricksvatten från vattenverken och avloppsvatten till reningsverken samt avleder dränerings- och dagvatten från husgrunder, gator och torg.
LIS-område:	Område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Personekvivalenter (pe):	En personekvivalent motsvarar ungefär 1 person i BOD7-belastning.
Recipient:	Vattendrag som tar emot avrinning eller avlett vatten.
Råvatten:	Det vatten som vattenverken använder för att producera dricksvatten, kan vara antingen ytvatten eller grundvatten. I Ulricehamn är det i dagsläget grundvatten som utgör råvattnet.
Sandfilter:	Under dricksvattenproduktionen silas vattnet genom flera lager av sand i en bassäng för att renas. Man härmar naturen där vattnet vid grundvattenbildning silas genom marken.
Slam:	En restprodukt från reningsprocessen vid ett reningsverk. Används till stor del för biogasproduktion och ett slam av god kvalitet kan också användas som gödsel på åkermark.
Spillvatten:	Förorenat vatten från toalett, bad, dusch, disk, tvätt och industrier som leds till avloppsreningsverken.
Skyfall:	Häftiga regn som det allmänna rörsystemet för dagvatten inte kan hantera och som orsakar skador för samhället och dess invånare.
Spillvatten:	Spillvatten är avloppsvatten från hushåll, skolor, arbetsplatser, handel och service, det vill säga allt som spolats ner i toalett eller avlopp.
VA:	Vatten och Avloppsvatten.
VA-försörjning:	Kommunens hantering och försörjning av lösningar för vatten och avlopp.
VA-huvudman:	Den som ansvarar för VA. Oftast en kommun eller ett kommunalt bolag. I Ulricehamn är det UEAB.
Vattenförekomst:	Ett vattendrag klassat som vattenförekomst i VISS.
Vattenskyddsområde:	Ett område utpekad som skyddat på grund av vattentäkt, med vattenskyddsföreskrifter.
Vattentäkt:	Grundvatten- eller ytvattenkälla där vattenverken hämtar sitt råvatten.
Verksamhetsområde:	Ett område där det är utpekad att kommunen ansvarar för VA-försörjningen.

VISS:

VattenInformationssystem Sverige är en databas som har utvecklats av vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och Havs och vattenmyndigheten.

Sammanfattning

VA-planeringen ska vara långsiktig och strategisk. Planeringen har lett fram till ett styrande dokument, en strategisk VA-plan, som sätter ambitionsnivån och vägleder inför detaljplanering. Den strategiska VA-planen är samordnad med översiktsplaneringen och är en grund för planering i kommunen kopplat till tillsyn, kommunens utveckling samt bebyggelseutveckling. I planen framgår VA-hanteringens miljöpåverkan kopplat till miljökvalitetsnormer för vatten. Vidare beskrivs dagens styrkor och utmaningar med kommunens vatten och avlopp.

VA-planen omfattar VA-försörjningen i hela kommunen inom verksamhetsområde för allmänt VA och utanför det allmänna verksamhetsområdet.

Den strategiska VA-planen är uppdelad i tre separata dokument:

- VA-översikt
- VA-policy
- Delplaner

I VA-översikten finns sammanställt den kunskap som finns i kommunen gällande VA-frågor och vattenresurser. Det går det att läsa hur nuvarande VA hanteras i kommunen och hur dricksvatten och avloppsvatten fungerar. Vidare redogörs för hur grundvatten och ytvatten i kommunen klassas, samt redogörs för risker och styrkor med nuläget inom och utanför kommunalt verksamhetsområde för VA.

VA-policyn fastställer strategiska vägval, riktlinjer och ställningstaganden som rör allmän och enskild VA-försörjning.

Till VA-planen hör också fyra stycken delplaner, samlade i ett gemensamt dokument. Varje delplan innehåller en handlingsplan. Handlingsplanerna återfinns i bilaga 1 för förvaltningens och UEABs interna arbete. De har inte antagits politiskt.

Delplanerna är:

- VA-utbyggnadsplan
- Plan för den allmänna anläggningen
- Plan för enskilt VA
- Riktlinjer för dagvattenhantering

I de olika delplanerna beskrivs den kommande VA-planeringen inom det område som delplanen avser. Varje delplan innehåller en konsekvensanalys av att genomföra VA-planen jämfört med att fortsätta med dagens arbetssätt. I de olika delplanerna beskrivs den kommande VA-planeringen inom det område som delplanen avser. Varje delplan innehåller en konsekvensanalys av att genomföra VA-planen jämfört med att fortsätta med dagens

arbetssätt. Under arbetets gång har åtgärder som behöver vidtas framöver i VA-arbetet identifierats. Dessa har samlats i en åtgärdsplan som finns tillgänglig i bilaga 1 för förvaltningen och UEAB. Bilagan är till för det interna arbetet med VA-planeringen och antas således inte politiskt.

I VA-utbyggnadsplanen framgår det hur kommande bebyggelse i kommunen planeras och i vilken takt områden kommer att anslutas till det kommunala VA-systemet.

I planen för den allmänna anläggningen går det att läsa mer om vad det kommunala energibolaget Ulricehamns Energi AB (UEAB) planerar kring dricksvattenverk, avloppsverk, ledningsnät och dagvattenanläggningar.

I planen som rör enskild VA-försörjning redogörs för vad kommunen planerar kring tillsyn och kontroll av VA-anläggningar på enskild mark samt de krav och det stöd som finns för de som vill bygga en egen VA-anläggning.

I riktlinjerna för dagvattenhantering går det att läsa om hur dagvattnet Ulricehamn ska hanteras.

Bilaga 4 innehåller alla utbyggnadsområden med kartor och beskrivningar. Prioriteringen av områdena och deras behov av VA-utbyggnad redovisas bilagorna 2 och 3. Samtliga bilagor återfinns i dokumentet "Strategisk VA-plan - Delplaner". Bilaga 5 innehåller uppgifter som sekretessbelagts med stöd av 18 kap 8 § offentlighets- och sekretesslagen.

Bakgrund

För att säkra ett långsiktigt hållbart samhälle behöver kommunen arbeta strategiskt med vatten- och avloppsfrågorna. En förutsättning för att säkra tillgången till rent dricksvatten och en effektiv avloppshantering är en kunskapshöjande och väl förankrad planering för vatten och avlopp.

Kommunen är skyldig att ordna vattenförsörjning och/eller avloppsförsörjning i områden med samlad bebyggelse när det finns behov utifrån människors hälsa eller miljön enligt lagen om allmänna vattentjänster.¹

VA-planen har tagits fram enligt Havs- och vattenmyndighetens Vägledning för kommunal VA-planering.²

Syfte

VA-planen syftar till att skapa en heltäckande, långsiktig, och hållbar vatten- och avloppsförsörjning för hela kommunen. En kontinuerlig och ändamålsenlig VA-planering är ett värdefullt redskap för kommunen för att få en helhetssyn över VA-frågorna och för resurssättning och långsiktig planering.

Planen ska bidra till att dagens och framtidens krav på VA-försörjningen synliggörs och hjälpa kommunen att ta ansvar för det som krävs enligt lag och att underlätta helhetssynen.

¹ 6 § Lagen om allmänna vattentjänster 2006:412

² Vägledning för kommunal VA-planering (2014:1) Havs- och vattenmyndigheten

VA-planen ska fungera som ett styrdokument i planarbetet och som ett stöd för utveckling av ny bebyggelse där VA-frågan hanteras på ett hållbart sätt.

VA-planen ska också tydliggöra för de som äger eller är intresserade av att köpa en fastighet i Ulricehamns kommun, vad som är planerat kring fastighetens VA. Detta ökar förutsägbarheten och ger fastighetsägaren bättre förutsättningar att ta ansvar för sin VA-försörjning.

Hur planen har tagits fram

I samband med att Ulricehamns kommun startade arbetet med en ny översiktsplan med tidshorizont fram till år 2040 identifierades behovet av att ta fram ett samlat strategiskt dokument för kommunens VA-planering. Arbetet med VA-planen utfördes parallellt med översiktsplanen. En arbetsgrupp tillsattes med representanter från UEAB samt miljöenheten och planheten på Sektor miljö och samhällsbyggnad. Konsulter från WSP har fungerat som externa processledare. De har hållit samman dokumentationen och planen för arbetet.

I arbetsgruppen deltog:

Tabell 1. Arbetsgruppen för VA-planen.

Ludvig Simonsson, projektledare	Planenheten
Pär Norgren	Planenheten
Robert Karlsson	Miljöenheten
Joanna Miklos Svan	Miljöenheten
Mimi Zandén Ljungmark	Miljöenheten
Marie Ström	UEAB
Johan Lundström	UEAB
Tomas Brolin	UEAB
Ida Eriksson	WSP
Kristin Holmberg	WSP
Johan Emanuelsson	WSP

VA-planens roll

VA-planen är ett styrdokument som beskriver hur VA-försörjningen ska ordnas i hela kommunen, innanför och utanför kommunalt verksamhetsområde för VA-försörjning. Planen är ett verktyg för att tydliggöra och prioritera kommunens arbete med VA-frågor och ska leda till att resurserna används mer effektivt.

VA-planen är ett viktigt styrdokument vid detaljplanering, vid förhandsbesked/bygglov samt vid hantering av enskilda avlopp.

Styrdokument som berör VA-planering är:

- Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön
- Strategi för kommunens arbete med lokala miljöfrågor
- Avfallsplan
- Översiktsplan
- Miljönämndens tillsyns- och kontrollplan

VA-planen är ett underlag för delar som rör enskilda avlopp, för miljöenhetens prioriteringar och underlag till tillsynsplanen som antas varje år av miljö- och byggnämnden.

De delar av VA-planen som handlar om planerad utbyggnad, ingår i översiktsplanen och kommer att uppdateras i pågående planeringsprocess. Delarna utgör däremot inte ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Utbyggnadsplanens områden har lyfts in i översiktsplanen och visas i dess digitala karta som utbyggnadsområden för kommunalt VA. Övriga delar av VA-planen fungerar som fristående dokument.

Kommunen har valt detta tillvägagångssätt då en stor del av den föreslagna bebyggelsen i översiktsplanen har använts som utgångspunkt för utbyggnadsområdena i utbyggnadsplanen.

I samband med att ny lagstiftning för översiktsplanering i plan- och bygglagen (PBL) trädde i kraft 2020-04-01 tillkom ett nytt krav på kommuner att tillämpa ett löpande översiktsplanarbete. Varje mandatperiod ska kommunfullmäktige anta en så kallad *planeringsstrategi* där kommunen anger om, och i så fall vad, i översiktsplanen som behöver revideras. I samband med arbetet att ta fram en planeringsstrategi kan VA-planen i sin helhet ses över och revideras i mån av behov.

Plan för uppföljning

VA-planen är ett levande dokument som måste ses över löpande och revideras vid behov. Det löpande arbetet ska ske i en arbetsgrupp bestående av personer från olika delar av kommunorganisationen som berörs av VA-frågan. Gruppens ansvar är även att revidera och ta fram rutiner och gemensam information där det behövs. Den ansvarar även för att bedöma om, och i så fall vilka av revideringarna som årligen behöver stämmas av politiskt med kommunstyrelsen.

Uppföljningen ska göras så att respektive bolag eller enhet kan ta med revideringarna i sin kommande årsplan. Varje förvaltning eller bolag ansvarar för att se till att de åtgärder de ansvarar för utförs.

En större översyn av VA-planen sker minst en gång per mandatperiod. I samband med översynen säkerställer arbetsgruppen att VA-planen som helhet är uppdaterad. VA-planen

ska i samband med översynen också skickas till kommunfullmäktige för antagande.

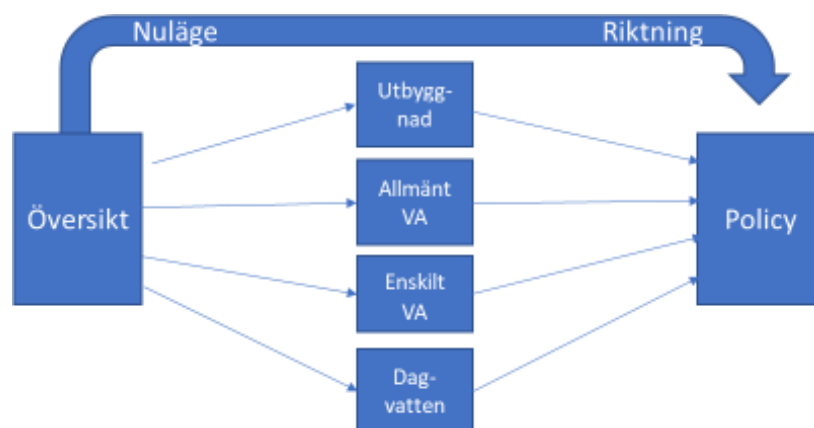
Översynen ska samordnas med den planeringsstrategi som ska tas fram en gång per mandatperiod i samband med aktualiseringen av kommunens översiktsplan. Den strategiska VA-gruppen ansvarar för att översiktsplanen och VA-planen är samstämmiga och att eventuella justeringar som behöver göras kommer med i planeringsstrategin. I de fall VA-planen och översiktsplanen inte skulle vara samstämmiga, gäller översiktsplanen.

Uppdrag

Den strategiska VA-gruppen har i uppdrag att följa upp de delplaner som ingår i dokumentet samt de åtgärder som hör till varje delplan. I egenskap av VA-huvudman och ordförande i den strategiska VA-gruppen ansvarar Ulricehamns Energi AB (UEAB) för att uppföljningen av VA-planen genomförs.

VA-planens uppbyggnad

VA-planen har tagits fram i tre steg. Först har en VA-översikt tagits fram som beskriver nuläget, förutsättningar samt styrkor och utmaningar för VA i Ulricehamns kommun. Sedan har en VA-policy utformats för att visa kommunens viljeriktning och för att fungera som en grund för prioriteringar. Sedan har fyra delplaner arbetats fram. En för utbyggnad av allmänt VA, en för den allmänna VA-anläggningen och en för enskilt VA, tillsammans med riktlinjer för dagvattenhantering. Konsekvensanalyser av delplanerna har gjorts, och en plan för uppföljning och revidering av VA-planen finns.

Figur 1. VA-planens uppbyggnad.

Miljömål och hållbarhetsmål

VA-planen bidrar till uppfyllandet av följande nationella miljömål med tillhörande regionala tilläggs mål för Västra Götaland:

- Ingen övergödning
 - Minskade utsläpp av kväve

- Minskade utsläpp av ammoniak
- Minskad transport av näringsämnen i vattendrag
- Levande sjöar och vattendrag
 - Skyddade ytvattentäkter
 - Säkrade dricksvattenresurser
- Grundvatten av god kvalitet

En annan utgångspunkt är de globala hållbarhetsmålen där en god och hållbar hantering av vattenresurser och avloppsvatten är en viktig del. De mål som denna VA-planering bidrar till att uppfylla är:

- 3. God hälsa och välbefinnande
 - Minskade sjukdomsfall på grund av kontaminering av vatten.
- 6. Rent vatten och sanitet för alla
 - Planeringen har direkt inverkan på att alla som bor och vistas i kommunen har tillgång till dricksvatten och avlopp av tillräcklig kvalitet och kvantitet.
- 11. Hållbara städer och samhällen
 - Hållbara VA-lösningar minskar städernas negativa miljöpåverkan per person.
- 12. Hållbar konsumtion och produktion
 - En hållbar konsumtion och produktion innebär en effektiv användning av resurser, hänsyn till ekosystemtjänster som är nödvändiga för försörjningen samt minskad påverkan från farliga kemikalier.

Figur 2. De globala hållbarhetsmålen.

Lagar och regler

Vattenförsörjning och avloppshantering berörs av många olika lagar och regler. De viktigaste beskrivs nedan.

EU:s ramdirektiv för vatten

EU:s ramdirektiv för vatten anger vad EU-länderna minst ska klara vad gäller vattenkvalitet och tillgång på vatten. Fem vattenmyndigheter ansvarar för genomförandet av vattendirektivet i Sverige och kartlägger vattnets status, tar fram miljökvalitetsnormer för vatten och åtgärdsprogram för att förbättra vattenstatusen. De åtgärder som kommunerna ska genomföra är bland annat VA-planering, skydd av vattentäkter, tillsyn av enskilda avlopp och detaljplanering och bygglov med hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten.

Vattenmyndighetens åtgärdsprogram, vattenförekomster och miljökvalitetsnormer

I arbetet med vattenförvaltningen har sjöar, vattendrag, kustområden och grundvattenförekomster definierats som olika vattenförekomster. Alla sjöar, vattendrag osv är inte vattenförekomster utan det är kopplat till storlek och avgörs av vattenmyndigheterna som i sin tur tolkar definitionen av vattenförekomst i EU:s vattendirektiv.

Vattenförekomsternas nuvarande status (ekologisk och kemisk), det vill säga dess miljötillstånd, har därefter bedömts enligt en femgradig skala: hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig status. Målet är att inga vatten ska försämrats och att alla vattenförekomster ska uppnå minst miljökvalitetsnormen god ekologisk status och miljökvalitetsnormen god kemisk status, år 2015. På de platser där detta ansetts tekniskt omöjligt har tidsfrist införts till år 2021 och längst till år 2027. Statusen på vattenförekomsterna och deras miljökvalitetsnormer bedöms och klassificeras enligt Havs- och Vattenmyndighetens föreskrifter för klassificering och bedömning avseende ytvatten. Miljökvalitetsnormer och bedömning av status av grundvatten genomförs enligt SGU:s föreskrifter.

Miljöbalken (1998:808)

Miljöbalken reglerar allt utsläpp av avloppsvatten, med utgångspunkt i begreppet hållbar utveckling. Lagen anger att avloppsvatten ska renas och tas om hand så att inte olägenheter för människors hälsa eller miljön uppstår. Resurshushållning är också en viktig princip i miljöbalken, vilket bland annat innebär kretslopp av näringsämnen från avlopp. Alla vattentäkter omfattas även av miljöbalken. Om en vattentäkt har förorenats av omkringliggande verksamhet kan tillsynsmyndigheten ställa krav på att orsaken till problemen ska åtgärdas.

Plan- och bygglagen (2010:900)

Plan- och bygglagen innehåller bestämmelser om planering av mark och vatten och om byggande. Mark- och vattenområden ska användas för de ändamål för vilka områdena är mest lämpade. Bebyggelse ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat möjligheter till god vattenförsörjning och avloppshantering. Kommunen är skyldig att planera bebyggelsen så att detta uppnås, bland annat genom detaljplaner. Kommunen beslutar också om bygglov i enlighet med plan- och bygglagen.

Lagen om allmänna vattentjänster (SFS 2006:412)

Enligt lagen om allmänna vattentjänster är kommunen skyldig att ansvara för vatten- och avloppsförsörjningen om denna av hälso- eller miljöskäl behöver lösas i ett större sammanhang. I områden där en sådan skyldighet uppstår upprättar den kommunala VA-huvudmannen verksamhetsområden. Lagen reglerar också förhållandet mellan fastighetsägaren och VA-huvudmannen, och ansvarsfördelningen dem emellan.

Dricksvattenföreskrifter (SLVFS 2001:30)

Livsmedelsverkets författningssamling redovisar via dricksvattenföreskrifterna krav på bland annat beredning, distribution, egenkontroll, provtagningsregler, åtgärder vid kvalitetsförsämring och kvalitativa gränsvärden för dricksvatten från vattenverk som levererar mer än 10 m³/dag eller som försörjer fler än 50 personer. Levereras dricksvattnet som en del av en kommersiell eller offentlig verksamhet gäller dock dricksvattenföreskrifterna oavsett hur lite vatten som produceras.

Livsmedelslagen (2006:804)

Vatten är vårt viktigaste livsmedel. Hanteringen av vatten i vattenverk och livsmedelsanläggningar, samt distributionen av vatten regleras i livsmedelslagen och i förordningar kopplat till lagen.

Anläggningslagen (1973:1149)

Anläggningslagen gäller för gemensamhetsanläggningar för vatten och avlopp, det vill säga anläggningar för flera hushåll, som inte ägs och drivs av den kommunala VA-huvudmannen. Anläggningslagen anger under vilka förutsättningar det går att bilda en gemensamhetsanläggning och hur processen ska gå till.

Ansvar för VA-försörjningen

Kommunens ansvar

Kommunens verksamhetsområden för vatten och avlopp omfattar 18 orter. Inom de tätbebyggda områdena är kommunen ansvarig för dricksvattenförsörjningen samt hanteringen av dagvatten och spillvatten. Miljö- och byggnämnden i Ulricehamns kommun är lokal tillsynsmyndighet för spill, dag- och avloppsvatten. Kommunens ansvar för VA-försörjningen omfattar även den översiktliga strategiska planeringen. Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och har det övergripande ansvaret för kommunens VA-försörjning. Det innebär bland annat att fastställa VA-planen, och besluta om VA-verksamhetsområde, VA-taxa, översiktsplan med mera.

VA-huvudmannens ansvar

Ulricehamns Energi AB (UEAB) är huvudman för den allmänna VA-anläggningen i Ulricehamns kommun. Allmänna vatten- och avloppstjänster bedrivs inom ett fastställt geografiskt område, ett så kallat verksamhetsområde. I den allmänna VA-anläggningen ingår vattenverk, avloppsreningsverk, ledningsnät, reservoarer och pumpstationer samt andra anordningar som krävs för att VA-anläggningen ska fungera på det sätt som avses. I den allmänna anläggningen ingår också servisledningar fram till förbindelsepunkter som

huvudmannen har bestämt för varje fastighet. Huvudmannen ansvarar för alla arbeten och kostnader för den allmänna anläggningen.

Den enskildes ansvar

Rätten att använda en allmän VA-anläggning är knuten till fastigheten och inte till fastighetsägaren. Med en fastighets VA-installation menas de ledningar som för fastigheten dragits från förbindelsepunkterna. I installationen ingår även anordningar som tappventiler och tvättställ som anslutits till sådan ledning. En VA-installation ingår generellt inte i den allmänna anläggningen.

Den juridiska ansvarsgränsen mellan huvudmannens allmänna anläggning och fastighetens VA-installation går i förbindelsepunkten, alltså den punkt där inkoppling av fastighetens ledningar till den allmänna anläggningen ska ske eller har skett.

Fastighetsägaren ansvarar för alla arbeten och kostnader för VA-installationen. Anordning som behövs för en eller några få fastigheter, som anordning för tryckstegring av vatten eller pumpning av avloppsvatten, bekostas generellt av vederbörande fastighetsägare. Fastighetsägaren är också skyldig att erlägga avgift i enlighet med gällande VA-taxa.

Fastigheter som är belägna utanför verksamhetsområde för allmän VA-försörjning ansvarar för att ordna VA-försörjning på egen hand med en enskild anläggning. Anläggningen ska då uppfylla gällande miljökrav och andra krav. När kommunen är fastighetsägare har kommunen samma ansvar och skyldigheter som övriga fastighetsägare.

Grupper av fastighetsägare kan skapa gemensamma VA-lösningar i form av gemensamhetsanläggningar som normalt förvaltas av en samfällighetsförening. Ansvaret för en fungerande VA-anläggning ligger då hos föreningen. Varje enskild fastighetsägare omfattas av de skyldigheter som följer av föreningens stadgar. Dessa gemensamma anläggningar betraktas som enskilda anläggningar.

VA-utbyggnadsplan

Kommunen är skyldig att fatta beslut om utbyggnad av allmän VA-försörjning för bebyggelse som har behov av detta. Detta sker genom beslut om inrättande av verksamhetsområde för allmänt VA. Beslutet fattas av kommunfullmäktige. Skyldigheten för en kommun att inrätta ett verksamhetsområde inträder när det är påkallat ur miljö- eller hälsoskyddsskäl och när det omfattar en gruppering av byggnader och bostäder. När ett beslut om verksamhetsområde fattas medför det att gällande detaljplaner i området bör ses över. Detaljplanebestämmelser gällande VA måste anpassas till nya förutsättningar och tillfälle ges att generellt anpassa bestämmelser till dagens behov och krav. Det kan exempelvis gälla att utöka byggrätten i ett område för att möjliggöra permanentboende. Dessa detaljplanearbeten måste prioriteras så att begränsningar i planbestämmelserna inte motverkar möjlig utveckling då en ny VA-anläggning tas i drift.

Hur utbyggnadsplanen har tagits fram

För att kunna identifiera vilka bebyggelsegrupper där det finns ett behov av utbyggnad av kommunalt VA har arbetet utgått från områden klassade som sammanhållen bebyggelse samt från områden som i översiktsplanen pekats ut för ny bebyggelse. Områdena som klassats som sammanhållen bebyggelse inventerades i samband med översiktsplanarbetet. En bruttolista över potentiella områden har sedan tagits fram och varje enskilt område kartlagts för att avgöra om det föreligger ett behov av utbyggnad samt vilka möjligheter som finns för utbyggnad.

Efter framtagandet av bruttolistan har områdena poängsatts utifrån behov samt möjligheter och ekonomi. Inför poängsättningen ströks två områden som efter en noggrannare kartläggning bedömdes som osannolika att de skulle behöva kommunalt VA.

Bedömning av behov

Bedömningen om behov har skett utifrån utvalda kriterier som ansetts viktiga och där tillförlitlig information finns.

Miljöfaktorer och hälsfaktorer slogs samman inför poängsättningen då kriterierna de poängsattes utifrån tangerade varandra. En viktning som innebar att faktorerna motsvarade 50% var av poängen gjordes. Samhällsfaktorer fick därför ett tyngre genomslag i poängsättningen eftersom det fanns färre kriterier att poängsätta där. Varje område i bruttolistan har poängsatts för varje kriterium utifrån en poängskala i tre steg: 0, 2, 5. Se bilaga 2 där modellen för poängsättning redovisas. Varje område har sedan viktats i förhållande till varandra. Poängskalans tre steg valdes för att ge ett tydligare utslag för de områden som fick höga poäng under poängsättningen.

Bedömningen om behov har skett utifrån följande prioriteringsgrunder:

Tabell 2. De faktorer och prioriteringsgrunder som tillämpades för behovsbedömning.

Miljöfaktorer och hälsfaktorer
Skyddsvärd natur påverkas

Ekologisk/kemisk status - ytvatten
Vattenskyddsområde påverkas
Råvattenkvalitet och möjlighet att anlägga enskilda avlopp
Badplatser påverkas av enskilda avlopp
Samhällsfaktorer
Samlad bebyggelse - byggnader
Tättbebyggt tomter
Prioriteras i ÖP, LIS, politiskt och/eller planbesked
Närhet till "korset" (väg40, väg 46 och väg 157)
Fritidshus eller permanentboende

Resultatet av poängsättningen innebar att nio områden framträdde som osannolika att vara i behov av kommunalt VA. För dessa gjordes bedömningen att kommunen i dagsläget inte har ansvar att ordna med VA och att sannolikheten för en framtida bebyggelseutveckling är låg. Områdena poängsattes därför inte utifrån möjligheter och ekonomi utan placerades istället i kategorin "fortsatt enskilt".

Bedömning möjligheter och ekonomi

Bedömning av möjligheter och ekonomi har skett utifrån utvalda kriterier med hänsyn till ekonomiska och tekniska möjligheter. Bedömningen av faktorerna möjligheter och ekonomi har skett utifrån följande prioriteringsgrunder:

Tabell 3. Prioriteringsgrunder möjlighetsbedömning.

Närhet till befintligt VA
Markförhållanden
Skyddsvärde (Kulturmiljö och landskap)
Bebyggelsestruktur (Storlek på tomter och avstånd mellan tomter)

Faktorerna slogs samman inför poängsättningen då kriterierna de poängsattes utifrån tangerade varandra i stor utsträckning. En viktning behövde därför inte göras i samband med poängsättningen. De kvarvarande områdena i bruttolistan poängsattes för varje kriterium utifrån den tregradiga poängskalan 0, 2, 5. Se bilaga 3, där alla utbyggnadsområden visas med sin sammanvägda poäng i listan.

Utbyggnadsområden

Här beskrivs de områden som behovsbedömts. Alla områden redovisas i bilaga 4.

Behov

Behovet av kommunalt VA styrs av hur höga poäng ett område fått. Ju högre behovspoäng desto större anses behovet av kommunalt VA vara. Ju högre poäng ett område fått utifrån möjligheter och ekonomi, desto mer konstadseffektiv bedöms utbyggnad av kommunalt VA vara. Efter genomförd poängsättning har varje område bedömts utifrån de specifika förutsättningarna på plats för att slutligen avgöra prioriteringsordningen. Exempelvis fick områdena Hökerum Udden och Sjögunnarsbo höga poäng för behov samt möjligheter och ekonomi. Däremot bedömdes dessa områden få kommunalt VA först på lång sikt eftersom en utbyggnad dels förutsätter en bebyggelseutveckling som inte bedömts vara aktuell de närmaste 5–10 åren, dels en bebyggelseutveckling som kommer att styras av privata initiativ. En sådan bedömning baseras på att intresset från markägare hittills har saknats samt att processen att ta fram detaljplan, VA-utredning med mera antas medföra att områdena inte är aktuella i närtid. Utbyggnadstakten för de poängsatta områdena styrs generellt av utvecklingstakten för Ulricehamns tätort. Av de fem områden som bedöms vara aktuella att byggas ut på kort sikt, ligger fyra i anslutning till tätorten.

Prioritering

De områden med högst behovspoäng har grupperats in i tre olika tidsperioder, kort sikt, medellång sikt och lång sikt beroende på när utbyggnad i området bedöms kunna inledas. Områden som man bedömt ska ha fortsatt enskilt VA försörjning har klassificerats som fortsatt enskilt. Områden där man bedömt att ytterligare utredningar krävs för att fastställa om behov finns, har klassificerats som utredningsområden. Områden där kommunen kontinuerligt behöver bevaka hur VA-situationen utvecklas har klassificerats som bevakningsområden. Tidplanen blir osäkrare ju längre fram den sträcker sig.

Tabell 4. Tidsperioder för planerad utbyggnad.

Kort sikt 2021–2026
Medellång sikt 2027–2037
Lång sikt 2038–2048
Utredningsområde
Bevakningsområde
Fortsatt enskilt

Kort sikt

I dessa områden planeras utbyggnad av allmänt VA på kort sikt. Det betyder att utbyggnad planeras påbörjas någon gång mellan 2021–2026.

Av dessa områden bedöms Rönnåsens industriområde som ligger närmast i tid för utbyggnad då planarbete redan pågår och behovet av industrimark är stort. Detta gäller områdets södra del. Området har däremot inte fått högst behovspoäng av områdena tabellen. Möjligheterna att bygga ut kommunalt VA i området har bedömts vara lägre än för de övriga i guppen då utbyggnad i området är dyrt givet dess storlek. Däremot är finansieringsbasen god vilket gör en sådan utbyggnad angelägen.

Området Bergsäter/Stadsskogen är också ett område som ligger nära i tid för utbyggnad. Planarbete pågår för delar av området vilket placerar det i framkant bland områdena i tabellen.

I området Lövåsen beräknas att planarbete påbörjas i närtid. Detta innebär att området kommer ha behov av kommunalt VA. Utbyggnad av området måste beakta kapaciteten på reningsverket.

För Mogden pågår ett planarbete sedan en längre tid där även en VA-utredning ingår. Planen förväntas antas under 2021–2022 då även VA-verksamhetsområde avses fastställas.

Tabell 3. Områden där VA byggs ut på kort sikt.

Områdesnummer	Område
20	Lövåsen
18	Bergsäter/Stadsskogen
19	Rönnåsen industriområde
4	Mogdens fritidshusområde

Medellång sikt

I dessa områden planeras utbyggnad av allmänt VA på medellång sikt. Det betyder att utbyggnad planeras påbörjas någon gång mellan 2027–2037.

Utöver de områden som är identifierade i tabellen nedan kvarstår behovet av utbyggnad i etappindelade områden för gruppen kort sikt. Berörda områden är norra delen av Rönnåsens industriområde samt delar av Lövåsen.

Området Brunnsnäs får höga poäng vad gäller behov av kommunalt VA. Anledningen är att området har stor potential att rymma ett stort antal bostäder. Området hamnar dock i kategorin för medellång sikt då en utbyggnad av bostäder och kommunalt VA i Brunnsnäs förutsätter att ett nytt reningsverk är i drift.

Av områdena i gruppen medellång sikt är Granhagen, Fotåsen och Marbäck norra utfarten styrda av utvecklingen i Ulricehamns tätort. Områdena har fått höga behovspoäng. Däremot skiljer sig poängen för möjligheter och ekonomi mellan områdena. De har bedömts vara aktuella för utbyggnad på medellång sikt då förutsättningarna är komplicerade och efterfrågan inte är akut.

Vings Sjögården, Vegby udden och Tolkabro utgörs mer eller mindre av större sommarstugeområden. LIS-områden finns utpekade intill eller inom områdena vilket möjliggör för bostadsutveckling. Generellt sett har områdena fått höga behovspoäng, men de skiljer sig åt inbördes. Vings Sjögården och Tolkabro skiljer ut sig poängmässigt i behovsbedömningen då båda områdena får höga poäng. I de områdena ser man att de utpekade LIS-områdena på sikt kan möjliggöra för en bostadsutveckling vilket skapar ett större behov av kommunalt VA. Vegby udden får relativt höga behovspoäng.

Möjligheterna att bygga ut kommunalt VA är goda för merparten av områdena. Endast Tolkabro bedöms ha komplicerade förutsättningar för utbyggnad.

Tabell 4. Områden där VA byggs ut på medellång sikt.

Områdesnummer	Område
1	Brunnsnäs
17	Granhagen
16	Fotåsen
22	Marbäck norra utfarten
3	Vings Sjögården

2	Vegby udden
8	Tolkabro

Lång sikt

I dessa områden planeras utbyggnad av allmänt VA på lång sikt. Det betyder att utbyggnad planeras påbörjas någon gång mellan 2038–2048.

Områdena har fått höga poäng vad gäller behov och möjligheter sett till att de grupperats under långsiktig utbyggnad av kommunalt VA. Marsjön/Mellsjön får dock lägst poäng av områdena i denna kategorin för behov respektive möjligheter. Detta beror på en låg permanenteringsgrad och ett lågt bebyggelsestryck i området. På sikt kan dock kommunalt VA bli aktuellt då området är översvämningsdrabbat och ingår i primär skyddszon för Öresjö vattentäkt.

Hökerum Udden skiljer ut sig som ett område med särskilt höga poäng. Det bedöms dock få kommunalt VA på lång sikt då bebyggelseutvecklingen i området, som är en förutsättning för utbyggnaden av kommunalt VA i områdena, bedöms ske först på lång sikt. Hökerum Udden är utpekad i översiktsplanen som LIS-område område för ny bostadsbebyggelse.

Bebyggelseutvecklingen i Hökerum Udden är beroende av att det intilliggande industriområdet omvandlas till område för bostäder, vilket bedöms ske på längre sikt. Poängsättningen för behov och möjligheter har skett med antagandet att området byggs ut enligt översiktsplanen. Samma resonemang har också varit aktuellt för Strängsered som är utpekad i översiktsplanen för ny bostadsbebyggelse.

Tabell 5. Områden där VA byggs ut på lång sikt.

Områdesnummer	Område
5	Hökerum Udden
25	Strängsered
6	Marsjön/Mellsjön

Utredningsområden

I denna grupp ingår områden som behöver utredas vad gäller behovet av kommunalt VA. I nuläget håller de enskilda avloppsanläggningarna fullgod standard men en osäkerhet föreligger huruvida läget kan komma att ändras längre fram ifall intresse skulle uppstå att exploatera i områdena. Kommunen behöver följa upp områdena regelbundet och om behov uppstår planera in dem för utbyggnad.

Tabell 6. Områden med mer behov av utredning.

Områdesnummer	Område
9	Alhammar
10	Rude/Tvärredslund

Bevakningsområden

I denna grupp finns områden där det i nuläget inte bedöms föreligga något kommunalt ansvar, men beroende på utvecklingen i området kan ett behov uppstå. Kommunen behöver följa upp områdena regelbundet och om behov uppstår planera in dem för utbyggnad.

Tabell 7. Områden där VA-frågan behöver bevakas.

Områdesnummer	Område
---------------	--------

27	Liared
21	Sjögunnarsbo
14	Brunn
15	Kråkeboviken
28	Knätte

Fortsatt enskilt

I denna grupp ingår områden som bedömts kunna ha en fortsatt enskild VA-försörjning. För dessa områden har man bedömt att inget kommunalt ansvar föreligger att ordna VA och att behovet av kommunalt VA är lågt. Goda möjligheter föreligger också för en fortsatt enskild VA-försörjning i områdena. Poängsättningen för möjligheter och ekonomi indikerade däremot att områdena har goda möjligheter för utbyggnad av kommunalt VA.

Tabell 8. Områden där VA generellt är enskilt.

Områdesnummer	Område
7	Hästhagen
11	Fästeredssund
12	Angsö
13	Åsundsholm/Fiastaden
23	Näsboholm
24	Rännaväg
26	Gullered
29	Böne/Åfärd

Utöver områdena i tabellen ovan har ett antal områden som poängsatts utifrån behov fått så pass låga poäng, ett poäng eller lägre, att det bedömts som osannolikt att de får kommunalt VA. Bedömningen baseras på att områdena har en gles bebyggelsestruktur med ett lågt antal hus och lågt bebyggelsestryck. Dessa områden har därför inte poängsatts utifrån aspekterna möjligheter och ekonomi och har heller inte tagits med i kartan över utbyggnadsområden.

Tabell 9. Områden där kommunalt VA är osannolikt.

Område där kommunalt VA är osannolikt
Fräsegården
Kinnared
Getared
Hökerumsmotet (Nytt föreslaget industri- och handelsområde)
Påbo
Tvärredslund/Majblommegården
Härna
Mastunga
Vasared

Genomförande av VA-utbyggnaden

Inför VA-utbyggnaden kommer beslut om verksamhetsområde för allmänt VA att fattas av kommunfullmäktige. Inför beslutet måste noggrannare utredningar ske angående vilka vattentjänster (dricksvatten, spillvatten och/eller dagvatten) som ska ingå i verksamhetsområdet samt vilka fastigheter som ska ingå. Utgångspunkten är att

utbyggnadsområdena ska förses med både dricksvatten och spillvatten, men utredningar vid förstudien kommer avgöra om undantag ska ske.

Behovet av allmän dagvattenhantering kommer att utredas men i normalfallet finns inget behov av allmänt dagvattennät i glesare bebyggelse.

De tidsperioder som anges för områdena i grupperna lång sikt, medellång sikt och kort sikt avser de årtal under vilka utbyggnad av kommunalt VA planeras att påbörjas och inte nödvändigtvis då det är färdigutbyggt. Beroende på komplexiteten i området kan det ta ett antal år från förstudie fram till utbyggnad och i vissa fall flera år. Nedan visas en ungefärlig genomförandetid från förstudie till utbyggnad. Under projektets gång kan det dyka upp oförutsedda händelser som gör att projekttiden förändras ytterligare. Det kan både bero på händelser i och utanför projektet, exempelvis förändrad lagstiftning, ny kunskap eller ändrade förutsättningar.

1. Förstudie 1–3 år

- Framtagande av detaljplan.
- Utredningar kring vilka vattentjänster och fastigheter som ska ingå.
- Utredning av tekniska förutsättningar och finansiering.
- Projektering.
- Beslut om VO.

2.

Utbyggnad 1–3 år

- Byggskede.
- Upprättande av förbindelsepunkt.
- Kapacitet och funktion i VA-anläggningen säkerställt och entreprenadbesiktning godkänd

3. VA-anlutning

- Meddela förbindelsepunkt.
- Fakturering av anläggningsavgift.
- Anmälan om anslutning.
- Möjlig VA-anlutning.

Inför beslut om verksamhetsområden behöver Miljö- och samhällsbyggnad tillsammans med Ulricehamns Energi AB, utreda vilka vattentjänster som ska ingå i området. En sådan utredning görs genom en förstudie. Ulricehamns Energi måste dessutom utreda tekniska förutsättningar och finansiering samt genomföra nödvändig projektering. När utredningarna är genomförda lyfts ärendet om beslut om nytt verksamhetsområde till kommunstyrelsen för vidare beslut i kommunfullmäktige. En arbetsgrupp är delaktig under utbyggnadsprojektet för att hantera de olika frågorna som dyker upp. Under den förstudie som genomförs måste hänsyn tas till framtida exploatering och bevakningsområden.

När beslut fattas om ny detaljplan för ett område bör eventuellt gällande verksamhetsområde ses över för att kunna avgöra om det finns behov av att anpassa detta utefter de nya förutsättningarna.

Tekniska förutsättningar

I samband med förstudien behöver utredningar kring kapaciteten i den befintliga VA-anläggningen ske. Där behöver även utredningar ske kring befintliga

gemensamhetsanläggningar för att se om de ska lösas in och övertas av kommunen eller fortsätta drivas som gemensamhetsanläggningar. En förutsättning för att den ska kunna fortsätta drivas är att anläggningen hålls i bra skick.

För dricksvattnet kan det finnas möjlighet både för föreningen/ägaren av en gemensamhetsanläggning som för en enskild fastighetsägare att behålla sitt interna ledningsnät, alternativt dricksvattentäkt. Då övergår ansvaret för dricksvattenkvaliteten till fastighetsägaren. Fastighetens eller gemensamhetsanläggningens vattentäkt måste vara fysiskt fränkopplad från det kommunala vattensystemet.

Finansiering

VA-utbyggnaden behöver finansieras för att planen ska följas. Det kan ske genom bekostnad av fastighetsägare i och med VA-taxan, och genom kostnader för VA-kollektivet.

Fastighetsägare

Varje fastighetsägare ska betala VA-anläggningsavgift, även kallad anslutningsavgift. Avgiften är individuell och beror bland annat på hur många bostadsenheter som finns på fastigheten och hur stor fastigheten är till ytan. Avgiften beräknas utifrån gällande VA-taxa.

Enligt lagstiftningen kan en fastighetsägare ha rätt till ersättning för befintlig anläggning som blir onyttig till följd av kommunal VA-utbyggnad eller som övertas av kommunen för att utgöra del i den allmänna VA-anläggningen. Ersättningen beror bland annat på anläggningens typ och skick. Bedömning sker i varje enskilt fall och behöver hanteras i tidigt skede.

Berörda fastighetsägare får alltid information i god tid innan utbyggnaden av allmänt VA påbörjas i deras område. Oftast förmedlas sådan information i samband i upprättandet av ny detaljplan. Informationen ges både via brevutskick och genom informationsmöten. Information förmedlas sedan löpande under processen.

VA-kollektivet

När VA-planen har beslutats i kommunfullmäktige finns ett grundläggande dokument som ger tydliga ramar för den framtida långsiktiga verksamhets- och investeringsplaneringen för Ulricehamns Energi. Det skapar därmed också förutsättningar för en långsiktig och hållbar taxeutveckling. I samband med att kommunens översiktsplan beslutas i kommunfullmäktige kommer utbyggnadsplanen att vara en del av markanvändningskartan i översiktsplanen.

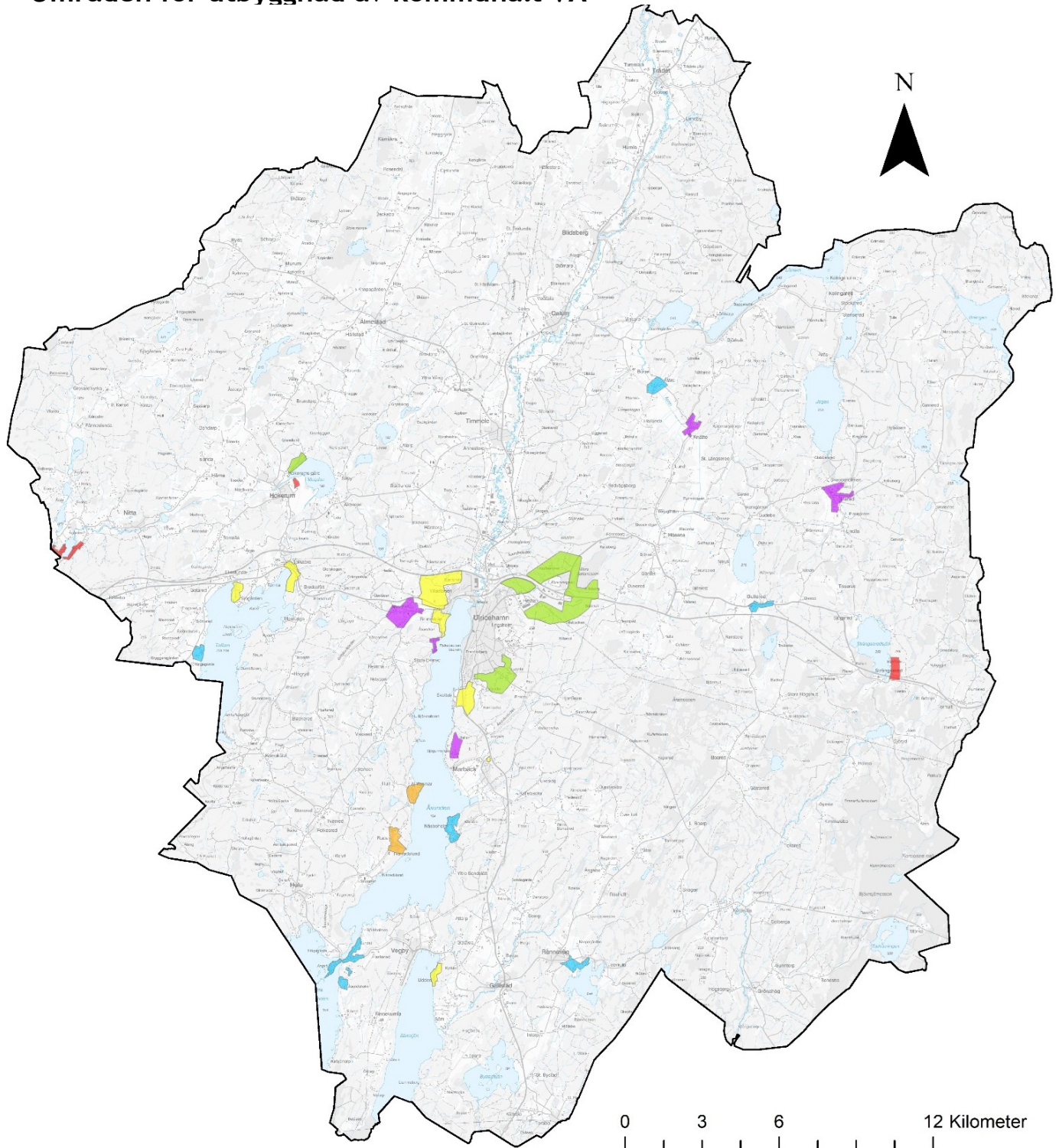
Inför varje utbyggnadsprojekt måste finansiering utredas. Utredningen bör beakta hur VA-verksamhetens ekonomi påverkas på kort och lång sikt, det vill säga att de konkreta utbyggnadsplanerna bör kompletteras med en analys av vilka följdinvesteringar som också blir aktuella.

Kommunikation

Information om VA-planen i sin helhet kommer finnas på Ulricehamns Energis hemsida, samt på kommunens hemsida. Utbyggnadsområdena i utbyggnadsplanen med tillhörande texter, kommer även finnas tillgängliga i kommunens digitala översiktsplan

Informationsmöten för boende och berörda i områden för utbyggnad kommer i normalfallet att äga rum under processen. Detta sker tidigt inför beslut om verksamhetsområde och i samband med utbyggnad i aktuellt område.

Områden för utbyggnad av kommunalt VA

Kort sikt 2021–2026
Medellång sikt 2027–2037
Lång sikt 2038–2048
Utredningsområde
Bevakningsområde
Fortsatt enskilt

Konsekvenser av VA-utbyggnadsplanen

För att få en samlad bild av förväntade effekter av utbyggnadsplanen har en konsekvensanalys genomförts. Det är konsekvenserna av en planerad VA-utbyggnad jämfört med en oplanerad VA-utbyggnad som diskuteras. VA-utbyggnad är reglerat enligt lag och kommer därför att ske även om inte utbyggnadsplanen tas fram. Utan planen skulle utbyggnaden istället styras av bland annat förelägganden från Länsstyren. Utbyggnadsplanen är ett verktyg för att göra utbyggnaden systematisk och planerad.

Tabell 10. Konsekvenser av VA-planen med avseende på VA-utbyggnad.

Ekonomiska konsekvenser	Dagens arbetsätt	Med VA-plan
VA kollektivet (UEABs VA-organisation)	Anslutningstaxan kan bli för låg på grund av risk vid förordnande om utbyggnad från Länsstyrelsen. Då riskerar vi kortare tidsplan och eventuella merkostnader, beroende på att områdena inte ansluts i lämpligast ordning.	Sannolik höjning av anslutningstaxan på grund av bättre framtidsbild av kommande kostnader. En väl planerad och genomförd VA-utbyggnad kan öras mer kostnadseffektiv än en utbyggnad som sker "ad hoc".
Fastighetsägare	Fastighetsägarna riskerar att underskatta kommande VA-kostnader.	En tidplan tydliggör när kostnader för kommunal VA kommer, vilket ger möjlighet för fastighetsägare att planera och avsätta resurser för detta.
Övriga kommunen	Resurser för tillsyn och övriga åtgärder riskerar att läggas på områden vid fel tidpunkt.	Underlättar för förvaltningen att planera tillkommande utbyggnad i kommunen. Tillsynsmyndighetens resurser kan då användas mer effektivt, eftersom VA-planen kan användas som prioriteringsgrund utifrån identifierade områden.

Miljökonsekvenser	Dagens arbetsätt	Med VA-plan
Utsläppsnivåer och miljö kvalitetsnormer	God kontroll av att miljö kvalitetsnormerna följs.	Utökad kontroll av att miljö kvalitetsnormerna följs långsiktigt och att utsläppsnivåerna minskar.
Hälsa	Arbetet fortlöper med att skydda vattentäkter och säkerställa reservkapacitet på de största vattentäkterna. Enskilda brunnar med sämre kvalitet används av fastighetsägare. Kontroll och information om enskilda brunnar är relativt lågprioriterat.	Skydd av vattentäkter är prioriterat. Ger en ökad tillgång till kommunalt dricksvatten som har ett högre krav på kvaliteten än enskilda brunnar, samt säkerställd kontroll.
Sociala konsekvenser	Dagens arbetsätt	Med VA-plan
Samhällsutveckling	Svårare att uppnå samordning för utveckling av i ÖP-utpekade områden.	Ger möjlighet till samordning för utveckling av i ÖP-utpekade områden.
Medborgarna	Otydlig och kortsiktig information om VA-anslutning/investering kan skapa oro och osäkerhet.	Gemensam målbild inom kommunen ger tydligare information till fastighetsägare så de kan ta eget ansvar och planera för sin fastighet.

		Systematiken i hur prioriteringar gjorts kan synliggöras på ett pedagogiskt sätt så att förståelse kan nås även om man önskar ett annat resultat.
Hälsa	Arbetet fortlöper med att skydda vattentäkter och säkerställa reservkapacitet på de största vattentäkterna. Enskilda brunnar med sämre kvalitet används. Kontroll och information om enskilda brunnar är relativt lågprioriterat.	Skydd av vattentäkter är prioriterat. Ger en ökad tillgång till kommunalt dricksvatten som har ett högre krav på kvaliteten än enskilda brunnar, samt säkerställd kontroll.
Gemensamma arbetsätt	Samordning för genomförande mellan kommunens olika organisationer ej definierade idag.	Det blir mer likabehandling inom VA-kollektivet och man ser hela bebyggelsens behov.

Plan för den allmänna anläggningen

I planen för den allmänna VA-anläggningen redovisas planeringen för drift, underhåll och förnyelse. I planen sammanställs även befintliga rutiner och arbetssätt samt görs en beskrivning av utvecklingsbehovet.

Alla anläggningstillgångar kräver underhåll för att behålla sitt värde. Om underhållsnivån är otillräcklig kan det leda till ett uppdämt behov av underhållsåtgärder som ackumuleras samt att investeringar- och reinvesteringar måste tidigareläggas. Risker är att planerat underhåll bortprioriteras till förmån för akut underhåll. Ulricehamns kommun är en befolkningsmässigt växande kommun vilket innebär att behovet av VA försörjningen ökar. Det är därför av stor betydelse att styrning och planering av underhållet fungerar väl.

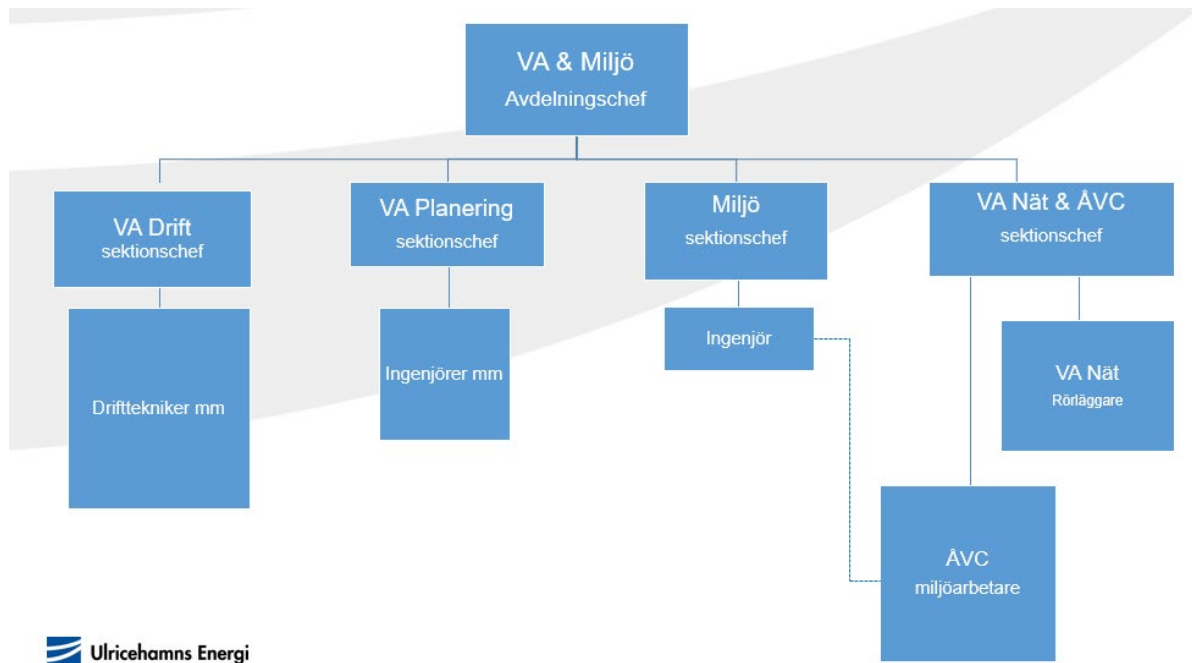
Allmän VA-försörjning

Det övergripande målet är att uppnå en långsiktigt hållbar VA-försörjning som säkerställer invånarnas behov av god och säker dricksvattenförsörjning och som bidrar till att sjöar och vattendrag uppnår eller håller god status samt att de inte försämras.

VA-verksamheten

VA-verksamheten i Ulricehamns kommunen är en del av bolaget Ulricehamn Energi AB (UEAB). Inom UEAB ingår förutom VA-verksamhet även verksamheter för Miljö, Elnät & gatubelysning, Fibernät & IT, Fjärrvärme & Service.

Arbete med underhåll, nyinvestering och drift av den allmänna VA-anläggningen sker genom avdelningarna VA-drift verk, VA-drift, VA-nät, Service samt Planeringsavdelningen.

Figur 3. Organisationsschema för UEABs verksamhet inom VA 2020.

VA-drift ansvarar för cirka 100 anläggningar bestående av 14 avloppsreningsverk, 9 vattenverk, avloppspumpstationer, tryckstegringsstationer, reservoarer, vattentorn med mera.

Driften av vatten-, spill- och dagvattennät inklusive ventiler, brandposter med mera, ansvarar VA-nätavdelningen för. Planeringsavdelningen ansvarar för att planera sanering och nyanläggning av VA nätet. På avdelningen görs all projektering samt inmätning för arbeten.

Samordning

Det finns ett antal olika forum där frågor inom drift- och underhåll hanteras. Nedan ges en kort beskrivning av olika mötesforum och deras syfte.

- **Samordningsmöten, UEAB** – Alla enheter inom Ulricehamn Energi för att planera och utföra kommande/pågående projekt rationellt.
- **Samordningsmöten med grannkommuner** – UEAB deltar i möten för samordning med grannkommuner. Det genomförs bland annat VA-chefsträffar där VA-chefer från regionens kommuner träffas.
- **Planeringsmöten** – VA-nät, elnät och Service har veckovisa planeringsmöten.
- **Månadsmöten** - VA-nät och VA-drift genomför månadsvisa möten för samordning.

Bebyggelseutveckling och exploatering

VA-planering och fysisk planering samordnas genom planmöten mellan VA-huvudmannen och kommunen. Omvandlings- och nybyggnadsområden ingår i denna planering. Processen kring denna planering sker idag i olika former, vilket kan tydliggöras i framtiden.

Det finns behov av att förtydliga ansvarsförhållanden vid föroreningar i samband med ledningsdragningar.

Kartmaterial

Alla kartor, ledningssträckor med mera, finns samlat i VA-databasen, Vabas, som är Ulricehamns Energis verksamhetssystem för VA. Ulricehamns kommun har kartverktyget Geosecma. UEAB använder detta kartsystem främst för uppgifter rörande fastighetsregistret, vattenskyddsområde och liknande.

Driftstörning

Om det framkommer att det finns störningar, läckage eller avloppsstopp så läggs detta in direkt i VABAS, varefter bedömning görs av hur akut åtgärden bör hanteras.

Blankett ”driftstörningsrapport” används för att dokumentera felanmälan. Utredning och åtgärd beslutas av ansvariga för VA-nät och Planering. Ansvarig för VA-nät arkiverar sedan driftstörningsrapporten i Vabas. Allvarligare driftstörningar ska rapporteras till tillsynsmyndigheten.

Planeringsavdelningen tar fram årlig statistik på driftstörningar. Statistiken ligger sedan till grund för framtida investeringar och saneringar.

Besiktning av servisinkopplingar

Det finns behov av att se över befintlig rutin. Nuvarande rutiner för servisinkoppling finns inte skriftligt dokumenterade.

Arbetsmiljö

Ett stort arbete har startats på UEAB 2020 där befintliga rutiner inom arbetsmiljön skall uppdateras.

Dricksvatten

Detta avsnitt har sekretessbelagts med stöd av 18 kap 8 § offentlighets- och sekretesslagen och återfinns i bilaga 5.

Vattenledningsnät

Detta avsnitt har sekretessbelagts med stöd av 18 kap 8 § offentlighets- och sekretesslagen och återfinns i bilaga 5.

Brandvattenförsörjning

UEAB ansvarar för brandposter i kommunen och när möjlighet finns så tillhandahåller UEAB brandvatten. I dag ägs och bekostas ledningarna till brandposterna av vattenkollektivet men kostnadsansvaret för brandvattenförsörjningen bör utredas, se åtgärd 15 i handlingsplanen i bilaga 1 och 5. Dricksvattenförsörjning definieras som ”tillhandahållandet av vatten som anses lämpligt för normal hushållsanvändning”, vilket gör det tveksamt med ett kravställande på VA-verksamheten i kommunen att ordna med brandposter eller liknande. Under de senaste åren har tillfällena uppstått där en prioritering behövt göras mellan att fortsätta med brandbekämpning via vatten från den allmänna anläggningen eller att prioritera fortsatt dricksvattenförsörjning till övriga delar av systemet.

Vid stora vattenuttag som sker vid brandbekämpning räcker inte dagens dimensionering av dricksvattensystemet till, varken ur produktionsperspektiv eller distributionsperspektiv. VA-huvudmannens uppdrag är att säkra en dricksvattenförsörjning vilket gör ett utredningsarbete nödvändigt kring kommunens framtida försörjning av brandvatten. Vid planering av områden för bostäder eller verksamheter med brandrisk behöver Räddningstjänstens framkomlighet och dess förutsättningar att göra insatser klarläggas.

Avlopp

Avloppsreningsverk

Nuvarande reningsverk i Ulricehamn etablerades på 1950-talet och börjar gå mot slutet av sin tekniska livslängd. Ett alternativ är att fortsätta reinvestera på befintlig plats men då verket är mycket centralt placerat och står i konflikt med nuvarande och framtida intressen i området, som exempelvis sjönära bostadsbebyggelse, har andra platser setts som bättre och mer genomförbara att bygga ett nytt verk på. Det nya verket beräknas vara klart år 2030 och ska vara förberett för att även kunna ersätta kommunens näst största reningsverk i Timmele samt även i framtiden Hökerums, Älmestads, Nittas och Trädets avloppsreningsverk. Sammantaget skulle då cirka 3/4 av kommunens reningsverksamhet ske på samma anläggning med modernare teknik och högeffektiv drift vilket skulle bli en miljöförbättring

för recipienten Åsunden. Det nya verket ska föra det renade vattnet till Åsunden då Ätran inte bedöms tåla den belastningen. Rördragning och pumpning från befintligt verk där allt avlopp kan hämtas till det nya verket samt tillbaka till Åsunden efter rening, är mycket kostsam och energikrävande så en placering nära sjön är önskvärd. Sammantaget bedöms bästa platsen för ett nytt reningsverk vara utmed en linje mellan Åsunden och Timmele. Ju närmare Åsunden verket placeras desto bättre. Behov finns att uppdatera kostnadskalkylen för byggnation av nytt reningsverk så att VA-kollektivet kan börja fondera medel inför byggstart.

För övriga reningsverk behöver upprustningsbehovet identifieras genom inventeringsarbete och en plan för åtgärder tas fram.

Verkens kapacitet stäms av vart 4:e år gentemot kommunens befolkningsprognos i samband med att planeringsstrategi antas av kommunfullmäktige.

Vid analys av aktuella och kommande detaljplaneprojekt enligt kommunens planprioritering noteras att detaljplanerna möjliggör för en befolkningsutveckling i Ulricehamns tätort fram till 2030 som är större än i nuvarande befolkningsprognos. Ett nytt reningsverk planeras vara färdigt år 2030 för att kunna möta den ökade befolkningsutvecklingen.

Kommunens befolkningsprognos redogör för följande tre scenarier mellan 2019-2030:

- **Dämpad prognos:** 13 142 invånare år 2030. En ökning med 1249 personer.
- **Huvudprognos:** 13 931 invånare år 2030. En ökning med 2038 personer.
- **Målprognos:** 14 766 invånare år 2030. En ökning med 2873 personer.

Tabell 11. Anslutna personer till Ulricehamns reningsverk enligt befolkningsprognos samt detaljplan. År 2019 är faktiskt antal anslutna person till verksamhetsområdet i centralorten.

År	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Befolkningsprognos	11 095	11 243	11 389	11 699	12 066	12 321	12 574	12 681	12 752	12 852	12 968
Detaljplan	11 095	11 095	11 480	13 257	15 116	15 534	15 534	15 534	15 534	16 634	16 634

Detaljplanerna beräknas möjliggöra för en befolkningsutveckling med cirka 5 539 personer fram till år 2030. Detta skulle innebära att Ulricehamns tätort vid utgången av 2029 har en befolkning på cirka 16 634 personer. Viktigt att påpeka är att antalet invånare i tätorten är något högre än antalet anslutna till kommunens verksamhetsområde för vatten och avlopp. Kommunens befintliga reningsverk klarar inte denna kraftiga teoretiska befolkningsökning. Kapaciteten bedöms överskridas redan 2023/2024 vid en maximal utbyggnad enligt planprioriteringen.

Utbyggnaden av bostäder bedöms inte kunna följa den takt som görs teoretiskt möjlig genom detaljplanerna. Detta då konjunktur och marknadseffekter kan antas ha en dämpande verkan på utbyggnadstakten som blir mer utspridd över åren. SWECO noterar i sin utredning att den

tilltänkta utbyggnadstakten som möjliggörs genom detaljplanerna hade inneburit en 50%-ig befolkningsökning under 10 år, fram till 2030. Detta motsvarar den ökning som Trosa kommun hade under 2020, 4,2%, vilket var den största befolkningsökningen i landet det året. Att Ulricehamn kommer vara bland de kommuner som växer mest i Sverige tio år i rad är mycket optimistisk. Den beräknade belastningsökningen på reningsverket enligt befolkningsprognosen bedöms som ett troligare scenario konstaterar SWECO i sin rapport från 2021.

Utifrån beräkningar gjorda av SWECO bedöms befintligt reningsverk klara kapaciteten till 2030 enligt befolkningsprognosen, givet att följande kapacitetshöjande åtgärder genomförs:

- Deoxen förses med biofilmsmaterial (fast eller rörligt).
- Förfällning.
- Ökad mängd bärarmaterial i fördenitrifikation, nitrifikation 1 och 2.

Utifrån erfarenhet kan det konstateras att ett antal detaljplaner och byggprojekt kommer att försenas av ännu okända faktorer. De nämnda effekterna kan idag inte kvantifieras ytterligare utan måste noggrant följas upp och slutligt analyseras i samband med att planeringsstrategin för kommunens fortsatta översiktsplanering kommer tas fram och beslutas under 2023. Kommunen behöver då ta ställning till om utbyggnadstakten för bostäder i centralorten behöver bromsas eller spridas ut över perioden fram till 2030. Kommunen har möjlighet att i vissa större detaljplaner styra utbyggnadstakten genom att markanvisa tomter för byggnation.

Slam

Sammanlagt från alla kommunens reningsverk produceras cirka 4000 m³ slam per år. Slammet har till stora delar använts till sluttäckning av kommunens avfallsdeponi. Allteftersom sluttäckning färdigställs minskar ytorna för en bra lagring och omhändertagande av slam från reningsverken. Ett alternativ är att sprida slammet på åkermark. Under året har en del av det lagrade slammet spridits med hjälp av en entreprenör hos jordbrukare i Ulricehamns kommun och i angränsande kommuner. Slamspridning har skett enligt gällande regler och sker inte på exempelvis livsmedelsodlingar eller på betesmark. Ett register förs över all spridning. Behov finns att ta fram en framtida strategi för denna fråga.

Spillvattennät

UEAB har ingen hydraulisk spillvattenmodell och ser inget behov inom den närmsta framtiden.

Det finns behov av att ersätta befintligt vakuumsystem i Vist till ny spillvattenledningsteknik. Nuvarande vakuumsystem fungerar ej tillfredsställande och ska därför ersättas med annan teknisk lösning.

Dagvattennät

En hydraulisk modell över delar av dagvattennätet behöver arbetas fram för att synliggöra vilken kapacitet nuvarande nät har. I första hand finns behov av en modell för dagvattennätet över Ulricehamns tätort.

Genomförande

Genomförandet av åtgärder sker i den takt som är möjlig i organisationen. Ulricehamns Energi AB genomför årligen en verksamhetsplanering för att prioritera vilka åtgärder som ska genomföras under det kommande året. Det finns dessutom en långsiktig verksamhets- och investeringsplanering som även tar hänsyn till efterföljande tre år. Plan för allmän anläggning ska revideras när VA-planen revideras.

Konsekvenser av delplanens genomförande

Tabell 12. Konsekvenser av VA-planens genomförande med avseende på allmänna anläggningen.

Ekonomiska konsekvenser	Dagens arbetsätt	Med VA-plan
VA-kollektivet	Framtida kostnader är svårare att planera och taxeutvecklingen blir mindre förutsägbar. Risk för felprioriteringar.	Ökad kunskap om framtida omvandlingsområden, övriga kostnader för vatten och avloppstjänster gör att framtida kostnader bättre kan planeras för en jämn och förutsägbar taxeutveckling.
Fastighetsägare	Mindre kunskap om hur VA-utbyggnaden påverkar kommunen.	Ökad kännedom om hur VA-utbyggnaden påverkar kommunen.
Övriga kommunen	Minskat internt samarbete i kommunen.	Samordningsvinster genom samarbete med andra förvaltningar och VA-verksamheten.
Miljökonsekvenser	Dagens arbetsätt	Med VA-plan
Vattenresursen (tillgång)	Värnas enligt fastslagen strategi inom kommunen.	Ökat fokus på vattenfrågan inom kommunen.
Tillståndsfrågor	Svårare att planera för tillkommande abonnenter och behov av kapacitetshöjande åtgärder.	Bättre utrymme och marginal i tillstånd, genom förbättrat kommunövergripande arbetsätt.
Dagvatten/skyfall	Otydlig ansvarsfördelning	Förbättrad dagvattenhantering minskar föroreningsbelastningen på recipienter.
Andra positiva miljöeffekter		Övergripande planering kring vattenresurser ökar kunskap och förutsättningar för hållbar planering.
Miljö kvalitetsnormer	MKN arbetas med även utan VA-planen.	Ökad kunskap om vattenfrågan i kommunen leder till bättre kunskap om hur VA-verksamheten påverkar till exempel näringsämnen i vatten.

Sociala konsekvenser	Dagens arbetsätt	Med VA-plan
Kommunal planering, möjlighet till expansion	Ger otydliga långsiktiga förutsättningar för den enskilde.	Gemensam målbild inom kommunen ger tydligare info till invånare.
Leveranssäkerhet	Leveranssäkerheten borde fortsätta se ut som idag.	Åtgärderna kopplat till reservvatten och nödvatten leder till ökad leveranssäkerhet.
Gemensamma arbetsätt	Sämre samordning och förståelse för olika aspekter i arbetet med planprocessen.	Åtgärderna under kategorin "Allmänt" leder till tydligare ansvarsfördelningar.
Transparens och tydlighet för kommuninvånare och VA-kollektiv	Information till kommuninvånare och VA-kollektiv är svåröverskådlig.	Samlad information om vatten- och avloppsplaneringen i ett dokument.
Andra positiva sociala effekter		Ökat samarbete kring dessa frågor kan öppna för fler samarbeten på andra arenor.
Gemensamma arbetsätt	Samordning för genomförande mellan kommunens olika organisationer ej definierade idag.	Det blir mer likabehandling inom VA-kollektivet och att man ser hela bebyggelsegruppens behov.

Plan för enskilt VA

Ytterst är det den enskilde fastighetsägaren som ansvarar för sin tillgång till dricksvatten och omhändertagande av avloppsvatten. Enskilt vatten och avlopp är motsatsen till allmänt (kommunalt) vatten och avlopp, och kan avse vatten- och avloppsförsörjning för en eller flera fastigheter eller bostäder. Enskilt VA är som regel en enklare och mindre kostsam lösning för den enskilde. Det är också som regel en tillräckligt säker och bra lösning ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt så länge avloppsförsörjningen kan ordnas utan att påverka vattenförsörjningen.

Kommunen har ett stort planeringsansvar för att säkerställa en god egen VA-försörjning i områdena utanför det kommunala VA-nätet. Genom den kommunala planeringen och tillsynen skapas förutsättningar till att förbättra möjligheterna för den enskilda VA-försörjningen, och därmed behålla eller öka den enskilda VA-försörjningen utanför det kommunala VA-nätet.

Denna delplan avser de delar av kommunen där det i dagsläget inte bedöms nödvändigt med anslutning till det kommunala VA-nätet inom överskådlig framtid. Delplanen för dessa områden syftar till att behoven av vatten och avlopp ska kunna tillgodoses med enskilda eller gemensamma vatten- och avloppsanläggningar, utan att det riskerar att utvecklas till ett kommunalt ansvarsområde på grund av miljö- och hälsoskyddsskäl. Genom övergripande riktlinjer och handlingsplaner ska delplanen vara ett stöd för kommunen i framtagande av detaljplaner och tillsyn med koppling till sitt ansvar för den enskilda VA-försörjningen.

Planen för enskilt VA ska även komplettera utbyggnadsplanen med vägledning för Sektor Miljö- och samhällsbyggnad samt UEAB, för att hantera frågor om enskild VA-försörjning i de områden som bedömts som att de ska, eller kan komma att, anslutas till kommunalt vatten och/eller avlopp på kort eller lång sikt. Ansvarig för planen för enskilt avlopp är Miljö- och byggnämnden.

Delplanen ska bidra till att uppfylla Miljöenhetens ambitioner med koppling till den enskilda VA-försörjningen i Ulricehamns kommun. Dessa ambitioner är:

- Inga bebyggelseområden ska ha en sån negativ utveckling av VA-standarden så att det uppstår ett kommunalt ansvar att ordna med VA-försörjning. Åtgärdstakten av de befintliga enskilda avloppen ska höjas till en långsiktigt hållbar nivå.
- Tillsynen av enskilda avlopp ska planeras och kommuniceras så att det tydligt framgår ungefär när i tid olika områden i Ulricehamns kommun kommer att omfattas av avloppstillsyn.

Riktlinjer för enskilt dricksvatten

Utanför kommunens verksamhetsområde är det den enskildes ansvar att ordna med sin vattenförsörjning. Det krävs inget tillstånd för att borra och anlägga en enskild dricksvattenbrunn och kommunens kunskaper om de enskilda vattentäkterna är något begränsad. Kvaliteten på vattnet är god överlag. Under år med liten nederbörd och låga grundvattennivåer så har de med grävda brunnar i små grundvattenmagasin upplevt att

vattentillgången varit begränsad. Det sker därför en viss omställning till att grävda vattenbrunnar ersätts med borrhålor.

Tillsyn av enskilda vattentäkter

Miljö- och byggnämnden behöver prioritera tillsynen av enskilda vattentäkter framöver. Det gäller främst att uppdatera sig kring de större enskilda vattentäkternas status. Som en del av VA-planen ingår att bedöma om kommunen bör ta in ytterligare områden i sitt verksamhetsområde. I en del av kommunens omvandlingsområden finns förhållandevis stora gemensamhetsanläggningar. Det finns även ett par större verksamheter med egen vattenförsörjning.

Vid vissa verksamheter finns en tillsyn av vattenförsörjningen genom livsmedelslagstiftningen, men i övrigt är det oklart om det finns enskilda vattentäkter som tillhandahåller vatten till fler än 50 personer eller mer än 10 m³/dygn och därmed omfattas av krav på registrering i enlighet med livsmedelslagstiftningen. Tillsynsbehovet omfattar både om egenkontroll är tillräcklig samt i vissa fall kontroller av anläggningars skick.

En utredning behöver göras kring behovet av att skydda enskilda vattentäkter genom kommunens *Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön*. För att klara tillsynen och de åtgärder som är nödvändiga behöver kompetensen inom dricksvattenfrågor stärkas inom miljöenheten. Vid större gemensamhetsanläggningar (25 hushåll eller fler) kan kommunen i sista hand få en skyldighet att ansvara för VA-försörjningen om man inte gemensamt klarar av att lösa frågan i samfälligheten. Detta ska tas med i beaktning vid kommande behovsutredning och tillsynsplan.

Enskilda avlopp

Miljö- och byggnämnden utgår från Havs- och Vattenmyndighetens allmänna råd³ vid bedömningen av vilka krav en avloppsanordning behöver uppfylla vid nyanläggning. I varje enskilt fall relateras skyddsåtgärder beträffande hälso- och miljöskydd till en normal eller hög skyddsnivå. Som vägledning för bedömningen av vilken skyddsnivå som ska gälla används:

- Bestämmelser för vattenskyddsområden
- Vattenmyndighetens föreskrifter om miljö kvalitetsnormer för yt- och grundvatten
- Uppgifter om lokala markförhållanden
- Uppgifter om enskilda dricksvattentäkter

Förutsättningarna i Ulricehamn är sådana att slamavskiljning med efterföljande markbaserad rening och liknande infiltration till mark utgör en majoritet av de befintliga avloppslösningarna. Markförhållandena är gynnsamma för denna teknik och även i mer finkorniga jordar fungerar markbäddar i huvudsak som förstärkta infiltrationsanläggningar.

Med avseende på näringsämnen (fosfor) så har sjöarna Lönern, Vinsarpasjön, Strängseredssjön och Rännavägssjön samt vattendragen Lidån och Nordån bedömts hålla en måttlig status, medan Bystadssjön har bedömts hålla en otillfredsställande status. Statusen

³ HVMFS 2016:17

för övergödning har förbättrats från måttlig till god i sjöarna Åsunden och Sämsjön på senare år. Till de miljö kvalitetsnormer som fastställts för sjöarna och vattendragen i kommunen har Vattenmyndigheten västerhavet angett förslag på åtgärder som ska syfta till att förbättra statusen och bidra till att uppnå miljö kvalitetsnormerna. För de ovan nämnda sjöarna utom Vinsarpasjön så anges olika förslag rörande de enskilda avloppen i avrinningsområdena. Åtgärderna är olika formulerade men handlar i stort om att befintliga avlopp ska åtgärdas så att de klarar hög skydds nivå. Utöver den osäkerhet som gäller kring statusbedömningarna så kan det konstateras att det inom 100 meter från de aktuella sjöarna finns sammanlagt 35 fastigheter med avlopp, varav 25 stycken nyttjas som fritidshus.

Med markbaserad rening så går det inte att bestämma vilken reduktion av fosfor en anläggning klarar. Det finns också en otydlighet kring i vilken punkt en markbaserad anläggnings prestanda ska räknas, det vill säga, var den procentuella reduktionen ska vara uppnådd, eftersom det saknas en tydlig utläppspunkt. Det står varje kommun fritt att själv avgöra hur de förhåller sig till vilka reduktionsnivåer olika markbaserade reningstekniker kan förväntas uppnå. Krav på kväverening har nationellt i praxis setts som oskäligt med hänsyn till att kommunala avloppsreningsverk för mindre än 10 000 pe som regel saknar krav på kväverening.

Det finns cirka 150 avloppsanläggningar med slutna tank i kommunen. Det är en typ av avloppsanläggning som vi inte bedömer som en långsiktigt hållbar lösning i permanent- eller fritidsbostad då den inte renar vattnet utan är beroende av tömning och rening på annan plats. Installation av WC i en fritidsbostad kan vara en åtgärd som leder till ökat nyttjande, ibland till permanentboende. Det kan medföra ett stort behov av slamtömning och onödiga transporter. Slutna tankar tillåts därför endast där WC ska ordnas i speciella verksamheter och sammanhang, ofta i samband med att tillståndet att nyttja den slutna tanken tidsbegränsas med hänsyn till en uppskattning av hur länge behovet för avlopp finns.

Det finns mindre än 20 så kallade minireningsverk i kommunen. Majoriteten av dessa har tillkommit på grund av andra skäl än i första hand miljömässiga. Miljö- och byggnämnden är i övrigt restriktiva till minireningsverk på fastigheter som nyttjas som fritids- / tillfälligt boende med hänsyn till riskerna för driftstörningar, problem med uppstartstider och så vidare.

Hög skydds nivå

Mot bakgrund av de förutsättningar som råder inom kommunen, där alla berörda vattendrag inklusive sjöar har sina källflöden inom kommunen med begränsad övergödningssproblematik, så tillämpas normal skydds nivå som utgångsläge för enskilda avlopp vid normalhushåll. Infiltrerande (öppna) markbäddar tillåts utan ytterligare fosforreningssteg vid normal skydds nivå liksom infiltrationsanläggningar. Fördelar med markbaserad rening är att de som regel kan ge ett mycket gott smittskydd, de är robusta och inte särskilt tillsynskrävande. För sin funktion är det däremot mycket viktigt att projektering och anläggande görs noggrant.

Hög skydds nivå råder endast generellt i primär skydds zon inom vattenskydds område. I övrigt kan krav ändå ställas i enskilda ärenden på att en avloppsanläggning ska klara hög skydds nivå för hälso- respektive miljöskyddet.

Tillsyn av enskilt avlopp

Miljö och byggnämndens behovsutredning utgår från att samtliga enskilda avlopp i kommunen behöver tillsyn med som minst ett intervall om 15 år. För att klara av det behöver Miljöenheten kontrollera närmare 300 avlopp per år. I ett längre perspektiv skulle tillsynen då bidra till en åtgärdstakt på cirka sex procent, där varje avloppsanläggning ersätts eller uppdateras med ett intervall om cirka 20 - 30 år. Tillsynen skulle i förlängningen kunna utövas mer frekvent på anläggningar som är 15 år och äldre.

2021 har Miljöenheten knappt två tjänster till arbetet med tillsyn och prövning av enskilda avlopp. Oavsett om tillsyn utförs så hanteras årligen cirka 50 tillståndsansökningar. Utöver detta så har det bedömts att avloppen kan kontrolleras på cirka 130 fastigheter per år, med hänsyn till den ökade ärendemängd det medför. Tillståndshandlingen som följer av tillsynen blir något mer resurseffektiv då det finns samordningsmöjligheter kring att åtgärda flera avlopp samtidigt i ett område. Med nuvarande resurser beräknas tillsynsinsatsen att kunna öka åtgärdstakten till mellan 4-4,5 % under de kommande åren. För att kunna öka åtgärdstakten till sex procent behöver miljöenheten ytterligare 2-3 heltidstjänster för arbetsområdet.

Den fortsatta tillsynen av enskilda avlopp behöver planeras för längre tid framöver för att integreras med en övergripande VA-planering. Miljöenheten planerar att ta fram en långsiktig, övergripande plan för tillsynen över alla enskilda avlopp i hela kommunen, där det tydligt framgår i vilken tur och ordning olika områden och socknar kommer att ses över. Planen skulle komplettera Miljö- och byggnämndens tillsynsplan som anger i vilken takt tillsynen av de olika områdena utförs. Det behöver framgå tydligt hur tillsynen är något som berör samtliga så att Miljö- och byggnämnden uppfyller kraven på likställighet.

Minimikrav vid bedömning av befintliga avloppsanläggningar

Bedömningen av avloppens funktion innebär i större utsträckning att avvägningar görs från fall till fall utifrån Miljöbalkens allmänna hänsynsregler. Som vägledning i tillsynen tillämpas Havs- och vattenmyndighetens "Handbok för effektiv tillsyn" samt rättspraxis. Taxor och förelägganden nyttjas för att komma till rätta med bristfälliga anläggningar på ett enhetligt, rättssäkert och effektivt sätt.

Markinfiltrationer och markbäddar ska ha en så god hydraulisk konduktivitet att det inte begränsar syresättningen av det biologiska reningssteget. Nyare anläggningar omfattas som regel av ett tillstånd med krav på skyddsavstånd till högsta grundvattennivå medan det saknas för äldre anläggningar. Ifall det finns ett krav i ett tillstånd så är det gällande, annars utgår kommunen från att det biologiska reningssteget i markinfiltrationer (biomassan/ biohuden) behöver hålla som minst 50 centimeter avstånd till högsta grundvattennivå för att säkerställa syresättningen. Är det oklart om markinfiltrationen håller ett tillräckligt skyddsavstånd till grundvattnet så är det verksamhetsutövarens ansvar att visa hur det förhåller sig. I markinfiltrationer och markbäddar som nyttjats kontinuerligt under många år har retentionen av fosfor som regel minskat till cirka 10 – 20 %. Detta kan bedömas som ett skäl till att underkänna en avloppsanläggning när de påträffas i den ordinarie tillsynen.

Tillsyn Gemensamhetsanläggningar mm

Tillsynen på de större enskilda avloppsanläggningar (gemensamhetsanläggningar och vid verksamheter med mera) som finns i kommunen bedöms kunna hanteras i princip på samma sätt och med samma frekvens som övriga enskilda avloppsanläggningar. När tillsyn görs med kontroller av anläggningar i ett område så omfattar det gemensamhetsanläggningar i mån av förekomst. Undantag kan ske där annan tillsyn bedrivs utifrån miljöbalken, på exempelvis anmälningspliktiga verksamheter som industrier, vandrarhem och så vidare.

LIS-områdets påverkan på tillsynsplaneringen

I kommunens översiktsplan föreslås ett större antal LIS-områden för utveckling av bostäder på landsbygden. I vissa av dessa områden bedöms en utveckling av området medföra krav på kommunal VA-försörjning, medan i andra medges inte en större utveckling än att VA-försörjningen kan ordnas med enskilda anläggningar. Områdenas karaktär och förutsättningar varierar och medför att de alla har olika påverkan på behovet av tillsyn och planering och upplägg av denna.

LIS-områden vid Mastunga, Fästeredssund och Rånnaväg kräver ingen särskild hänsyn sett till behovet av tillsyn, då det endast tillåter relativt liten ytterligare bebyggelse.

De områden som pekats ut på Vings-Torp 1:3, Hökerum Udden samt söder om Ulricehamn kring Skottek och Sjögunnarsbo bedöms vara av sådan karaktär att dessa områden ansluts till kommunalt VA, om en utveckling av dem blir aktuella. Detsamma kan sägas gälla LIS-området i Strängsered.

Vegby Udden/Lingåsen samt Vings-Sjögården är två områden där utpekandet av LIS-områden har större betydelse för den framtida VA-försörjningen. Båda områdena bedöms kunna utvecklas så att ansvaret för VA-försörjningen läggs på kommunen, och de hanteras därför som följer enligt; I väntan på VA-utbyggnad.

Information och stöd till fastighetsägare, boende och företagare

Kommunens hemsida är till viss del uppdelad med information riktat mot privatpersoner respektive företagare. Sidorna för företagare ska uppdateras med tydligare information kring vilka riktlinjer som tillämpas i samband med anläggande av nya enskilda avloppsanläggningar. Miljöenhetens har för avsikt att hålla informationsträffar med avloppsentreprenörer mer regelbundet framöver. Miljöenheten ska arbeta för att genom stärkt kompetens kunna ge bättre information i frågor om vattenförsörjning till enskilda.

I väntan på VA-utbyggnad

I vissa områden där det planeras utbyggnad av allmän VA-försörjning kan det bli aktuellt att hantera frågor om enskild VA-försörjning innan den allmänna VA-försörjningen är på plats. När en övergripande plan tas fram för tillsynen över samtliga enskilda avlopp i hela kommunen behöver den samordnas med utbyggnadsplanen för allmänt VA. Finns det befintliga enskilda avlopp i ett område som inom kort är planerat att anslutas till allmänt avlopp, så lämnas det området utanför den ordinarie tillsynen då det som regel kan ses som oskäligt med tillfälliga lösningar. Tillsyn kan ändå komma att utövas genom enstaka ärenden i samband med att det finns risk för människors hälsa eller miljön

För områden där utbyggnad av allmänt VA ligger längre fram i tiden, på medellång och lång sikt, kan det uppstå behov för fastighetsägare att anlägga nya avloppsanläggningar om en befintlig avloppsanläggning är bristfällig. Om det uppstår situationer där enskilda avloppsanläggningar blir onyttiggjorda genom upprättande av anslutningspunkt till kommunal spillvattenledning så ersätts berörda fastighetsägare i enlighet med de riktlinjer som ges av praxis i frågan. UEAB ska ha rutiner för att tydligt kunna informera berörda fastighetsägare om vad som gäller.

Miljö- och byggnämnden kommer att vara restriktiva i att meddela tillstånd, inklusive tillfälliga tillstånd, till att inrätta avloppsanläggningar om det kan motverka genomförandet av detaljplaner. Det kan ibland råda osäkerhet kring hur utvecklingen sker i ett område och när eller om åtgärder vidtas. Tillfälliga tillstånd innebär att de avgränsas i tid och en avvägning behöver göras i varje enskilt fall hur tidsbegränsningen ska formuleras. Tillfälliga tillstånd kan ges när det exempelvis behövs för att ersätta ett bristfälligt avlopp eller för att ett befintligt avlopp hindrar genomförandet av en plan genom sin placering. Det är viktigt med en god samordning mellan kommunens olika funktioner så att det blir tydligt och rättssäkert för enskilda fastighetsägare vad som gäller. Detta gäller även inom Miljö- och byggnämndens olika ansvarsområden med hantering av bygglov och avloppstillstånd.

Genomförande

Delplanen för enskilt VA har ett tidsperspektiv på cirka 30 år, men ska ses över minst vart fjärde år tillsammans med övriga delar av VA-planen. Miljö- och byggnämndens behovsutredning och tillsynsplan ska samordnas med planen för enskilt VA.

Planen för enskilt VA behöver vara styrande i tillsynen av enskilda avlopp och i arbete med detaljplaner samt nybyggnation utanför paragraf 6-område enligt lagen om allmänna vattentjänster. Det är viktigt att utbyggnadsplanen, planen för allmänt VA och planen för enskilt VA följer varandra. Det kräver en samverkan mellan enheterna inom sektor Miljö & samhällsbyggnad samt UEAB. Genomförandet av åtgärder sker i den takt som är möjlig i organisationen. Verksamheterna genomför årligen en verksamhetsplanering för att prioritera vilka åtgärder som ska genomföras under det kommande året. Det finns dessutom en långsiktig verksamhetsplanering som även tar hänsyn till efterföljande år.

Konsekvenser av VA-planens genomförande

Tabell 13. Konsekvenser av VA-planen med avseende på enskilt VA.

Ekonomiska konsekvenser	Dagens arbetsätt	Med VA-plan
VA-kollektivet	<ul style="list-style-type: none"> - Det finns en viss risk för tillkommande kostnader om tillsyn på enskilda avlopp görs i områden som kort senare tas in i verksamhetsområdet för VA. - Bristande tillsyn av enskilda avlopp kan som ensam faktor leda till att det uppstår sådana miljö- och hälsoskyddsmässiga förhållanden i ett område att kommunen tvingas ordna med VA-försörjningen. 	<ul style="list-style-type: none"> -Mindre kostnader med en bättre samordning och planering inom kommunens organisation. -Mindre risk för kostnader att utöka verksamhetsområdet för VA enbart p.g.a. bristande tillsyn av enskilda avlopp.
Fastighetsägare	<ul style="list-style-type: none"> - Det finns en otydlighet kring förutsättningarna för den enskilde och dess framtida VA-försörjning – enskilda fastighetsägare riskerar stora kostnader 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan planen medföra en ökad tillsyn så kan det möjliggöra en bättre ekonomisk förberedelse större

	p.g.a. dålig framförhållning i områden som kan tas in i det kommunala verksamhetsområdet. - Utan en väl fungerande och kontinuerlig tillsyn riskerar fastighetsägare att investeringar i fastighetens VA-försörjning inte avspeglas fullt ut i fastighetsvärdet.	samordningsmöjligheter vid åtgärdande av avlopp. - Minimerad risk för kostnader att anslutas till allmänt VA p.g.a. bristande tillsyn.
Övriga kommunen	En ineffektiv tillsynsmyndighet riskerar indirekt att vara ineffektiv även i den skattefinansierade delen av sina arbetsområden.	Större arbetsmarknad för lokala entreprenörer att verka inom kan leda till ökad arbetsmarknad och intresse samt mer skatteintäkter.
Miljökonsekvenser	Dagens arbetsätt	Med VA-plan
Hälsoskydd	Stor risk att frågan om enskild vattenförsörjning inte prioriteras.	Planen ger ökat stöd för en tillsyn av egenkontrollen på större enskilda vattentäkter.
Miljökvalitetsnormer	Dagens tillsyn bromsar endast upp de enskilda avloppens bidrag till försämrad status i vattenförekomsterna.	Mer resurser till tillsyn kan leda till förbättrad status hos vattenförekomsterna och att kommunen kan leva upp till Vattendirektivets krav genom Vattenmyndighetens åtgärdsprogram.
Återföring av näring	Slamhantering fortsätter som idag.	Ingen förändring kring slamhantering föreslås i planen.
Andra positiva miljöeffekter	- Om åtgärdstakten inte ökas till 5–6 % så riskerar de avlopp som åtgärdas att hinna bli uttjänta långt innan de åtgärdas nästa gång. - Arbetsmarknaden att anlägga enskilda avloppsanläggningar är inte särskilt attraktiv och det avspeglas i att avloppsentreprenörerna saknar incitament för att öka kunskaperna om avloppsanläggande – det riskerar att leda till en onödigt hög andel nya avloppsanläggningar som blir bristfälliga redan från start.	- Planen kan medföra att en ökad tillsyn med bättre framförhållning, vilket skapar förutsättningar för fastighetsägare att bättre planera och projektera åtgärder av bristfälliga avlopp. - Åtgärderna i planen kan förbättra förutsättningarna för en levande landsbygd och gynna den biologiska mångfalden. En ökad åtgärdstakt av bristfälliga avlopp kan öka kunskaperna på entreprenadsidan och därmed medföra färre bristfälliga nya avlopp

Sociala konsekvenser	Dagens arbetsätt	Med VA-plan
Kommunal planering ger förtroende	Utan en VA-plan försvåras överblicken i VA-frågor och det riskerar att leda till onödiga brister i planering och genomförande av de kommunala uppdragen.	Mer samordning skapar förutsättning för ökade kunskaper internt.
Rättvisare myndighetsutövning	<ul style="list-style-type: none"> -Vi når inte en hållbar åtgärdstakt och det försvårar arbetet med att leva upp till likställighetsprincipen. - Om inte tillsynen av enskilda avlopp utförs på ett rättvist sätt så har det en negativ inverkan på berörda fastighetsägares syn på vår myndighetsutövning. 	<ul style="list-style-type: none"> - Förståelsen kan öka internt för vikten av att nå en hållbar åtgärdstakt – kan det leda till en ökad satsning finns bättre förutsättningar för att leva upp till likställighetsprincipen och en likabehandling. - Om tillsynen utförs på ett rättvist sätt där kommunen lever upp till likställighetsprincipen så ger det förutsättningar för en acceptans kring myndighetsutövandet bland fastighetsägarna.
Transparens och tydlighet för fastighetsägare	Det riskerar att bli problematiskt för kommunen att vara transparent kring myndighetsutövningen om den inte innebär en likabehandling av fastighetsägare i kommunen.	Planen medför en bättre framförhållning och samordning av information utåt
Gemensamma arbetsätt	Arbetsätten fortsätter som idag.	Delplanen innehåller samordning internt i VA-frågor, vilket kan förbättra samarbetet och den interna dialogen.
Andra positiva sociala effekter		Ökat samarbete i dessa frågor kan leda till samarbete inom andra områden också.

Dagvattenriktlinjer

Avledning av vatten från bebyggda områden är en fråga som har gått från att vara av främst teknisk natur till att vara en del av samhällsdebatten. Både när det gäller förorening av sjöar och vattendrag samt effekter av en framtida klimatförändring är dagvattenhanteringen en central fråga. Dessutom delas ansvaret inom området av en rad olika aktörer inom både kommunal, statlig och privat sektor.

De lagar som anger utgångspunkterna för dagvattenhanteringen, ställer krav på vattenkvaliteten och anger ansvarsförhållandena är miljöbalken, och lagen om allmänna vattentjänster. Plan- och bygglagen ger sedan kommunen de planinstrument som behövs för att hantera lokalisering av bebyggelse och för att reglera de fysiska förutsättningarna för att hantera dagvattnet så att marken blir lämplig att använda för bebyggelse.

Dagvatten är en del av vattnets kretslopp i samhällen och ska användas som en resurs för att skapa attraktiva och funktionella inslag i stadsmiljön. Dessa riktlinjer ska ligga till grund för hur dagvattenfrågan hanteras i planeringen, i tillsynen och i samband med exploatering och i övrigt arbete inom kommunen.

Bakgrund

Syftet med dessa riktlinjer är att tydliggöra i VA-planen hur dagvatten ska hanteras i Ulricehamns kommun. Målet är att definiera de åtgärder som behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten och annan relevant lagstiftning ska kunna följas.

Definition av dagvatten

Dagvatten definieras som "tillfälliga flöden av regnvatten, smältvatten och framträngande grundvatten samt spolvatten" i prop. 2005/06:78 om Allmänna vattentjänster.

Problembild

Dagvattenproblematiken är främst knuten till Ulricehamns stad. De övriga tätorterna har mycket små dagvattensystem och de belastas främst från ytor som har låga föroreningshalter. Ett undantag till detta är riksväg 40 som har en större belastning. Ansvarig för dagvattnet kopplat till riksväg 40 är dock Trafikverket. Det kan noteras att på motorvägsdelarna av riksväg 40 så finns det dagvattenrening i form av oljeavskiljning och dagvattendammar. Vägen berör dels Ätran men även Viskans avrinningsområde.

När det gäller belastningen på dagvattnet från vägar går det att konstatera att det inte förekommer någon väg med mer än 15 000 f/d i det kommunala vägsystemet. I Ulricehamns tätort finns det 2,8 kilometer väg med 8–15 000 f/d, samt 75,6 kilometer med mindre än 8 000 f/d. Belastningen är därför låg.

När det gäller Ulricehamns stad berörs endast Ätrans avrinningsområde. Detta kan dock delas upp i tre delar med avseende på recipienter för dagvatten: Ätran, Åsunden och Lillsjön.

Figur 4. Recipienterna för centralorten, Åsunden och Lillsjön.

I bebyggda områden hårdgörs ytor och den naturliga avrinningen ändras. Vattnet rinner över ytorna ner i rörsystem istället för att infiltrera genom marken vilket leder till snabba förlopp med höga flödestoppar direkt efter regn. Detta kan skapa kapacitetsproblem och i värsta fall översvämningar i låglänta områden och i lågpunkter. Samtidigt påverkas vattenbalansen i de områden vattnet avletts ifrån. Den minskade infiltrationen kan leda till sänkta grundvattennivåer med skador på både vegetation och byggnader som följd.

Felkopplingar och läckage kan göra att dagvatten kommer in även i spillvattennätet i form av tillskottsvatten. Flödestoppar kan då leda till källaröversvämningar samt problem i pumpstationer och reningsverk. Stora flöden av dagvatten i spillvattennätet kan leda till bräddningar av orenat avloppsvatten ut till vattendrag. Tillskottsvatten utgör också en belastning på avloppsreningsverken.

Utöver kvantitetsproblemen finns även kvalitetsproblem. Dagvatten för med sig föroreningar i form av bland annat tungmetaller, olja och näringsämnen från urbana miljöer som städer och vägar, vilka har en negativ effekt på de vattendrag och sjöar där vattnet rinner ut.

Åsunden är recipient för vatten från Ulricehamn tätort. Enligt VISS är sjön klassad som måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status just nu. Den ekologiska statusen beror delvis på övergödning. Källorna till näringsämnen är jordbruk, reningsverk, enskilda avlopp och urban markanvändning. Den kemiska statusen beror på kvicksilver och andra ämnen som avsätts med atmosfärisk deposition och inte främst via avvattnings.

näringsämnen, särskilt fosfor, i dagvattnet från tätorten är därför viktigt för att förbättra statusen. Att minska övriga föroreningar i dagvattnet är viktigt för att inte påverka statusen negativt i framtiden.

Delar av Ätran rinner genom Ulricehamn. Ätran klassas också med måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Här är det inte främst övergödning som är orsaken till klassningen utan vandringshinder. Ätran är inte bedömd för koppar och PAH:er, något som är vanligt förekommande i avvattning från större vägar. Just koppar och PAH:er från transport och infrastruktur, anges som en trolig påverkanskälla.

Klassificering

Dagvatten kan vara olika mycket förorenat och recipienter kan vara olika känsliga för att ta emot föroreningar. För att få en översikt över vilka åtgärder som behövs i de olika fallen kan dagvattnets föroreningsgrad klassificeras utifrån markanvändning och recipienten utifrån ekologisk och kemisk status.

Föroreningsinnehåll i dagvatten

Tabell 14. Exempel på schablonhalter av föroreningar i dagvatten från Stormtac, hämtat från P110.

Typ	Metaller				Näringsämnen	
	Bly µg/l	Koppar µg/l	Zink µg/l	Kadmium µg/l	Fosfor mg/l	Kväve mg/l
Dagvatten från bostadsområden	10–15	20–30	80–100	0,5–0,7	0,2–0,3	1,4–1,6
Dagvatten från trafikområden	3–50	20–100	30–700	0,3–0,6	0,15–0,50	2,4
Dagvatten från industri och andra verksamheter	25–30	35–80	200–400	1,2–2,1	0,29–0,42	1,6–2,2
Jfr utgående vatten från ARV	<0,5	4–11	5–30	<0,05	0,21–0,23	10,2–21,4

Riktlinjer för omhändertagande av dagvatten av olika klass

Tabell 15. Dagvattenklassificering, hämtad från P105.

Typ av markanvändning	Föroreningshalter	Reningsbehov	Typ av rening
Tät centralort	Måttliga	Ja delvis	Grönytor
Tätort, flerfamiljshus	Låga - måttliga	Ja delvis	Grönytor
Småhusområde inkl lokalgator	Låga	Nej	-
Större parkeringar och terminaler: 20 parkeringsplatser.	Måttliga - höga	Ja	Svackdiken, grönytor, dammar, avskiljare, filter
Industriefastigheter med miljöfarlig verksamhet	Beror på verksamheten	Ja	Svackdiken, grönytor, dammar, avskiljare, filter
Lokalgator/mindre väg med mindre än 8 000 fordonsrörelser per dygn	Låga	Nej	-
Större vägar 8 000–15 000 fordonsrörelser per dygn	Låga-måttliga	Nej	-
Trafikleder med mer än 15 000 fordonsrörelser per dygn	Höga	Ja	Svackdiken, dammar, filtervallar, översilningar
Parkmark, naturmark m.m.	Låga	Nej	-

Kvantitetsproblem

Från Ätrans inlopp i Åsunden och norrut finns det några kända områden med erosion exempelvis vid Alängsgatan i Ulricehamns tätort, där erosionskydd har anlagts. Vid enstaka skyfall har dessa orsakat skador på gatubeläggning i de nedre delarna av tätorten. I Timmele har åtgärder mot erosion i samband med dagvattenutlopp och finkorniga jordar genomförts. Kommunen bedömer att inga större åtgärder är nödvändiga kopplade till dagvattennätet gällande denna fråga.

Kommunen har tagit fram en skyfallskartering för ett större område kring Ulricehamns tätort. Karteringen avser ett scenario om ett 100-års regn med klimatfaktor 1,4. Vattenansamlingarna blir desamma oavsett om marken är blöt eller torr när det börjar regna. Däremot blir det skillnad i utbredning och djup. Karteringen har inte identifierat några områden där skyfall bedöms orsaka omfattande störningar på infrastruktur så som större vägar eller VA-försörjning. De största översvämningssområdena som identifierats återfinns i huvudsak längs stora och små vattendrag så som Ätran, Brunnsbäcken, Pinebobäcken/Hillaredsån och Tattarån. Påverkan på befintlig bebyggelse är däremot begränsad då utrymme för översvämning ofta finns längs vattendragen. Andra barriärer där det har ställt sig mycket vatten är på enstaka platser som exempelvis vägbankar och platser där trummornas kapacitet inte helt har fångats upp av skyfallskarteringen. Längs Ätrans dalgång finns enstaka fastigheter där vatten ansamlas, exempelvis i Vist industriområde. Detta vatten kommer från högre intilliggande mark och inte från Ätran. I Ulricehamns centrala delar där bebyggelsen är tät riskerar översvämningar med större djup att uppstå på enstaka platser.

Dessa platser återfinns primärt på innergårdar, exempelvis Stenbocksskolans innergård, på innergårdar vid Storgatan och längs Bogesundsgatan samt på innergård i kvarteret Stockrosen. Även längs de delar av Ätran som sträcker sig genom centralorten finns platser där översvämning med större djup riskerar uppstå. På nästa sida visas en bild på hur skyfall påverkar centralorten. Vad gäller nya detaljplaner behöver hänsyn tas till översvämningensrisker, och generella riktlinjer för fördröjning av skyfall behöver tas fram, se åtgärd 12 i handlingsplanen för dagvattenriktlinjerna som återfinns i bilaga 1.

Områden med risker för översvämningar:

”**Ulricehamn norra**”⁴ Här finns översvämningensriskerna knutna till Ätran samt vid bäckravin som rinner under väg 46, strax norr om Ulricehamnsmotet. I en bäckravin söder om motet har också översvämningensrisk identifierats. Kring Ätrans södra delar med utlopp i Åsunden föreslås stadsomvandling där hänsyn behöver tas till översvämningensrisker från såväl skyfall som höga flöden. Översvämningensområdena är dock begränsade till Ätrans strandzoner. I industriområdena koncentreras översvämningensrisker till spridda hårdgjorda och flacka ytor med ett djup på maximalt 0,5 meter.

”**Ulricehamn södra**” Här finns översvämningensriskerna knutna till de centrala delar där bebyggelsen är tät och översvämningar riskerar att uppstå med större djup på enstaka platser. Dessa platser återfinns primärt på innergårdar, exempelvis Stenbocksskolans innergård, på innergårdar vid Storgatan, längs Bogesundsgatan, Hemrydsgatan samt på innergård i kvarteret Stockrosen.

Marbäck

- Norra Marbäck
- Södra Marbäck

Blidsberg

- Norra Blidsberg
- Centrala Blidsberg

Hökerum

- Västra Hökerum
- Centrala Hökerum – Banvallen
- Norra Hökerum

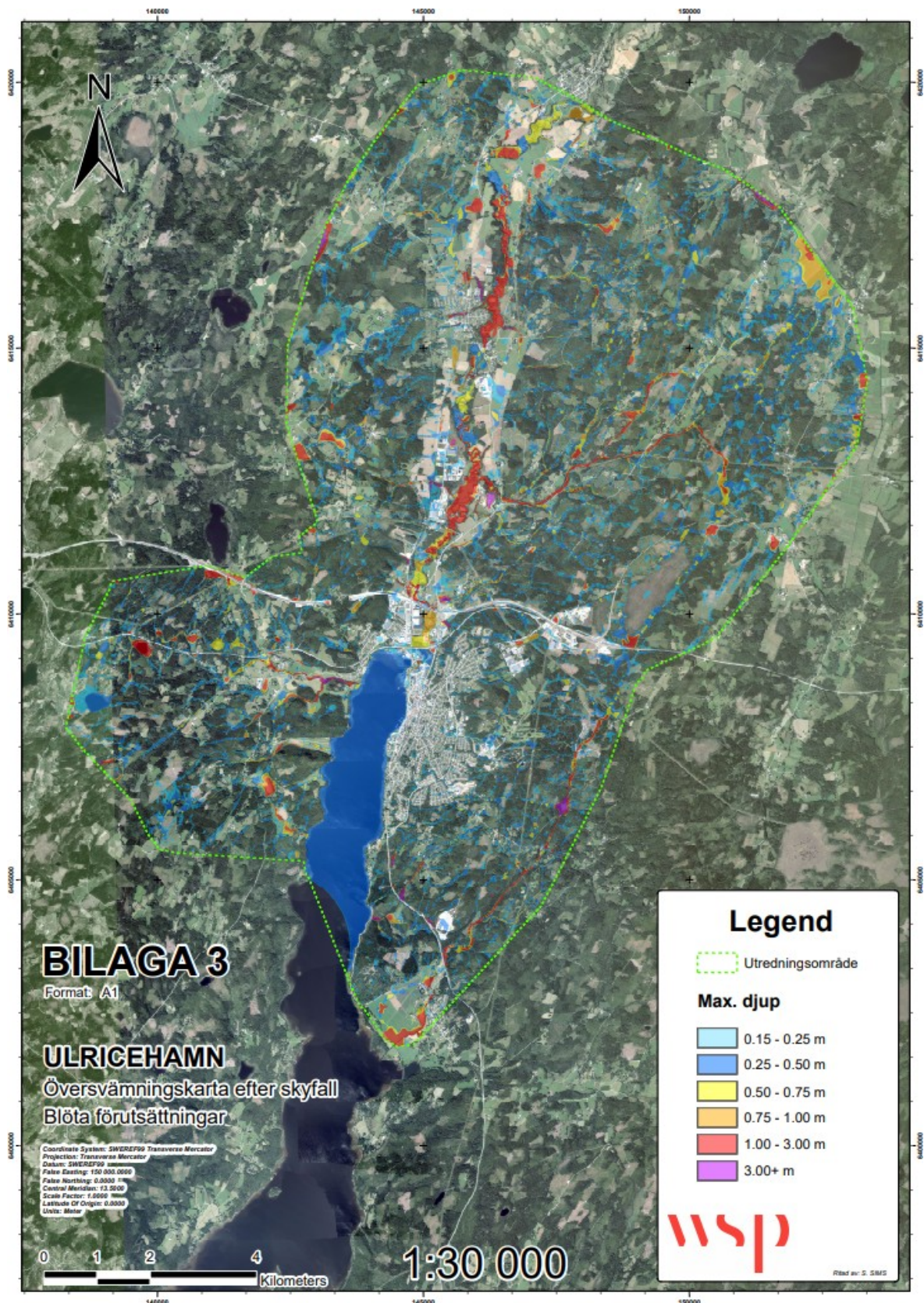
Gällstad

- Östra Gällstad

Timmele

- Nordöstra Timmele
- Nordvästra Timmele
- Timmele norr om Ätradalsskolan
- Mellersta Timmele

⁴Områdena Ulricehamn Norra och Ulricehamn Södra, är ganska stora och innehåller ett antal lågpunkter på olika platser i dessa delar av centralorten. De finns beskrivna i översiktsplanen.

Figur 5. Översvämningssområden vid skyfall för centralorten, blöta förhållanden.

Kvalitetsproblem

Vid tidigare undersökningar av bottensediment i direkt anslutning till dagvattenutlopp i Åsunden gick det inte att upptäcka några särskilt höga föroreningsnivåer.⁵

Det underlag kommunen har om förorenat dagvatten är bristfälligt och ett säkert ställningstagande om situationen kan för närvarande inte göras.

Provtagning i, och kontroll av, Åsunden behövs för att få kunskap om vilken belastning dagvattnet ger på Åsunden.

Då Lillsjön har tagit emot dagvatten under lång tid har sediment byggts upp i sjön. Detta kommer att behöva tas omhand för att sjön fortsatt ska kunna fylla den funktion som kommunen vill att den ska ha. Detta sediment ska klassas för att kunna tas om hand på bästa sätt.

Dagvattenåtgärder

Den viktigaste åtgärden för att minska dagvattenpåverkan på recipienter är kunskap. Information till kommuninvånare och verksamhetsutövare behöver finnas tillgänglig om dagvatten och hur beteende kan påverka innehållet i dagvattnet, och kunskap om vilka vägar dagvattnet tar behöver finnas hos väghållare och räddningstjänst. Informationen och kunskapen bör förbättras där det behövs.

UEAB har förteckning och uppgifter om dagvattendammar och fördröjningsmagasin.

Dagvatten ska fördröjas och renas så nära källan som möjligt och förorening av dagvatten ska förebyggas.

Hållbar dagvattenhantering ska lyftas fram tidigt i samhällsplaneringen med beaktande av klimatförändringar och miljöbelastning.

Dagvattensystemet ska utformas så att man undviker skadliga uppdämningar vid kraftiga regn. Hanteringen av stora flöden i samband med skyfall är viktiga att beakta och kan behöva utredas på fler platser. Kommunens ställningstagande är att 50 % av ett 10-minuters, 20-årsregn ska fördröjas på fastighetsmark, motsvarande 85 m³/ha hårdgjord area. Befintliga mark- och ledningsförhållanden har stor betydelse för var, och vilka åtgärder som, är nödvändiga vilket kan leda till avsteg från detta ställningstagande.

Snö ska i möjligaste mån lagras lokalt. Utrymme för snölagring bör beaktas vid planläggning. Snösmältningvatten från förorenade områden ska renas som övrigt förekommande dagvatten.

Inom verksamhetsområde har fastigheter rätt att anslutas till allmän dagvattenavledning. Dagvatten ska i första hand omhändertas lokalt genom infiltration eller genom fördröjning inom tomtmark utanför verksamhetsområde. Då kan avledning av dagvatten till annan plats/anläggning minimeras eller helt undvikas. Det finns dock lägen där det är olämpligt att infiltrera dagvatten. Detta gäller om:

⁵ (Vattenverksamhet i Åsunden - Miljökonsekvensbeskrivning samt teknisk beskrivning. Uppdragsnummer 2342416. Sweco 2005-05-30)

- Dagvattnet måste hanteras inom vattenskyddsområde.
- Marken är förorenad.
- Dagvattnet är förorenat.
- Marken har dålig genomsläpplighet eller ligger nära berg.
- Grundvattenytan befinner sig nära markytan.

Tillsyn och kontroll av dagvattenanläggningar ska ske i lämplig omfattning.

Vanliga tekniska åtgärder

Åtgärder för att minska och utjämna belastningen på det kommunala dagvattennätet kan huvudsakligen delas upp i två grupper. Den ena är åtgärder som främjar infiltration och den andra är åtgärder som har en fördröjande effekt. Nedan följer en kort beskrivning av några av de vanligaste metoderna för fördröjning. De flesta metoderna fungerar även i viss mån som reningsanläggningar.

Dammar

En öppen damm med permanent vattenspiegel kan utöver att vara ett fördröjningsmagasin också utgöra ett estetiskt inslag i ett park- eller bostadsområde. Storlek och utformning av en fördröjningsdamm kan variera stort från små dammar nära källan till stora system av dammar som fördröjer dagvatten från ett helt dagvattensystem.

Översilningsytor och svackdiken

Istället för att husets stuprör kopplas direkt på det kommunala nätet förses de med utkastare. Från dessa rinner vattnet en bit från huset i en grund ”ränndal” av betong, sten eller liknande innan det får infiltrera i gräsmattan. För att detta ska vara en lämplig lösning måste marken kring huset luta tillräckligt så att inte vattnet tränger ner i grunden. Åtgärder måste också vidtas för att ta hand om eventuellt överskottsvatten. Detta kan till exempel lösas genom att en kupolbrunn kopplad till det kommunala nätet sätts i lågpunkten.

Svackdiken, det vill säga grunda, gräsbeklädda, svagt lutande diken fungerar både som infiltrationsyta och öppen avledning. Svackdiken kan exempelvis användas längs med parkeringsplatser, vägar och andra hårdgjorda ytor. Vattnet får då rinna ner i diket längs hela sträckningen. Om vatten istället leds till svackdiket med ledning bör erosionsförebyggande åtgärder i form av till exempel stensättning vidtas. Utloppet från ett svackdike kan vara en kupolbrunn kopplad till det kommunala dagvattennätet.

Makadamdiken

Ett makadamdike är ett grävt dike som fylls med makadam eller grus/sten dit ytvatten avleds. Diket kan förses med utlopp i botten eller så kan botten anläggas med infiltrationsvänligt material. En sådan anläggning kan med fördel anläggas intill parkeringsplatser eller andra större hårdgjorda ytor. De är yteffektiva och kan fungera som magasin samt är lämpliga för snöupplag.

Växtbäddar

Växtbäddar anläggs med substrat och planteringar av vissa typer av tåliga växter, som genom upptag i rötter och rening i substraten, omhändertar föroreningar som lösta metaller och näringsämnen bra. Själva bädden fungerar som magasin, den är tät och har ett utlopp för det reade vattnet. Det är viktigt att växter som tål salt, torka och att stå i vatten väljs ut till planteringarna så att inte växterna behöver bytas ut så ofta. Växtbäddar kan anläggas som gröna inslag i gatumiljö, som vid trottoarer och vägar.

Våtmarker

En fördröjningsmetod som kan ha positiva effekter även på vattenkvalitet och artrikedom är våtmarken. En våtmark har vattenspegel, men är till största delen beväxt med vattenväxter. Vid anläggandet av en våtmark däms vattnet så att vattenytan i normalfallet står i nivå med, eller strax över markytan. För att undvika igenslamning bör en sedimentationsdamm anläggas före våtmarken.

Gröna tak

Tak med en substratyta med planterade sedumväxter kan fördröja kortare nederbördsflöden. Gröna tak bör anläggas på tak som är avsedda för det, och olika tjocklek kan väljas beroende på växtlighet och nederbörd. Gröna tak kan inte ses som effektiva reningsåtgärder, då föroreningar i regnvattnet inte stannar kvar i substratet. Eftersom nederbörd är relativt rent är gröna tak ett bra alternativ inom områden med exempelvis ekonomibyggnader eller industriområden med mycket hårdgjord yta, mycket takyta och få platser tillgängliga för dagvattenfördröjning.

Genomsläppliga ytor

Hårdgjorda ytor ger upphov till en stor andel av avrinningen från bebyggda områden. Avrinningen kan begränsas genom att ytan istället beläggs med genomsläppliga material. Exempel på sådana är singel, natursten med genomsläppliga fogar och hålsten av betong (armerat gräs) eller genomsläpplig asfalt. I centrumområden är dock slitaget på de flesta ytor för stort för användning av grus, men avrinningen kan ändå bromsas upp med exempelvis gatsten med genomsläppliga fogar.

Stenkista/magasin

En stenkista är ett magasin i marken som är fyllt med exempelvis makadam eller singel. Beroende på markens genomsläpplighet kan vattnet som samlas upp i kistan antingen perkolera ner i marken eller avledas med dräneringsledningar eller en klen utloppsledning. Stenkistan kan alltså ha infiltrerande och/eller fördröjande effekt. I de fall marken har mycket dålig genomsläpplighet eller platstillgången är begränsad finns även perkolationsmagasin i plast (dagvattenkassetter) att tillgå.

Översvämningssytor/torra dammar

Ytterligare ett sätt att anordna fördröjning är att låta ett större eller mindre försänkt område bli en yta för kontrollerad översvämning. Genom att strypa ledningen i direkt anslutning till det försänkta området sker en uppdämning när flödet överstiger en viss mängd. Dagvattnet bräddar ut över översvämningssytan för att sedan, när flödet avtar, åter rinna ner i ledningssystemet eller infiltrera i mark om underlaget är lämpligt för det. Från inlopp till

utlopp kan ett dike som styr vattenflödet anläggas. Översvämningssytan kan anläggas som en försänkning i parkmark eller naturmark som kan likas vid en torr damm.

Åtgärder inom vissa verksamhetsområden

För verksamhetsområden som berör inre skyddsområde för vattentäkt får inte infiltration av dagvatten ske från belastade ytor. Takvatten och dräneringsvatten från husgrunder är dock lämpliga att infiltrera.

Strategier

Dagvattenhanteringen måste anpassas efter lokala förhållanden. Den naturliga vattenbalansen ska i möjligaste mån bevaras och de hårdgjorda ytorna bör minimeras.

Här beskrivs strategier för att hantera dagvatten från olika typer av områden.

I områden

Olika typer av markanvändning och områden kan ha olika förutsättningar för dagvattenhantering och kan ge upphov till olika sorters föroreningar i dagvattnet.

Industriområden

Dagvatten från industriområden kan ha mycket olika karaktär beroende på vilka verksamheter som bedrivs. Det kan också ske snabba förändringar när verksamheter byts ut eller ändrar inriktning. Tydliga riktlinjer för när exempelvis oljeavskiljare ska användas, gränsvärden för när egen rening ska göras, bör därför finnas.

Parkeringsplatser

Vid ny- eller ombyggnation av parkeringsplatser ska dagvattenhanteringen utformas så att föroreningarna i vattnet avskiljs. Vid anläggande eller större åtgärder vid parkeringar med 20 parkeringsplatser eller mer ska alltid dagvattenrening anordnas.

Parkeringsytor lutas mot gräsytor, på större högfrekventerade parkeringar (generellt 20 platser eller fler men en bedömning av behovet görs från fall till fall) krävs olje- och slamavskiljning samt fördröjning. Bortledning i öppna system förespråkas.

Fordon ska tvättas på särskilda godkända fordonstvättar och inte på gata eller garageuppfart.⁶

Vägar

Vid ny- eller ombyggnation av vägar ska dagvattenhanteringen utformas så att föroreningarna i vattnet avskiljs.

För att minska metallhalter i vägdagvattnet bör zink som material undvikas vid byte av stolpar och räcken, vid underhåll målas obehandlad zink med zink-fri färg.

⁶ Enligt punkt 9 i ABVA 07

Urbana tätbebyggda områden

Inom tomtmark ska olika former av lokalt omhändertagande (LOD) i första hand tillämpas. Dagvattnet ska spridas på markytan och passera vegetationsytor. Om detta inte är möjligt ska vattnet samlas upp så att flödet utjämnas och fördröjs.

Avvattning av allmän platsmark ska så långt det är möjligt ske i öppna diken eller i avrinningsveck. Avledning av dagvatten i öppna avrinningsstråk innebär goda möjligheter till utjämnning och uppbromsning av flöden. Öppna dagvattensystem kan utgöra ett positivt inslag i stadsbilden om de på ett naturligt sätt integreras i parker och naturområden.

Vattenskyddsområden

I vattenskyddsområden gäller särskilda föreskrifter. Infiltration av dagvatten får inte ske om det finns risk för förorening av vattentäkten.

I skeden

Kommunen har en övergripande skyldighet att inom planlagt område se till att den naturliga vattenbalansen uppnås längs med hela kedjan från den plats där nederbörden faller till dess vattnet når recipienten.

Dagvatten behöver beaktas i alla skeden kring samhällsutvecklingen.

Planskede

Redan i början av detaljplanearbetet, och i viss mån även vid översiktsplanering, är det viktigt att dagvattenhanteringen är med. En tidig dialog mellan plan-, miljö- och VA-verksamheterna ökar förutsättningarna för en säker och miljömässigt hållbar dagvattenhantering. Se åtgärd 8 i handlingsplanen för dagvattenriktlinjerna som återfinns i bilaga 1. Frågor som bör studeras är exempelvis:

- Kommer planen att påverka dagvattenflödet?
- Hur stora hårdgjorda ytor tillkommer?
- Vilka recipienter påverkas?
- Vilken föroreningsgrad förväntas dagvattnet få?
- Finns det tillräcklig kapacitet i de befintliga ledningar man ev. ska ansluta till?

Med utgångspunkt i svaren på frågorna ovan beslutas om exempelvis LOD eller långsam avledning ska förespråkas och om utsläppsgränsvärden ska tas fram. Mark för u-områden (område tillgängligt för allmännyttiga underjordiska ledningar) bör också avsättas i ett tidigt skede.

I översiktsplanen ska riktlinjer och principer på en övergripande nivå anges för dagvattenhanteringen i kommunen. Platser som är olämpliga för exploatering på grund av skred eller översvämningar samt platser som behöver reserveras för större dagvattenanläggningar ska klargöras redan i översiktsplanen.

Dagvattenfrågan ska belysas i ett större sammanhang och inte enbart hanteras i enskilda detaljplaner. En översyn av hur områden, både mark och vattendrag, nedströms och uppströms påverkas av exploateringar bör göras.

Exploaterings- och marköverlåtelseavtal

För att säkerställa att planerad dagvattenhantering blir verklighet så kan det vara lämpligt att marköverlåtelse- och exploateringsavtal inkluderar bestämmelser kring dagvattenhantering. För bestämmelser i dessa avtal kan det med fördel göras hänvisningar till information och rekommendationer i planbeskrivning, dagvattenutredning eller andra relevanta underlag. Det är också fördelaktigt att avtalen behandlar eventuella frågeställningar avseende:

- Ansvarsfördelning gällande drift- och underhåll för specifika delar av planerade dagvattenanläggningar.
- Fördelning av kostnader för exempelvis kapacitetshöjande åtgärder på befintligt dagvattensystem eller flytt av befintliga dagvattenanläggningar (ledning, diken och liknande.).
- Uppföljning och dokumentation för anläggande av dagvattenanläggningar. I syfte att bekräfta att dagvattenlösningarna fått avsedd funktion och kapacitet, så kan exempelvis överenskommelse göras om att exploitören ska tillhandahålla besiktningsprotokoll och relevant dokumentation för anlagda dagvattenlösningar.

Planbesked

Förutsättningar för dagvattenhantering kontrolleras genom tillgängligt karteringsmaterial beträffande skyfall och lågpunkter. Även material i översiktsplan och eventuella planprogram, som har med dagvattenfrågan att göra, ska beaktas vid bedömning om byggnation kan genomföras utan olägenhet. Planbesked ska exempelvis inte ges för områden där det förekommer hög översvämningrisk och/eller instängda områden.

Detaljplan

Ytor för dagvattenhantering ska avsättas på plankartan.

I plankartan ska höjdsättning användas för att styra flödesvägar och platser där dagvatten samlas. Säkerhetsnivåer för bebyggelse ska sättas där så krävs.

Allmänna dagvattenanläggningar ska placeras på allmän platsmark, eller inom ett område (område för tekniska anläggningar).

I detaljplaneskedet måste hänsyn tas till tillgänglighet till dagvattenanläggningar.

Kommunen följer aktuell klimatfaktor enligt vad som anges av Svenskt vatten. För närvarande är klimatfaktorn minst 1.2. En klimatfaktor på 1.25 ska användas för dagvattenflöden i planeringsskedet.

Det ska normalt tas fram en bedömning av 100-års flödets effekter på planen.

Dagvattenutredningar ska göras i alla detaljplaner där det är relevant. Om det inte anses relevant ska det motiveras i detaljplanen. Undantag medges endast om det finns särskilda skäl och avgörs i samråd med UEAB.

Dagvattenutredningar ska visa följande:

- Dagvattenflöden/mängder före och efter exploatering i området. Det ska specificeras vilken mängd dagvatten som alstras inom fastigheten från tak respektive körytor och parkeringar.
- Tillgänglig mark för infiltration samt hur stor del av dagvattnet som avses infiltreras.
- Områden med risk för instängda ytor med avseende på dagvatten.
- Hur dagvatten ska tas om hand nära källan.
- Aktiviteter i området inklusive transporter av miljöfarliga ämnen samt trafikmängd.
- Hänsyn ska tas till förändrade nederbördsmonster i samband med klimatförändringar.

Dagvattensystem, bebyggelse, gator och allmän platsmark ska utformas så att skadliga översvämningar ej kan uppstå vid kraftig nederbörd. Vid utformning ska även framtida klimatförändringar beaktas.

Krav på dagvattenavledning ska alltid ställas i samband med exploatering av ny mark och vid förändringar i befintlig bebyggelse.

Hänsyn i detaljplanen ska tas till befintlig och framtida samhällsviktig verksamhet.

Bygglov

I samband med exploatering genom utomstående exploatör ska förprojektering och projektering av dagvattensystem göras i samråd med UEAB.

Anslutning från fastigheter ska ske i samråd med UEAB.

Om dagvatten inte reglerats i plan ska det i beslutet om bygglov krävas en redovisning om hur dagvatten ska tas om hand.

Dagvattnet ska vara en kontrollpunkt i den kontrollplan som upprättas i samband med att bygglov ges samt diskuteras på byggsamrådet. Om planbestämmelserna inte följs beträffande dagvattenhanteringen kan det vara ett skäl att inte utfärda slutbevis.

Bygglov ska inte beviljas för nya bostäder, kontor eller annan känslig bebyggelse, på lägre liggande mark än 166,5 meter över havet vid Åsunden, Yttre Åsunden samt Sämsjön. Viss komplettering i form av förråd, bryggor och liknande kan dock få ske.

Bygglov ska inte beviljas för nya bostäder, fritidshus, industrier, kontor eller annan känslig bebyggelse med en lägre färdig golvhöjd än +193,50 meter över havet runt sjön Mogden.

Ny- och ombyggnation

Vid ny- och ombyggnation av hårdgjorda ytor bör dagvattenfrågan alltid beaktas. Viktiga frågeställningar är exempelvis vilka ytor som kan göras genomsläppliga och vilka möjligheter som finns att samla upp vatten via grönytor och trädgröpar istället för via kantstenar.

I samband med exploatering genom utomstående exploatör ska förprojektering och projektering av dagvattensystem göras i samråd med UEAB.

Anslutning från fastigheter ska ske i samråd med UEAB.

Avrinningen från en tomt eller ett markområde bör inte öka efter exploatering. Grönområden eller gröna stråk ska om möjligt avsättas för öppen transport och infiltration.

Dränering av mark och husgrunder för att säkerställa torrläggning av byggnader och byggnationer ska normalt ske åtskilt från spillvattensystemet.

För att förebygga högt föroreningsinnehåll av dagvatten bör stor vikt läggas vid val av material till tak, fasadbeklädnad och armaturer. Koppar och zink bör undvikas eller behandlas för att minska urlakningen. Befintliga tak av koppar eller förzinkad plåt bör behandlas.

I samband med omfattande arbeten under ombyggnad, nybyggnad eller renovering är det ofta nödvändigt att vidta särskilda åtgärder för att undgå förorening och uppgrumling av dagvattnet. Tillexempel kan sedimentationsbassänger eller andra provisoriska dagvattenanläggningar behöva byggas. Under byggtiden kan inhägnad av tilltänkta infiltrationsytor också bli aktuellt för att förhindra att jorden försämras genom packning och igensättning. Finns befintliga infiltrations/perkolations-anläggningar bör dessa kontrolleras.

För att undvika transport av snö och riskera att smältvatten belastar fel ytor ska upplagsytor för snö planeras in i nya områden. Dessa ytor bör vara multifunktionella, det vill säga, planerade för olika användningsområden men med möjlig funktion även som snöupplag.

Vid utbyggnad av nya system ska dagvatten och dräneringsvatten avledas skiljt från spillvattnet. Inga kombinerade ledningar ska anläggas.

I samband med exploatering behöver förutsättningar för hantering av potentiellt kontaminerat släckvatten undersökas och hanteras. Åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för släckvattenhantering kan innefatta att fördröjningsmagasin förses med avstängningsventiler och att invallningar upprättas för att undvika utsläpp av släckvatten till eller från vissa områden.

Dagvattensystem ska utformas med hänsyn till platsens lokala förutsättningar och omhändertags lokalt (LOD) om så är möjligt. Saknas förutsättningar för LOD ska dagvattnet fördröjas och vid behov renas innan det når ledningsnät och recipient.

Vid planering av nya bostadskvarter (flerfamiljshus) ska grönytefaktor tillämpas.

Helhetslösningar ska eftersträvas vid utformning av dagvattensystem vilket bland annat kan innebära större anläggningar som tar emot dagvatten från flera områden.

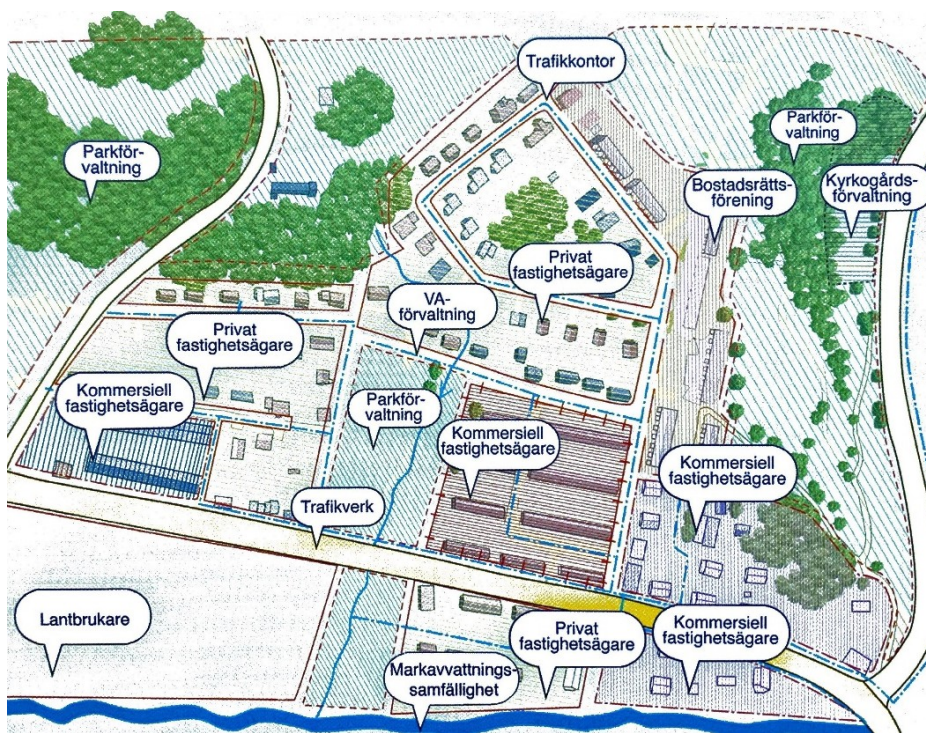
Dagvattensystem ska utformas med hänsyn till recipientens känslighet.

Öppna dagvattensystem ska utformas så att de berikar bebyggelsemiljön. Anläggningarna ska ha ett estetiskt värde och upplevas som positiva inslag i närmiljön.

Ansvar och arbetssätt

Här redovisas de som ansvarar för dagvattenfrågor inom kommunen. Riktlinjer för arbetssätt för dagvatten är följande:

- En gemensam tydlig ansvarsfördelning där alla aktörer både inom och utom kommunens verksamhet, förstår vilket ansvar och vilka möjligheter var och en har inom dagvattenfrågor.
- Ett helhetsgrepp på dagvattenarbetet tas genom förvaltningsövergripande samarbete.
- Ansvarsfrågor lyfts i ett tidigt skede vilket säkerställer goda möjligheter till drift och underhåll av vald dagvattenlösning.
- Kommunala dagvattenanläggningar inkluderas i Drift- och underhållsplan för allmänt VA.

Figur 6. Ansvar för dagvattenhanteringen, från P110, figur 1.8 s. 20.

UEAB

Bolaget ansvarar för planering, genomförande av byggnads- och anläggningsprojekt samt underhållsarbeten. UEAB har ansvar för drift och underhåll av dagvattenanläggningar samt reningsverk. Bolaget ansvarar även för inventering och dokumentering av kommunala dagvattenanläggningar och deras funktion.

Miljö- och byggnämnden

Nämnden och dess förvaltning har ansvar för två verksamhetsområden där båda berörs av dagvattenfrågor.

Bygglovsverksamheten ansvarar för att dagvattenfrågan tas med tidigt i bygglovsprocessen. Verksamheten ska också se till att hänsyn tas till dagvattenhanteringen i bygglovsärenden samt att krav som rör dagvatten i bygglovet följs.

Miljö- och hälsoskyddsverksamheten ansvarar för tillstånd och anmälningar som rör anläggning eller förändring av dagvattenanläggningar samt tillsyn av utsläpp av dagvatten.

Verksamheten ansvarar också för att kontrollera att planförslag inte riskerar att leda till dagvattenutsläpp som kan orsakar olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har genom sitt ansvar inom markfrågor ansvar för att dagvattenfrågan finns med vid upprättande av exploateringsavtal. Planverksamheten ansvarar för att dagvattenfrågan tas med tidigt i översikts- och detaljplaneprocessen.

Räddningstjänsten, Särf

Räddningstjänsten är remissinstans och granskare av bygglovs- och tillståndsärenden av olika slag. Ur dagvattenperspektiv är det risken för att förorenat släckvatten sprids med dagvattensystemet samt utsläpp av kemikalier vid olyckor som är de viktiga frågorna.

Trafikverket

Väghållaren ansvarar för att avleda och eventuellt rena det dagvatten som uppkommer på vägen. Ansvaret omfattar enligt lagen om allmänna vattentjänster även vägdiken, rännstenar, rännstensbrunnar eller ledningar som förbinder sådana till det allmänna VA-nätet, samt för dagvattenanläggningar i form av dammar och våtmarker.

Gata och trafik

Gata och trafik i samarbete med UEAB ansvarar för dagvatten från gator, vägar, gång- och cykelvägar, parkeringar och hållplatser där kommunen är väghållare. Avdelningen ansvarar även för att dagvattenhanteringen i gatumark fungerar ur en teknisk synvinkel, det vill säga att brunnar, ledningsnät för avvattning av gatumark och andra anordningar utreds, projekteras, byggs och underhålls.

Park och Skog

Ansvarar på uppdrag av UEAB för grönytor och parker. Avdelningen ansvarar även för skötseln av dagvattenanläggningar i form av dammar och våtmarker.

Fastighetsägare

Fastighetsägare ansvarar för att förhindra förorening av dagvatten samt att avledningen av dagvattnet inom fastigheten sker på ett säkert sätt. Det åligger kommunen att tillhandahålla information om kommunens och miljöbalkens krav vad det gäller dagvattenhantering på fastighet.

Bostadsbolag och byggherrar

Kommunala bostads- och industrifastighetsbolag har i egenskap av fastighetsägare ansvar för dagvattenhantering. Dessa bolag bör aktivt medverka i arbetet med att genomföra kommunens dagvattenpolicy och på detta sätt verka som föregångare.

Byggherrar, både de som bygger för egen räkning och på uppdrag av andra, ansvarar för att dagvattenanläggningar utförs på det sätt som föreskrivs i bygglov, detaljplan, områdesbestämmelser med mera.

Konsekvenser av att införa dagvattenriktlinjerna

För att få en samlad bild av förväntade effekter av riktlinjerna har en konsekvensanalys genomförts. Det är konsekvenserna av att införa riktlinjerna jämfört med att inte införa dem som jämförs. Dagvattenfrågan måste ändå beaktas i planprocesser och i miljöhandläggning, men genom att formulera dessa riktlinjer förutsätts dagvattenhanteringen bli tydlig och förenkla processen och samsynen vid planeringen av nya anläggningar.

Tabell 16. Konsekvenser av VA-planen med avseende på dagvattenriktlinjer.

Ekonomiska konsekvenser	Dagens arbetsätt	Med VA-plan
VA-kollektivet	Ostrukturerad utbyggnad av dagvattenanläggningar kan ge långsiktigt omotiverade kostnader på grund av sämre överblick.	Tydligare att exploatörerna ansvarar för att ta fram dagvattenutredningar, lättare att räkna med det i exploateringskostnaderna. Ökade kostnader för investeringar och underhåll av dagvattenanläggningar men långsiktigt mer effektivt.
Fastighetsägare	Kan upplevas som otydligt vem som ansvarar för dagvattenhanteringen.	Minskade problem med översvämning och erosion ger mindre risker för påverkan på byggnaderna.
Övriga kommunen	Otydligt vem som ansvarar för skötsel.	Tydlighet kring vem som ansvarar för skötsel.
Miljökonsekvenser	Dagens arbetsätt	Med VA-plan
Miljö kvalitetsnormer	Helhetsgrepp kring dagvattenpåverkan på MKN saknas. Ökad risk att miljö kvalitetsnormer inte uppnås till följd av en sämre kontroll. Otydligt om kommunen har möjlighet att uppfylla MKN och därigenom kan det uppstå svårigheter att motivera utbyggnad av staden.	Tydligare koppling till planering, och kring var åtgärder behövs för att möjliggöra uppfyllandet av MKN. Genom VA-planen tydliggörs miljö tillståndet gällande vatten i kommunen vilket för att insatserna kan förläggas till de områden där behovet är störst.
Dagvatten/skyfall	Helhetsgrepp saknas, otydligt hur dagvatten och skyfall ska hanteras i den kommunala planeringen. Sämre hantering av dagvatten så att ingen samordning sker mellan olika detaljplaner.	Mark avsätts för översvämningsskydd i planeringen. God samordning för hela dagvattensystemet. Tydlighet i hur dagvatten och skyfall ska hanteras i den kommunala planeringen.
Andra positiva miljöeffekter	Risk att tillskapandet av miljöer för ökad biologisk mångfald missas.	Områden som sparas för översvämningssytor kan vara lämpliga för snöupplag vintertid. LOD på tomtmark minskar höga flöden i ledningsnätet. Samordning av VA-plan tillsammans med tillsynsplan och behovsutredning för miljö skapar förutsättningar för en bättre organiserad tillsyn. Miljöer för ökad biologisk mångfald kan skapas.
Sociala konsekvenser	Dagens arbetsätt	Med VA-plan
Kommunal planering, möjlighet till expansion	Expansion riskerar att inte ta hänsyn till översvämningar och höga flöden. Otydlighet kring uppfyllandet av MKN kan bromsa expansionstakten.	Expansion inom områden med risk för översvämning och höga flöden samt där MKN förekommer kan hanteras.
Rekreativsvärden	Finns risk att rekreativsvärden tappas då dagvattenlösningar riskerar att bli mer lokala och inte sammanhängande.	Dagvattenanläggningar kan konstrueras för att bli ett positivt inslag i stadsbilden och konstrueras mer sammanhängande i exempelvis parkmarker.

Gemensamma arbetssätt	Samordning för genomförande mellan kommunens olika organisationer ej definierade idag.	Samordnar relevanta insatser och aktiviteter mellan olika aktörer för ett effektivare arbete och en större samstämmighet och likabehandling, och hela bebyggelsegruppens behov kan ses.
Transparens och tydlighet för fastighetsägare, VA-kollektiv, exploatörer m.fl.	Intressenternas syn på transparens i dagvattenfrågan är okänd.	Riktlinjerna tydliggör vilka alternativen är och vilka dagvattenlösningar som eftersträvas i kommunen. Det blir lättare att skapa en helhetsbild.
Andra positiva sociala effekter		Ett ökat samarbete i dagvattenfrågorna kan stärka samarbetet internt i kommunen även i andra frågor.

Bilagor

1. Åtgärdsplan (Separat bilaga. Finns tillgänglig för UEABs och förvaltningens interna arbete. Ej politiskt antagen).
2. Grunder för prioritering till utbyggnadsplanen
3. Poängsättning prioritering lista
4. Utbyggnadsområden
5. Dricksvatten (Separat bilaga. Sekretesskyddad. Ej politiskt antagen).

Bilaga 2. Grunder för prioritering till utbyggnadsplanen

Områdena har analyserats med hjälp av denna tabell. Poängen de hamnar på för varje rad summeras och viktas ihop till en slutpoäng.

Tabell 17. Poängsättningen.

Faktor	Kriterium	Poäng			Kommentar
		5	2	0	
Miljö & Hälsa	Skyddsvärd natur påverkas.	Natura 2000, fiskvatten, föreskrifter/lagar berör vatten.	Naturresevat, skyddet rör delvis vatten.	Ingen påverkan.	Är området på en plats som har ett lagstadgat skydd för vattenmiljö? Som Natura 2000, laxvatten.
	Ekologisk/kemisk status ytvatten.	Klarar ej god kem. status eller otillfredsställande ekologi. Kopplat till näringsämnen	Måttlig ekol på någon parameter som rör näringsämnen.	Klarar hög och god ekol, god kemisk status.	Är den ekologiska eller kemiska statusen rörande närsalter påverkad? MKN kem/ekol.
	Vattenskyddsområde.	Helt eller delvis inom VSO, primär zon.	Minst delvis inom tertiär zon. Och/eller området utpekade som av intresse för framtida vattentäkt.	Ej VSO, ej framtida täkt.	Ligger området inom VSO? Framtida intressen för kommunal eller gemensam vattentäkt.
	Råvattenkvalitet och möjlighet att anlägga enskilda avlopp.	Svåra förutsättningar ex. berg i dagen, högt GV, mäktiga lerlager) och/eller kända kvalitetsproblem.	Måttliga förutsättningar, enstaka fastigheter har svårigheter och/eller enstaka fastigheter har kända kvalitetsproblem.	Generellt mycket bra förutsättningar (ex. sandig morän) och inga kända kvalitetsproblem.	Hur är markförhållandena? Markmaterial, vattennivåer, genomsläpplighet.
	Badplatser påverkas av enskilda avlopp.	Flera enskilda eller gemensamma avlopp i närheten.	Några enskilda avlopp eller gemensamt avlopp i närheten.	Ingen påverkan.	Hur påverkas de större kommunala eller använda badplatserna, av enskilda eller gemensamma avlopp? Definiera avståndet.

Samhälle	Samlad bebyggelse byggnader.	Över 50 byggnader.	15–50 byggnader.	10–15 byggnader.	0–10 bedöms inte påverka. Nivåerna behöver definieras.
	Tättbebyggt tomter.	Tomter är små och gränisar generellt till varandra, en huvudledning på två husrader.	Tomter med bostadshus gränisar generellt till varandra.	Glest mellan tomter generellt.	Små tomter med tätt mellan husen ger svårigheter med att anlägga eget VA.
	Prioriteras i ÖP, LIS, politiskt och/eller planbesked.	Prioriterat och planbesked finns.	Viss prioriterat och/eller planbesked finns.	Ej prioriterat och planbesked saknas.	Om området är prioriterat i kommunen är det viktigt att även prioritera VA.
	Närhet till "korset" (väg 40, väg 46 och väg 157).	Direkt närhet till någon av vägarna.	Relativt nära någon av vägarna.	Ej i närhet till någon av vägarna.	Vi är ute efter strategiskt läge för området i fråga.
	Fritidshus eller permanentboende.	Huvudsakligen permanentbostäder (över 50 %).	Viss del permanentbostäder.	Enbart fritidshus.	Väg också in trender avseende "permanentering".
Faktor	Kriterium	Poäng			Kommentar
		5	2	0	
Möjlighet & Ekonomi	Närhet till befintligt VA.	Endast lokalt nytt nät behövs.	Vissa investeringar krävs.	Stora investeringar krävs.	Bedöm investeringsbehovet.
	Markförhållanden.	Inga problem.	Vissa problem finns.	Besvärliga förhållanden. Mkt sprängning, högt grundvatten.	Hur besvärliga förhållanden är det att dra ledningar i fram till området?
	Skyddsvärde (Kulturmiljö och landskap).	Få/inga delar av sträckan omfattas av skydd enligt KML, skyddsvärd naturmiljö.	Delar av sträckan omfattas av skydd enligt KML, skyddsvärd naturmiljö.	Stora delar av sträckan omfattas av skydd enligt KML, skyddsvärd naturmiljö.	Finns det exv många arkeologiska eller kulturhistoriska objekt längs sträckan?
	Bebyggelsestruktur (storlek på tomter och avstånd mellan tomter).	Tät bebyggelse med små tomter.	Relativt tät bebyggelse med medelstora tomter.	Gles bebyggelse med stora tomter.	Förutsättningar för lokalt nät.

Bilaga 3. Poängsättning prioritering

Tabell 18. Lista över alla utbyggnadsområden och deras prioritering.

Nr	Område	Miljö/Samhälle	Möjligheter	Prio
26	Sjögunnarsbo	3,1	12	6
23	Bergsäter/Stadsskogen - Ulricehamn	2,8	14	6
6	Hökerum udden	2,4	20	6
1	Brunnsnäs	3	11	5
21	Fotåsen	2,8	12	5
27	Marbäck norra utfarten	2,1	14	5
25	Lövåsen	2	14	5
22	Bostadsområden Granhagen – Ulricehamn	2,8	9	3
4	Vings Sjögården	2,2	10	3
14	Rude/Tvärredslund	1,8	12	3
13	Alhammar	1,5	12	3
16	Fästeredssund	1,4	12	3
8	Hästhagen	1,2	12	3
20	Kråkeboviken	1,2	12	3
29	Rännaväg med LIS-områden	1,1	12	3
5	Mogdens fritidshusområde	2,5	9	2
10	Tolkabro	2,2	7	2
24	Verksamhetsområden Rönnåsen	2	7	2
32	Strängsered	1,8	11	2
2	Vegby Udden	1,6	11	2
28	Näsboholm	1,4	10	2
36	Böne/Åfärd	1,3	10	2
17	Ängsö	1,2	10	2
18	Åsundsholm/Fiastaden	1,2	10	2
19	Brunn	1,7	9	1
34	Liared	1,6	7	1
33	Gullered	1,4	7	1
35	Knätte	1,3	7	1
7	Marsjön/Mellsjön	1,2	7	1
37	Frälsegården (Trädet)	1		0
30	Kinnared	0,9		0
9	Getared	0,9		0
11	Nytt verksamhetsområde Hökerumsmotet	0,9		0
39	Påbo	0,9		0

15	Tvärredslund/Majblommegården	0,8		0
40	Härna	0,8		0
3	Mastunga	0,6		0
38	Vasared	0,4		0
12	Stavared/Folkesred			
31	Hössna			

Bilaga 4. Utbyggnadsområden VA

Ordlista utbyggnadsplan

Nedan beskrivs vad som anges under de respektive rubrikerna som anges för varje utbyggnadsområde.

Beskrivning

Här beskrivs området kortfattat och övergripande.

Områdesnummer

Här anges det nummer som området fått prioriteringstabellen.

Prioriteringsgrunder/Möjligheter

Här anges de poäng som området fått vid poängsättningen. P = Prioriteringsgrunder. M= Möjligheter. Här anges också kort vad som varit av utslagsgivande betydelse vid poängsättningen.

Status utbyggnadsplan

Här anges om området är aktuellt för utbyggnad inom kort sikt (2021–2026), medellång sikt (2027–2037), lång sikt (2038–2048), om området fortsatt ska ha enskild VA-försörjning, bevakas, eller utredas vidare.

Befintlig bebyggelse

Här anges hur många adresser området innehåller i dagsläget, samt hur stor permanenteringsgraden bedöms vara procentuellt sett.

Planförhållanden

Här anges vilka planförhållanden som råder i området. Om det är detaljplanelagt, om det pågår ett detaljplanearbete eller om området är utpekad i översiktsplanen.

Behov av kommunal VA-försörjning

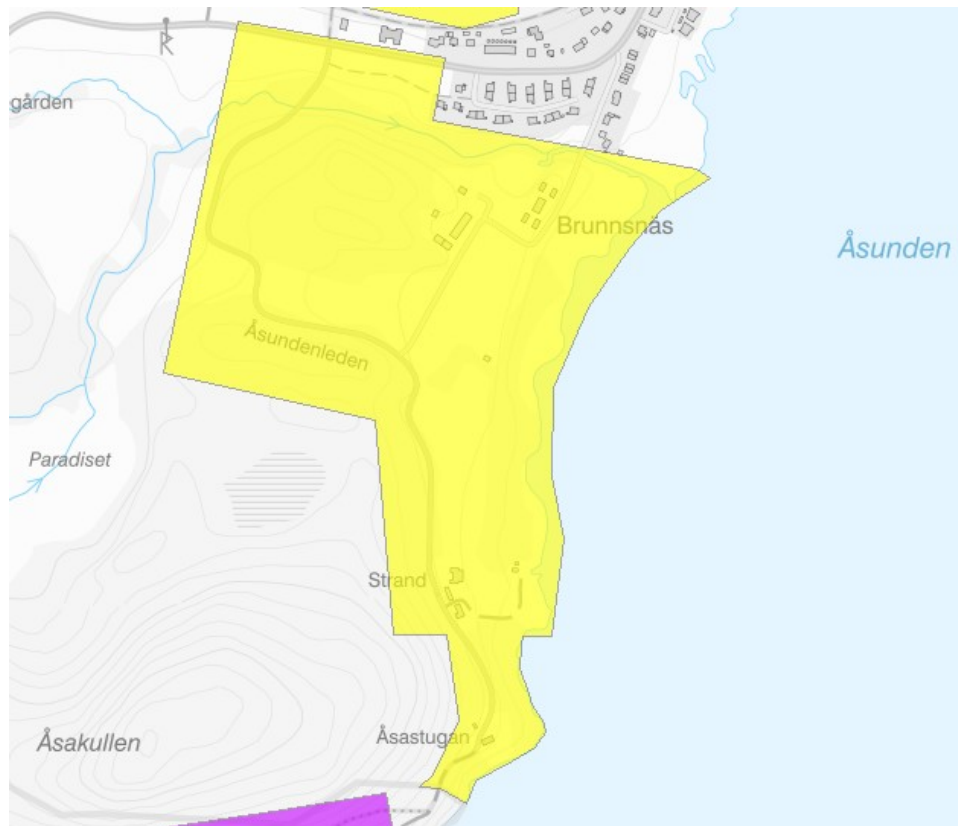
Här motiveras varför området ska få kommunalt VA, eller varför området fortsatt ska ha enskild VA-försörjning och vilka faktorer som talar för det ena eller det andra.

Påverkan från enskilda avlopp

Här anges kortfattat om det sker en påverkan från enskilda avlopp och, om möjligt, hur denna påverkan ser ut.

Områden i Ulricehamns centralort

1 Brunnsnäs

Figur 7. Brunnsnäs.

Beskrivning: Utpekad utvecklingsområde för bostäder i översiktsplan. Om området byggs ut i enlighet med översiktsplanen bedöms cirka 500 bostäder kunna tillkomma. Området är till största delen obebyggt och omfattas inte av kommunalt VA. Endast enstaka bostadshus finns i området. I anslutning till områdets norra del finns verksamhetsområde för kommunalt VA. Vid en utbyggad av VA i detta område underlättas för utbyggnad av kommunalt VA för Kråkeboviken.

Områdesnummer: 1

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 3,0 /M 11,0

Området poängsattes utifrån premissen att det är fullt utbyggt så som förslaget ser ut i översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Medellång sikt.

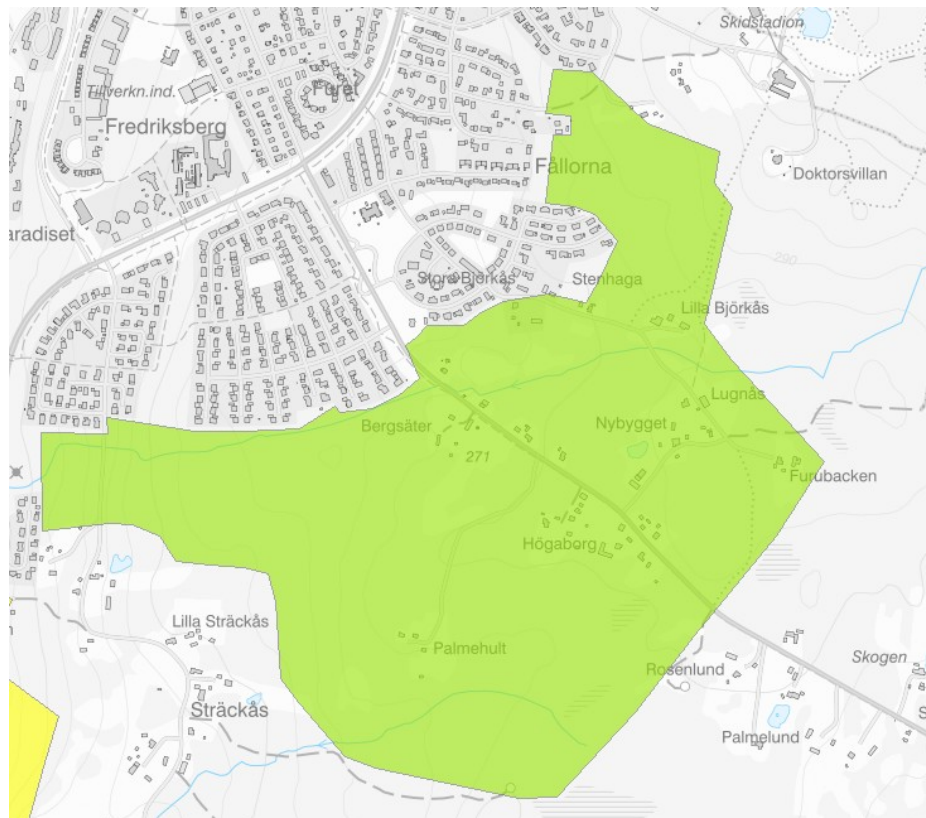
Befintlig bebyggelse: Området består av 9 adresser som alla är bebyggda. Bebyggelsen är mycket gles i området. Permanenteringsgraden bedöms vara 100%.

Planförhållanden: Området är utpekad i översiktsplanen som område för nya bostäder. Beslut finns om att ta fram planprogram för hela området samt detaljplan för delar av området.

Behov av kommunal VA-försörjning: Området är i dagsläget försörjt med enskilda VA anläggningar, men en exploatering i enlighet med översiktsplanen kräver kommunalt VA för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning.

Påverkan från enskilda avlopp: I dagsläget ingen påverkan från detta område när det gäller enskilda avlopp.

18 Bergsäter/Stadsskogen - Ulricehamn

Figur 8. Bergsäter/Stadsskogen.

Beskrivning: Området utgörs av ett antal utvecklingsområden för nya bostäder med kommunal service, som pekas ut i översiktsplanen. För områdets nordvästra del pågår planarbete. Om områdena byggs ut i enlighet med översiktsplanen bedöms cirka 600 bostäder kunna tillkomma. Området ligger i anslutning till befintligt kommunalt VA-verksamhetsområde.

Områdesnummer: 18

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 2,8/ M 14,0.

Området har poängsatts utifrån premisen att de föreslagna bostadsområdena byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Kort sikt.

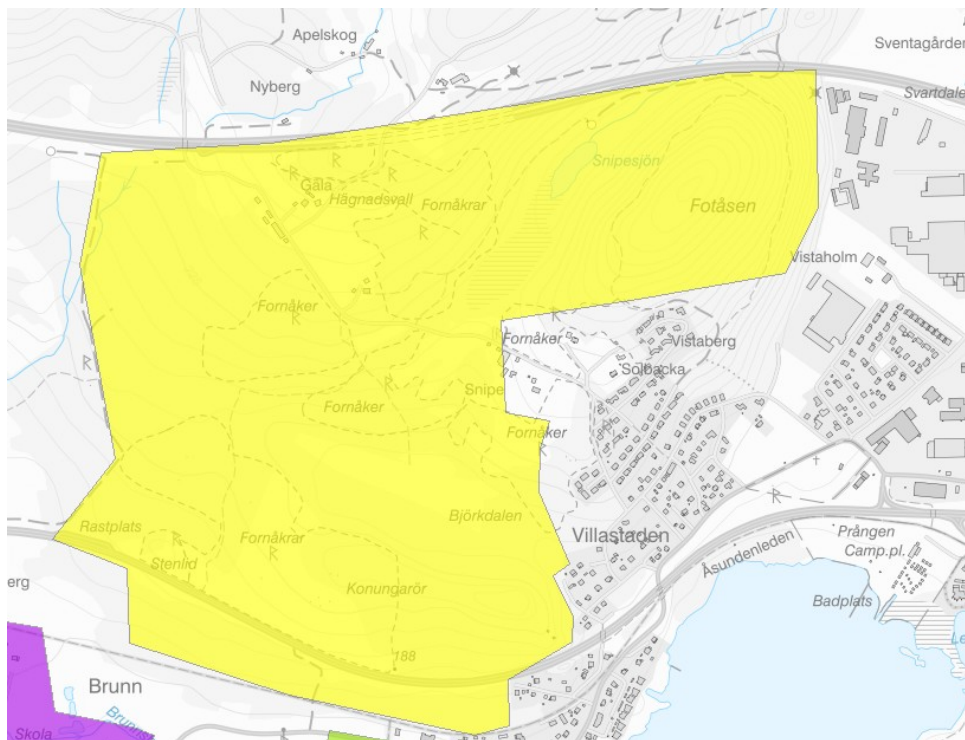
Befintlig bebyggelse: Området är idag av gles karaktär med sammanlagt 22 bebyggda adresser. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till 100 %.

Planförhållanden: Planarbete pågår för större delen av området. Området utgörs av i översiktsplanen utpekade områden för bostäder och service.

Behov av kommunal VA-försörjning: Området är i dagsläget försörjt med enskilda VA anläggningar, men en exploatering i enlighet med översiktsplanen kräver kommunalt VA för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning. Behovet av tryckstegringar behöver utredas i samband med detaljplaneläggning. Utbyggnad av området måste beakta kapaciteten på reningsverket.

Påverkan från enskilda avlopp: Avloppsanläggningarna i området är i snitt äldre än 30 år. Spillvatten som infiltreras i området får en lång uppehållstid med hög retention innan det når Åsunden. Avståndet mellan gårdar gör att risken för påverkan på enskilda vattentäkter bör vara låg.

16 Fotåsen

Figur 9. Fotåsen.

Beskrivning: Området utgörs av utvecklingsområden för nya bostäder som pekas ut i översiktsplanen. Om områdena byggs ut i enlighet med översiktsplanen bedöms cirka 700 bostäder kunna tillkomma. Området ligger i anslutning till Villastaden och befintligt VA-verksamhetsområde i centralorten. Delar av området har stora höjdskillnader vilket kräver särskilda lösningar.

Områdesnummer: 16

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 2,8/ M 12,0

Området har poängsatts utifrån premissen att de föreslagna bostadsområdena byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Medellång sikt. Området kan behöva etappindelas.

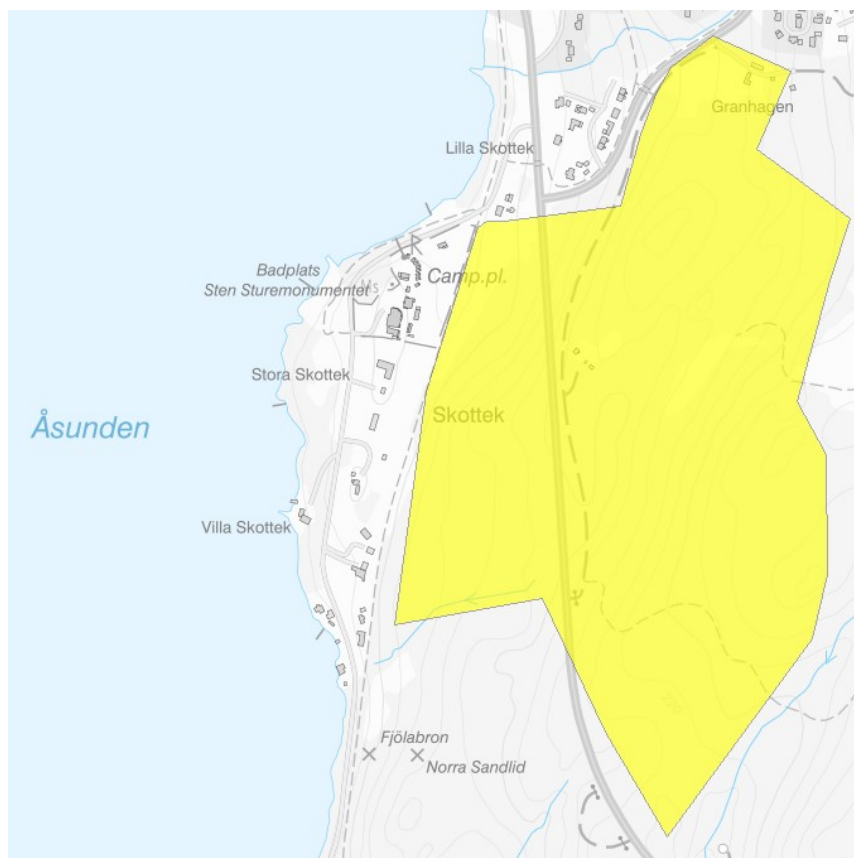
Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av två bebyggda adresser. Bebyggelsen är mycket gles i området. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till 100%.

Planförhållanden: Området är i dagsläget inte detaljplanelagt. Området är utpekade i översiktsplan som område för nya bostäder. Beslut finns om att ta fram detaljplan för delar av området.

Behov av kommunal VA-försörjning: Området är i dagsläget försörjt med enskilda VA anläggningar, men en exploatering i enlighet med översiktsplanen kräver kommunalt VA för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning.

Påverkan från enskilda avlopp: I dagsläget ingen påverkan från detta område när det gäller enskilda avlopp.

17 Bostadsområden Granhagen - Ulricehamn

Figur 10. Granhagen.

Beskrivning: Området utgörs av ett antal utvecklingsområden för bostäder som pekats ut i översiktsplanen, i centralortens södra del. Om områdena byggs ut i enlighet med

översiktsplanen bedöms 200-250 bostäder kunna tillkomma. I anslutning till områdets norra del finns befintligt kommunalt verksamhetsområde för VA.

Områdesnummer: 17

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 2,8/ M 9,0

Området har poängsatts utifrån premissen att de föreslagna bostadsområdena samt LIS-området, som omfattar Skotteks camping, byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Medellång sikt. Området kan behöva etappindelas.

Befintlig bebyggelse: Området är gles bebyggt och består i dagsläget av 30 bebyggda adresser, hälften av dessa tillhör Skotteks Camping som tillsammans med Skotteksgården är anslutna till kommunalt avlopp. Permanenteringsgraden bedöms i övrigt uppgå till 90 %.

Planförhållanden: I områdets nordvästra del finns en gällande detaljplan. I översiktsplanen pekas områden för bostäder ut, ihop med LIS-område för campingverksamhet.

Behov av kommunal VA-försörjning: Området är i dagsläget försörjt med enskilda VA anläggningar, men en exploatering i enlighet med översiktsplanen kräver kommunalt VA för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning. I samband med utbyggnad av kommunalt VA kommer tryckstegringar behövas.

Påverkan från enskilda avlopp: Befintliga avlopp i området har som regel en mycket god funktion och låg belastning på recipient.

20 Lövåsen

Figur 11. Lövåsen.

Beskrivning: Områden utgörs av ett i översiktsplanen utpekat område för bostadsbebyggelse. Området ligger i anslutning till befintligt verksamhetsområde för VA. Om

området byggs ut i enlighet med översiktsplanen bedöms mellan 200-300 bostäder kunna tillkomma. Området ingår i tertiärt vattenskyddsområde för vattentäkt.

Områdesnummer: 20

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 2,0/ M 14,0

Området har poängsatts utifrån premissen att det föreslagna bostadsområdet byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Kort sikt. Området kan behöva etappindelas.

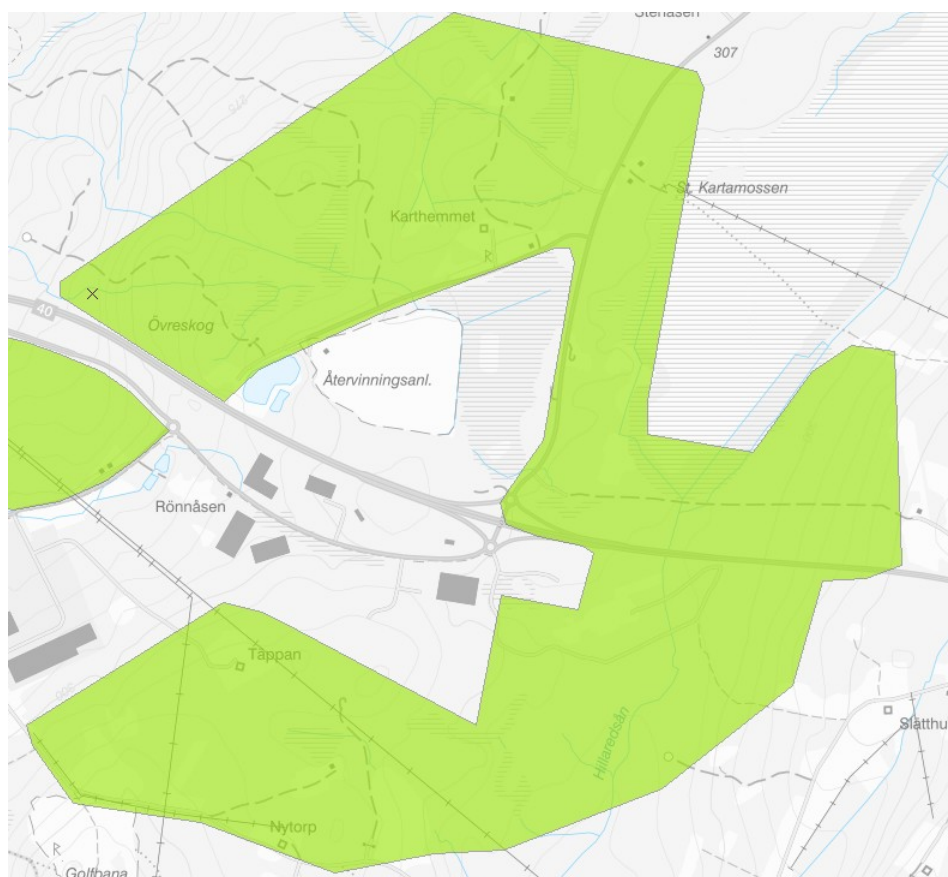
Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av tre bebyggda adresser. Bebyggelsestätheten i området är mycket låg. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till 100 %.

Planförhållanden: Området är i dagsläget inte detaljplanelagt. Området pekas ut i översiktsplanen för ny bostadsbebyggelse.

Behov av kommunal VA-försörjning: En exploatering i enlighet med översiktsplanen kräver kommunalt VA för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning. Förstärkning av VA-försörjning i form av tryckstegringar krävs vid utbyggnad i delar av området. Gemensamt VA med intilliggande industriområde Rönnåsen kan vara aktuellt och behöver utredas närmare. Utbyggnad av området måste beakta kapaciteten på reningsverket.

Påverkan från enskilda avlopp: I dagsläget ingen påverkan från detta område när det gäller enskilda avlopp?

19 Verksamhetsområden Rönnåsen

Figur 12. Rönnåsen verksamhetsområde.

Beskrivning: Området består av ett antal större utvecklingsområden för industri och handel, som föreslås i översiktsplanen. Befintligt industriområde i anslutning till området har kommunalt VA.

Områdesnummer: 19

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 2,0/ M 7,0

Området har poängsatts utifrån premissen att de föreslagna områdena byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Kort sikt.

Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av cirka 9 bebyggda adresser. Bebyggelsestätheten är låg i området.

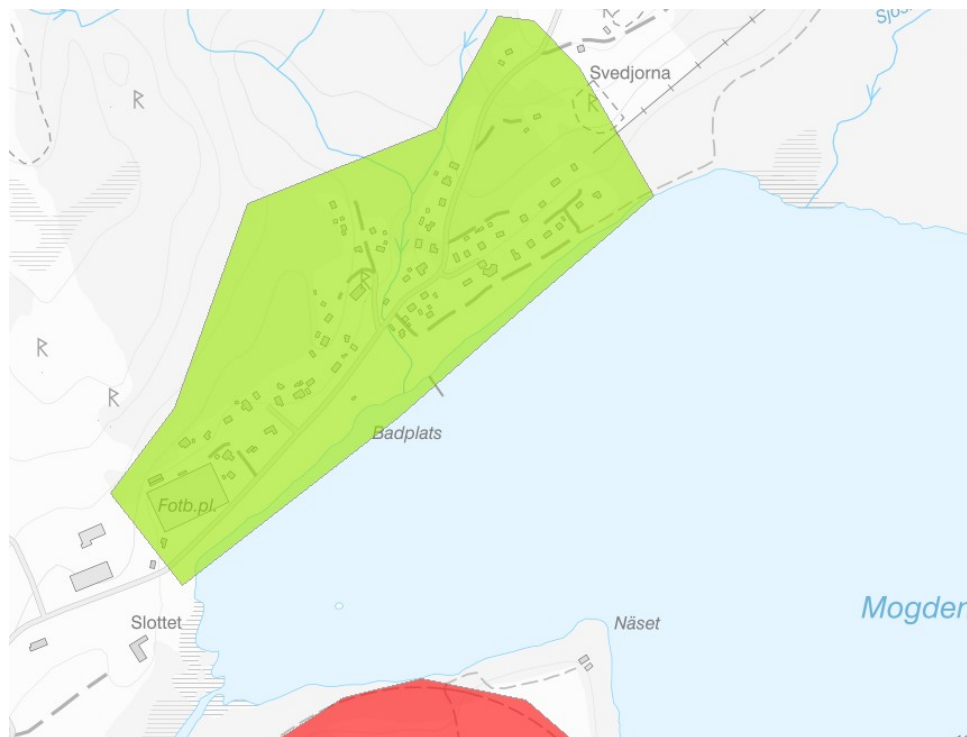
Planförhållanden: Planarbete för industri och handel pågår för områdets sydvästra del. Området utgörs av i översiktsplanen utpekade områden för industri och handel.

Behov av kommunal VA-försörjning: En exploatering i enlighet med översiktsplanen kräver kommunalt VA för att säkerställa en långsiktig hållbar lösning. Förstärkning av VA-försörjning i form av tryckstegringar krävs vid utbyggnad i området. Kapacitetsbehovet behöver utredas mer detaljerat.

Påverkan från enskilda avlopp: I dagsläget ingen påverkan från detta område när det gäller enskilda avlopp?

Områden i Hökerums tätort

4 Mogdens fritidshusområde

Figur 13. Mogdens fritidshusområde.

Beskrivning: Fritidshusområde med viss permanentering. Området utgörs av ett i översiktsplanen utpekade LIS-område samt föreslaget område för bostäder. Om området byggs ut i enlighet med översiktsplanen beräknas 10–15 bostäder kunna tillkomma. Området ingår i skyddsområde för vattentäkt. Området är tidvis översvämningsdrabbat. Befintligt kommunalt verksamhetsområde för VA finns cirka 600 meter från områdets södra del.

Områdesnummer: 4

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 2,5 /M 9,0

Området har poängsatts utifrån premisen att LIS-området byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Kort sikt

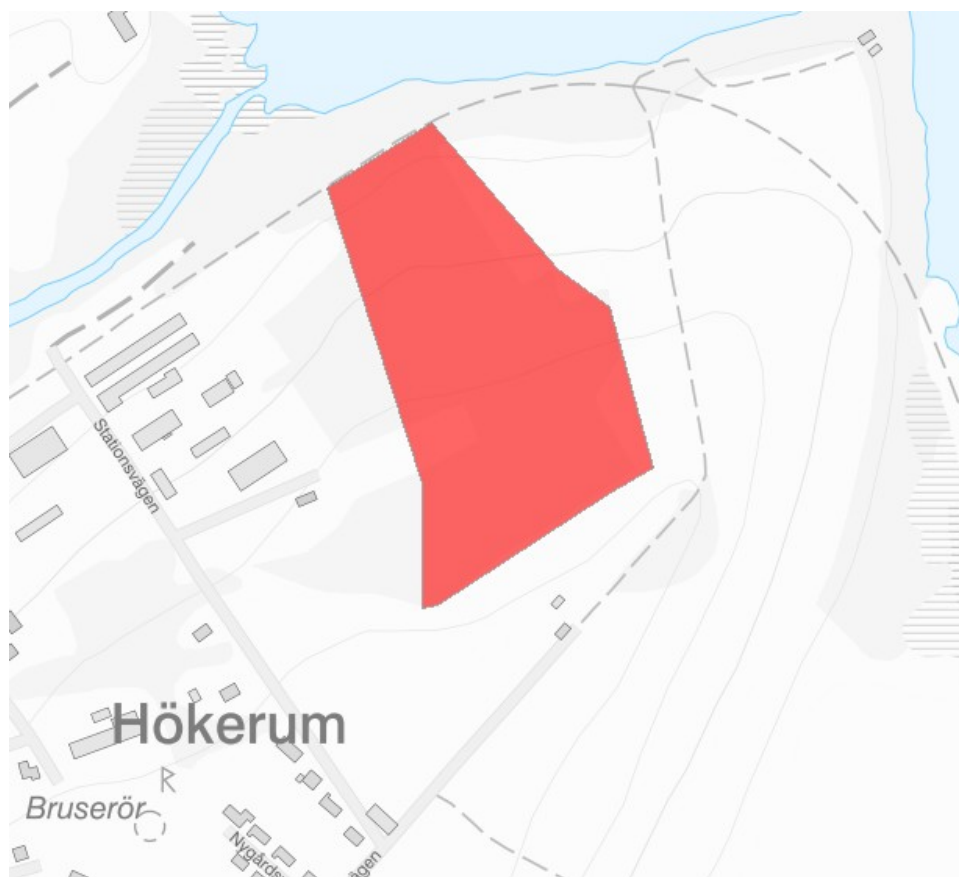
Befintlig bebyggelse: Området är av tätbebyggd karaktär och består av cirka 60 bebyggda adresser. Permanenteringsgraden bedöms vara 30 %.

Planförhållanden: Planarbete pågår. En VA-utredning är genomförd för området. Området är utpekade i översiktsplan som område för nya bostäder samt som LIS-område.

Behov av kommunal VA-försörjning: Bebyggelsen i området är tät. Området försörjs i dagsläget av enskilda VA-anläggningar. Vissa av anläggningarna svämmar tidvis över. Området har kommunalt dricksvatten enligt avtal. Området berör skyddsområde för vattentäkt, både primär och sekundär zon. Området har behov av kommunalt VA för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning.

Påverkan från enskilda avlopp: Mogdens fritidhusområde ligger sjönära och sammantaget bör näringsämnesbelastningen öka markant den närmaste tiden på grund av markens mättnad. Majoriteten av avloppen är cirka 20 år gamla och består av markbaserad rening där förmågan att fastlägga fosfor bör ha minskat med cirka 75 %.

5 Hökerum udden

Figur 14. Hökerum udden.

Beskrivning: Utvecklingsområde för bostäder i översiktsplanen där området föreslås som LIS-område. Anslutande industriområde i väster föreslås i översiktsplanen omvandlas till bostadsområde vilket är en förutsättning för utbyggnad i LIS-området. Om de båda områdena byggs ut i enlighet med översiktsplanen beräknas cirka 100 bostäder kunna tillkomma. Verksamhetsområde för kommunalt VA finns anslutning till LIS-området.

Områdesnummer: 5

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 2,4/ M 20,0

Området har poängsatts utifrån premissen att LIS-området byggs ut i enlighet med översiktsplanen och industriområdet omvandlas till bostadsområde med kommunal service.

Status utbyggnadsplan: Lång sikt.

Befintlig bebyggelse: Utbyggnadsområdet i bilden nedan innehåller i dagsläget inga adresser. Det intilliggande industriområdet innehåller 9 adresser. Inga av dessa är bostadsadresser.

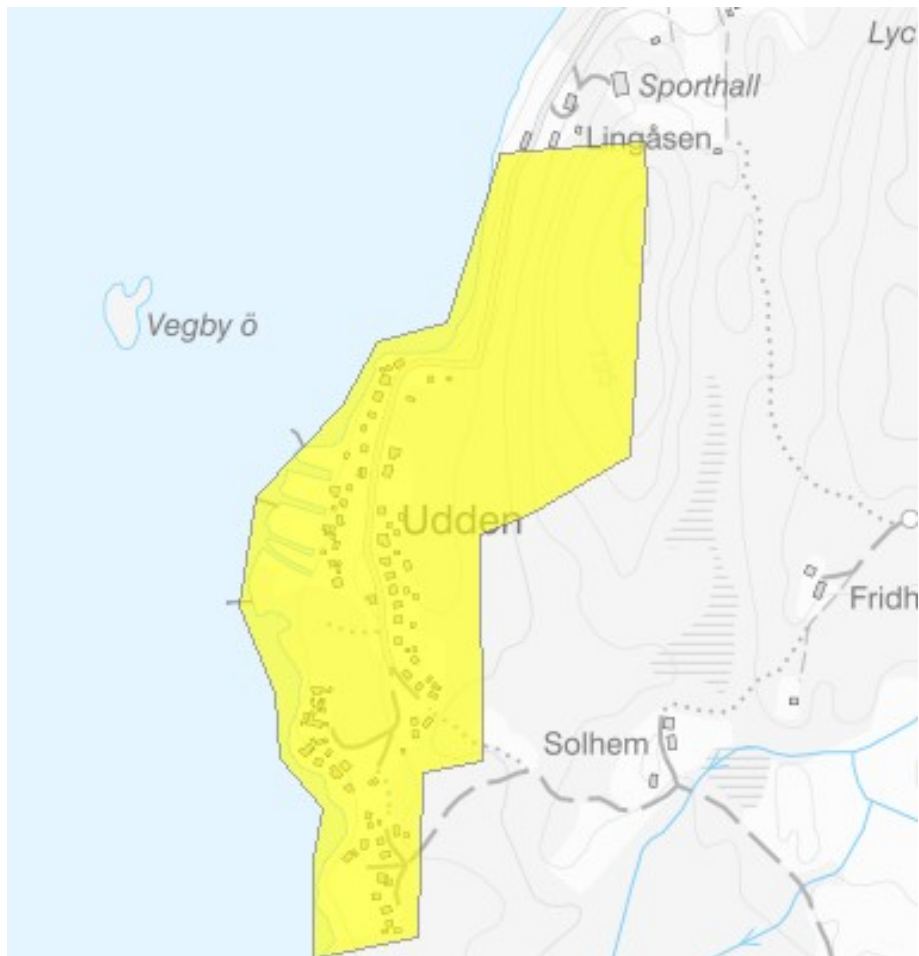
Planförhållanden: Detaljplan finns för industriområdet som pekas ut i översiktsplan som föreslås omvandlas till bostäder. LIS-området pekas ut i översiktsplan för bostadsändamål.

Behov av kommunal VA-försörjning: Den föreslagna bebyggelsen påverkar kapaciteten på befintligt reningsverk i Hökerum. Kapaciteten behöver ses över inför ett eventuellt planarbete. En exploatering i enlighet med översiktsplanen som innebär att LIS-området byggs ut kräver kommunalt VA för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning. Denna exploatering förutsätter dock att det intilliggande industriområdet omvandlas till bostadsområde.

Påverkan från enskilda avlopp: I dagsläget ingen påverkan från detta område när det gäller enskilda avlopp.

Områden i övriga kommunen

2 Vegby udden

Figur 15. Vegby udden.

Beskrivning: Fritidshusområde beläget intill föreslaget LIS-område för bostäder. Den föreslagna bebyggelsen i LIS-området uppgår till 30 småhus. Kommunal avloppsledning löper strax söder om fritidshusområdet. Befintliga avloppsanläggningar håller en standard som beräknas hålla till 2030. Vid utbyggnad i LIS-området krävs en VA-utredning för området.

Områdesnummer: 2

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,6/M 11,0

Området har poängsatts utifrån premissen att LIS-området byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Medellång sikt.

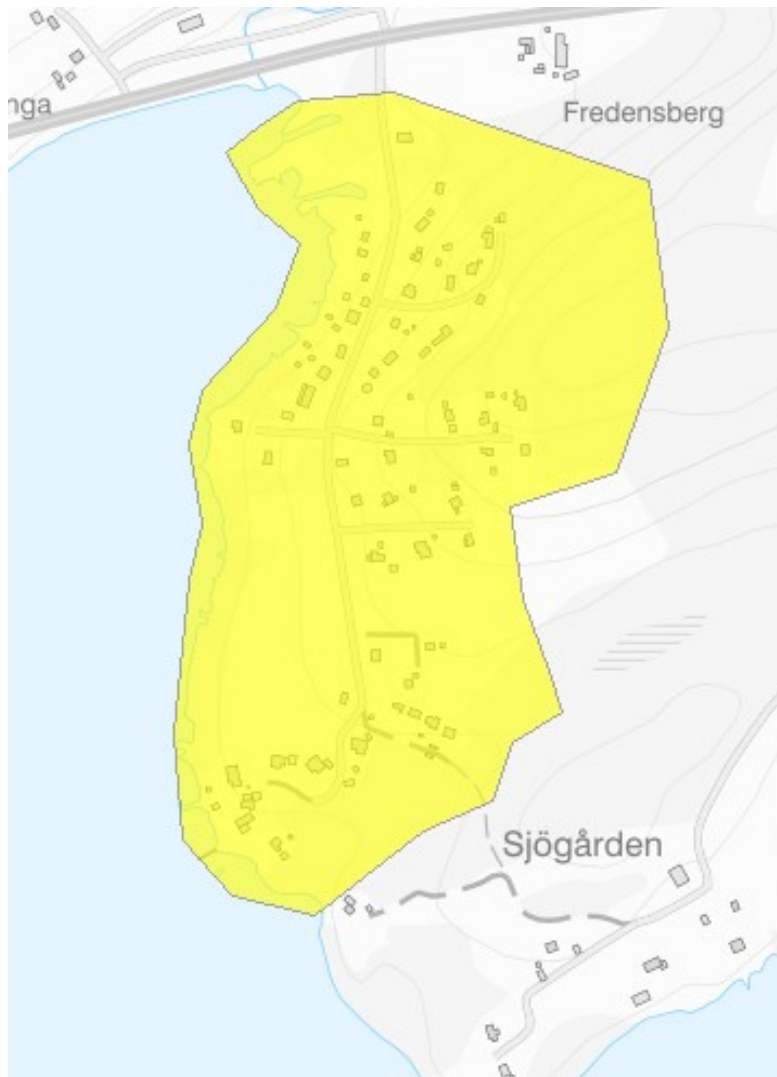
Befintlig bebyggelse: Området är av karaktären tät fritidshusbebyggelse och består av 50 bebyggda adresser. Permanenteringsgraden bedöms vara 10%.

Planförhållanden: Icke detaljplanelagt. Intill befintlig fritidshusbebyggelse är LIS-område för bostäder utpekade i översiktsplanen.

Behov av kommunal VA-försörjning: Området försörjs i dagsläget av enskilda VA-anläggningar, men en exploatering i enlighet med översiktsplanen som innebär att LIS-området byggs ut kräver kommunalt VA för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning. Den befintliga bebyggelsen har en låg nyttjandegrad, stugorna är relativt små och avloppsförsörjningen är ordnad med gemensamhetsanläggningar. Under nuvarande förhållanden är det inga problem att ordna med VA-försörjningen enskilt. Mer utbyggnad av stugor och ökad andel permanentboende bland befintlig bebyggelse kan på sikt leda till att det utvecklas till att kommunen behöver ordna med VA-försörjningen. Risken för denna utveckling bedöms som låg. En VA-utredning behöver dock göras för området om utbyggnad sker i LIS-området.

Påverkan från enskilda avlopp: Hela området har sin VA-försörjning ordnad med olika gemensamhetsanläggningar. Avloppen är som regel cirka 20 år gamla markbaserade reningsanläggningar i förhållandevis bra skick. Näringsämnesbelastningen i Sämsjön bör rimligen öka i takt med att fastläggningen av fosfor avtar i befintliga avloppsanläggningar.

3 Vings Sjögården

Figur 16. Vings-Sjögården.

Beskrivning: Relativt tätt sommarstugeområde med pågående permanentering. Det finns ett långsiktigt behov av att lösa frågan med gemensam anläggning givet områdets omfattning och täthet. Området utgörs av ett i översiktsplanen utpekade LIS-område med förekommande befintlig bebyggelse. LIS-området beräknas kunna byggas ut med 40-50 småhus. Dricksvattentäcker och avloppsanläggningar förekommer blandat i området. Det är ur miljö- och hälsoskyddsperspektiv viktigt att arbeta med området även om det inte tillkommer bebyggelse.

Områdesnummer: 3

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 2,2/M 10,0

Området har poängsatts utifrån premisen att LIS-området byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Medellång sikt

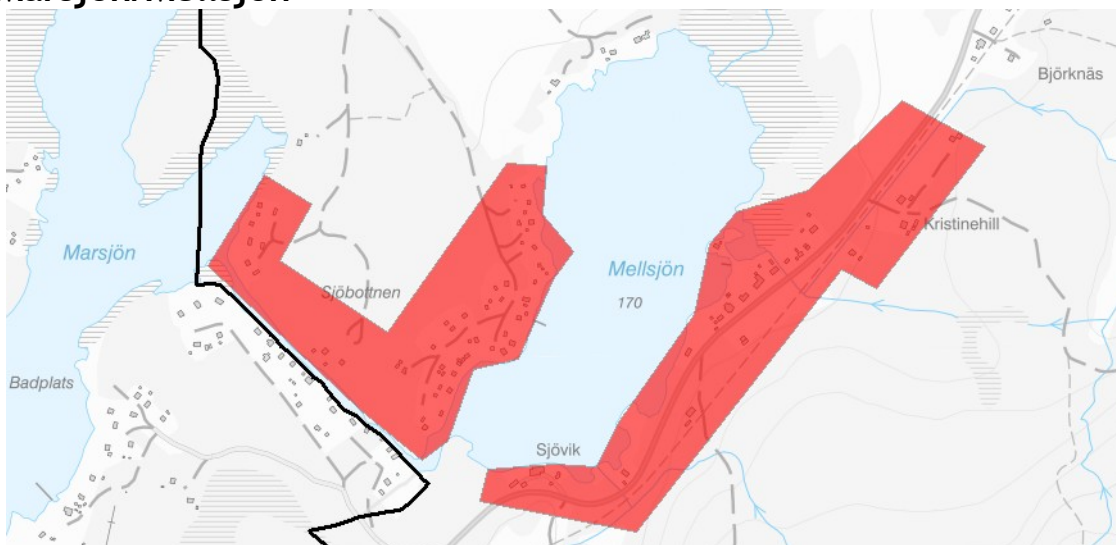
Befintlig bebyggelse: Området är av karaktären tät fritidshusbebyggelse och består av cirka 50 adresser. Permanenteringsgraden bedöms vara 35%.

Planförhållanden: Området är delvis detaljplanelagt. LIS-område för bostäder omfattar området och finns utpekade i översiktsplanen. En VA-utredning finns för området.

Behov av kommunal VA-försörjning: Området försörjs i dagsläget av enskilda VA-anläggningar. Bebyggelsen är tät och infiltrationsmöjligheterna är begränsade. Fastighetsägarna i området äger stamfastigheten som omgärdar området, vilket förenklar möjligheten till gemensamhetslösningar för VA-försörjningen. Recipient ligger inom tertiär skyddszon för vattenskyddsområde och riskerar att behöva kommunalt VA för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning. Däremot, om det finns ett intresse att driva en VA-anläggning med ett enskilt huvudmannaskap så motsätter sig inte kommunen detta.

Påverkan från enskilda avlopp: Avloppsanläggningarna i området har en varierad ålder med många så gamla som 40 år och äldre. En stor andel fastigheter leder sitt klosettwater till slutna tankar. Tolken har en hög ekologisk status och påverkan från området bör rimligen vara begränsad.

6 Marsjön/Mellsjön

Figur 17. Marsjön/Mellsjön.

Beskrivning: Befintligt sommarstugeområde med hög permanentering på östra sidan av Mellsjön. Området har en översvämningsproblematik som innebär att delar av området tidvis blir översvämningsdrabbat. Området ingår i primär skyddszon för vattentäkt. Området gränsar till Borås kommun där det även ligger ett 30-tal fritidshus. På östra sidan om Mellsjön har husen i området högre standard än på den västra sidan.

Områdesnummer: 6

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,2/ M 7,0

Vid poängsättning av området har inte hänsyn tagits till fritidshusen i Borås kommun.

Status utbyggnadsplan: Lång sikt.

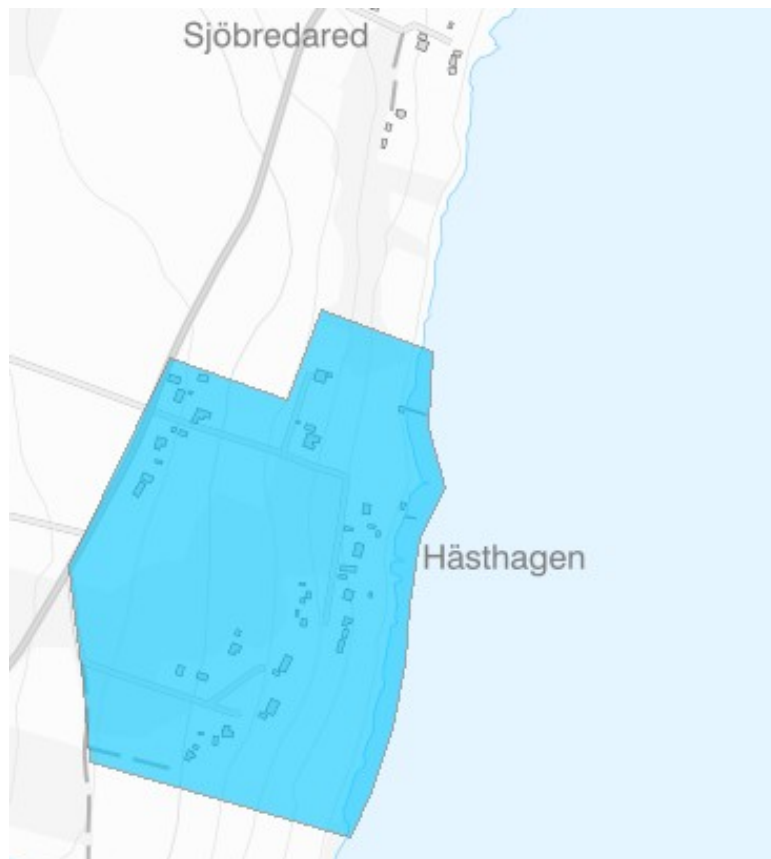
Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av cirka 50 adresser. Områdets västra del har förhållandevis tät bebyggelse medan östra delen är glesare. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till cirka 35%.

Planförhållanden: Området saknar i dagsläget detaljplan och inget planarbete bedöms påbörjas i närtid.

Behov av kommunal VA-försörjning: Faktorer som talar för utbyggnad av kommunalt VA i området är områdets översvämningsproblematik och det faktum att området ingår i primär skyddszon för Öresjö vattentäkt som försörjer Borås tätort med omnejd med dricksvatten. Den stora majoriteten av stugor i området är dock mycket små och saknar egen vattenförsörjning.

Påverkan från enskilda avlopp: Fritidshusbebyggelsen på västra sidan saknar som regel vatten och avlopp. På östra sidan bland permanentbostäderna håller avloppsanläggningarna överlag en god standard. Åverkan på recipient är liten.

7 Hästhagen

Figur 18. Hästhagen.

Beskrivning: Fritidshusområde med hög permanentering. Området ingår i tertiärt vattenskyddsområde för vattentäkt.

Områdesnummer: 7

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,2/ M 12,0

Status utbyggnadsplan: Fortsatt enskilt.

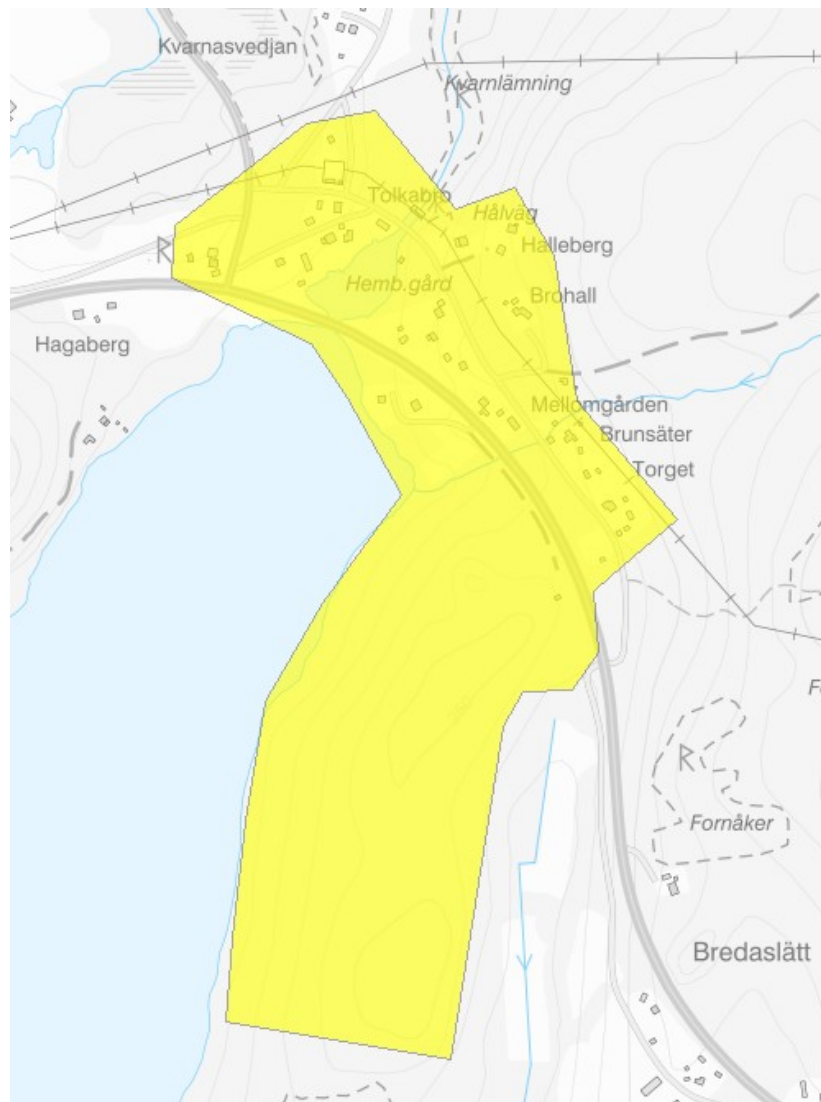
Befintlig bebyggelse: Området är av förhållandevis gles karaktär och består i dagsläget av 20 bebyggda adresser. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till över 50%.

Planförhållanden: Området saknar i dagsläget detaljplan.

Behov av kommunal VA-försörjning: Bebyggelsen är gles i området vilket ökar möjligheten att lösa behoven i området genom enskilda VA-lösningar.

Påverkan från enskilda avlopp: Befintliga avlopp är generellt gamla och markförhållandena är besvärliga. Påverkan antas ändå vara förhållandevis liten sett till antal fastigheter och nyttjandegrad.

8 Tolkabro

Figur 19. Tolkabro.

Beskrivning: Området består huvudsakligen av permanent bebyggelse. Ingår i tertiärt vattenskyddsområde för vattentäkt. I översiktsplanen föreslås ett LIS-område för bostäder i sydlig anslutning till den befintliga bebyggelsen. Om LIS-området byggs ut i enlighet med översiktsplanen beräknas cirka 80 bostäder kunna tillkomma.

Områdesnummer: 8

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 2,2/M 7,0

Området har poängsatts utifrån premisen att det föreslagna LIS-området byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Medellång sikt

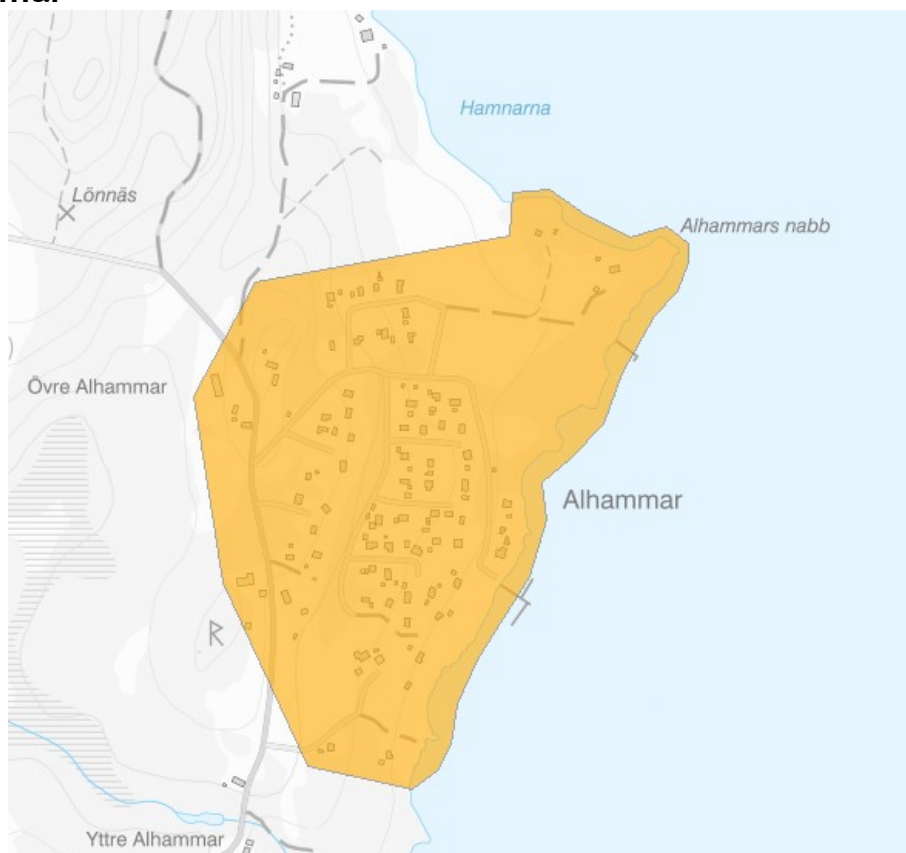
Befintlig bebyggelse: Området är relativt glest bebyggt och består i dagsläget av cirka 20 bebyggda adresser. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till mer än 75%.

Planförhållanden: Området saknar i dagsläget detaljplan. I översiktsplanen pekas LIS-område för bostäder ut söder om befintlig bebyggelse. Området har bedömts vara lämpligt som LIS-område av länsstyrelsen (2020-04-29).

Behov av kommunal VA-försörjning: Området ingår i tertiärt vattenskyddsområde. En exploatering i enlighet med översiktsplanen som innebär att LIS-området byggs ut kräver kommunalt VA för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning. Utbyggnad av kommunalt VA i området förutsätter exploatering i LIS-området. Befintlig bebyggelse har inga problem att ordna med egen VA-försörjning.

Påverkan från enskilda avlopp: En stor andel av avloppen i området är äldre men påverkan kan antas vara begränsad.

9 Alhammar

Figur 20. Alhammar.

Beskrivning: Sommarstugeområde med tät bebyggelse och delvis gemensamt enskilt vatten. Avloppen i området bedöms hålla en förhållandevis god status och bör kunna fungera tillfredsställande fram till 2030.

Områdesnummer: 9

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,5/ M 12,0

Området har poängsatts utifrån att det både är svårt att ersätta befintliga avloppsanläggningar och att kommunen saknar fullständig kontroll på dricksvattenförsörjningen.

Status utbyggnadsplan: Utredningsområde.

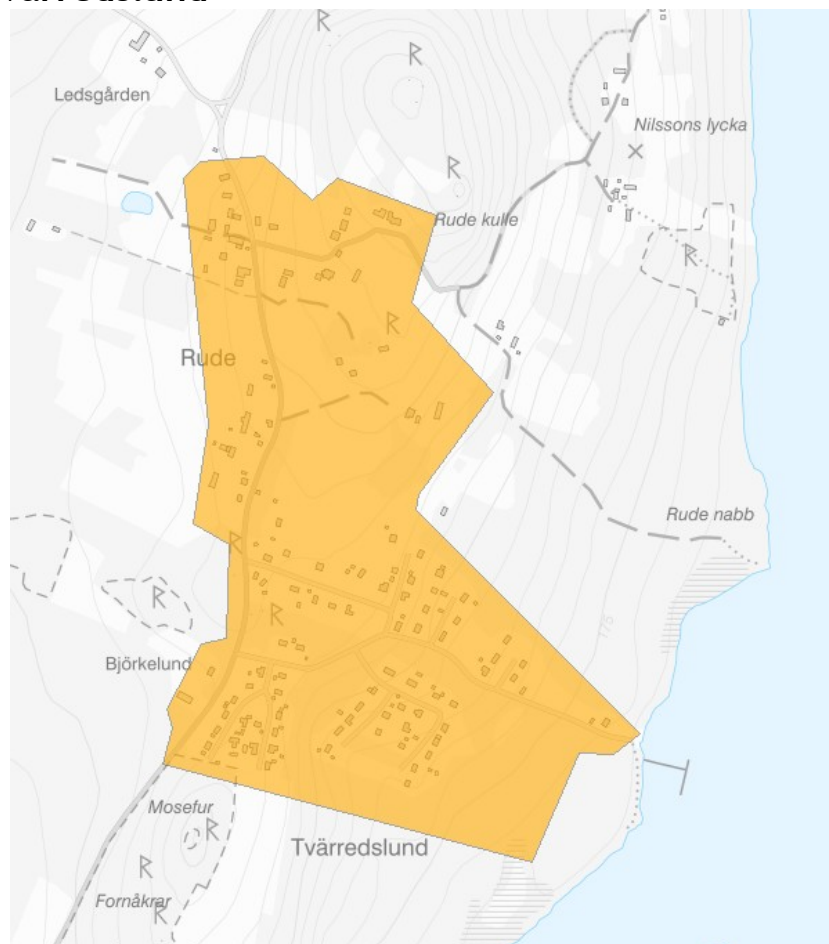
Befintlig bebyggelse: Området är ett tätbebyggt fritidshusområde som i dagsläget består av 65 bebyggda adresser. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till 25 %

Planförhållanden: Området omfattas till största delen av detaljplan för bostäder.

Behov av kommunal VA-försörjning: Faktorer som talar för utbyggnad av kommunalt VA i området är att det är svårt att ersätta befintliga avloppsanläggningar med den täta bebyggelsen som råder. Vattenförsörjningen är till stor del ordnad genom gemensamhetslösning. Att kommunen saknar kontroll på dricksvattenförsörjningen i området gör att bedömningen är att det finns en risk att området utvecklas till att kommunen behöver ansvara för VA-försörjningen.

Påverkan från enskilda avlopp: Området är sjönära och avloppen utgörs av mycket slutna tankar från sent 70-tal respektive markinfiltrationslösningar från omkring år 2000. Påverkan bedöms vara måttlig med hänsyn till nyttjandegraden i området.

10 Rude/Tvärredslund

Figur 21. Rude/Tvärredslund.

Beskrivning: Sommarstugeområde med delvis gemensamt enskilt vatten. Situationen kring vattenförsörjningen är oklar i området.

Områdesnummer: 10

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,8/M 12,0

Status utbyggnadsplan: Utredningsområde.

Området har poängsatts utifrån att det både är svårt att ersätta befintliga avloppsanläggningar och att kommunen saknar fullständig kontroll på dricksvattenförsörjningen.

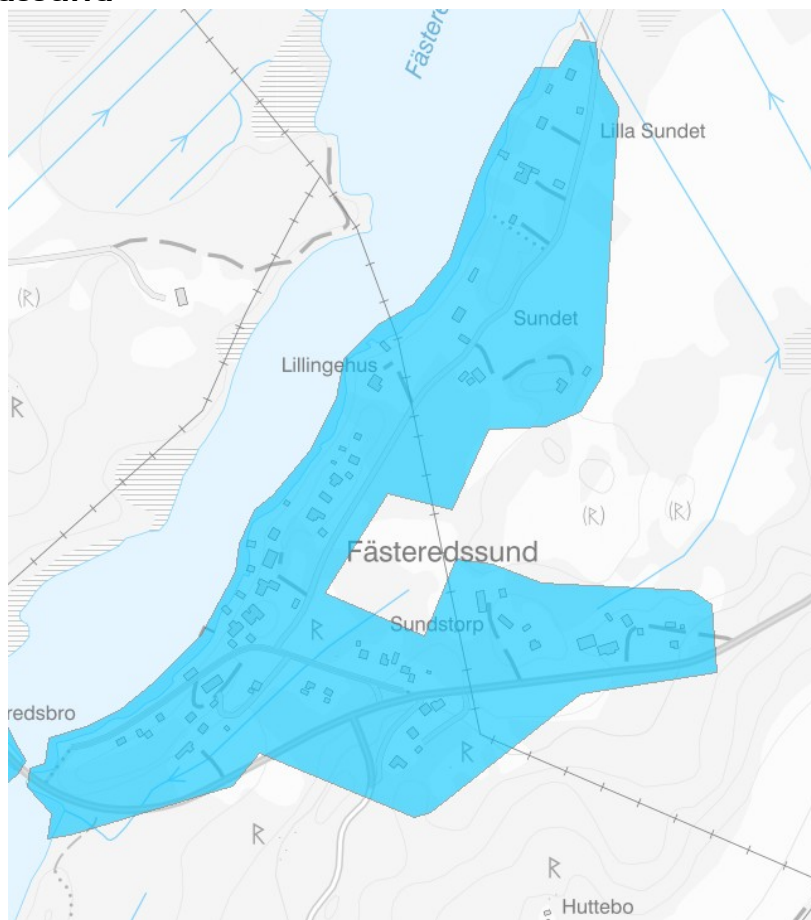
Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av cirka 90 bebyggda adresser. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till 30 %.

Planförhållanden: Områdets södra hälft är detaljplanelagt.

Behov av kommunal VA-försörjning: Faktorer som talar för utbyggnad av kommunalt VA i området är att det är svårt att ersätta befintliga avloppsanläggningar med den täta bebyggelsen som råder. Vattenförsörjningen är till stor del ordnad genom gemensamhetslösning. Kommunens brist på kontroll över dricksvattenförsörjningen i området har resulterat i bedömningen att området riskerar utvecklas så att kommunen behöver ansvara för VA-försörjningen.

Påverkan från enskilda avlopp: Området är sjönära och avloppen utgörs av mycket slutna tankar från 70-tal respektive markinfiltrationslösningar av varierande ålder. Påverkan bedöms vara måttlig med hänsyn till nyttjandegraden i området.

11 Fästeredssund

Figur 22. Fästeredssund.

Beskrivning: Fritidshusområde med i huvudsak permanent bebyggelse. Ett mindre LIS-område för bostäder pekas ut i området. Om LIS-området byggs ut i enlighet med översiktsplanen beräknas cirka 5–10 småhus kunna tillkomma. Området har enbart kommunalt vatten i dagsläget och en blandad avloppsituation med varierande standard. Ett fåtal av fritidshusen har okänd standard på vatten och avlopp. På andra sidan sundet finns primärt vattenskyddsområde för vattentäkt. Avstämning bör göras gentemot vattenförsörjningsplanen kring avgränsningen av vattenskyddsområdet.

Områdesnummer: 11

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,4/M 12,0

Området har poängsatts utifrån premissen att LIS-området byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Fortsatt enskilt.

Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av cirka 34 bebyggda adresser. Bebyggelsen i området är relativt tät. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till 65 %.

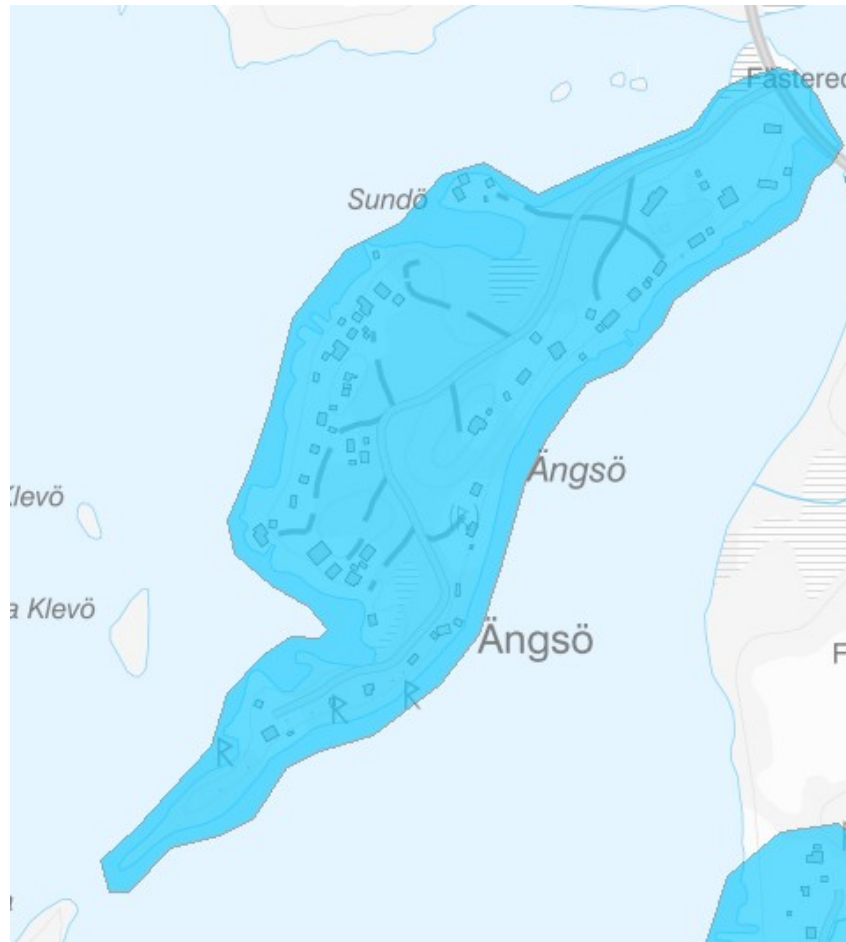
Planförhållanden: Området omfattas inte av detaljplan. I området finns LIS område för bostäder som är utpekade i översiktsplanen.

Behov av kommunal VA-försörjning: Området är sanerat åren 2000 och 2018. Risken i hanteringen av vattenförsörjningen i området bedöms därtill vara låg då de flesta har kommunalt vatten. Sammantaget så finns det goda möjligheter att lösa behoven i området genom enskilda avloppslösningar.

Områdets betydelse för vattenförsörjningen i ett större perspektiv leder till att denna bedömning behöver ses över framöver.

Påverkan från enskilda avlopp: Avloppsstandarden är god i området och påverkan på recipient är i dagsläget liten.

12 Ängsö

Figur 23. Ängsö.

Beskrivning: Fritidshusområde med huvudsaklig permanentbebyggelse. Området försörjs med dricksvatten av kommunen via avtal. Flera gemensamma avloppsanläggningar finns i området. Området är en potentiell grundvattenresurs.

Områdesnummer: 12

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,2/ M 10,0

Status utbyggnadsplan: Fortsatt enskilt.

Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av 33 adresser. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till cirka 30%.

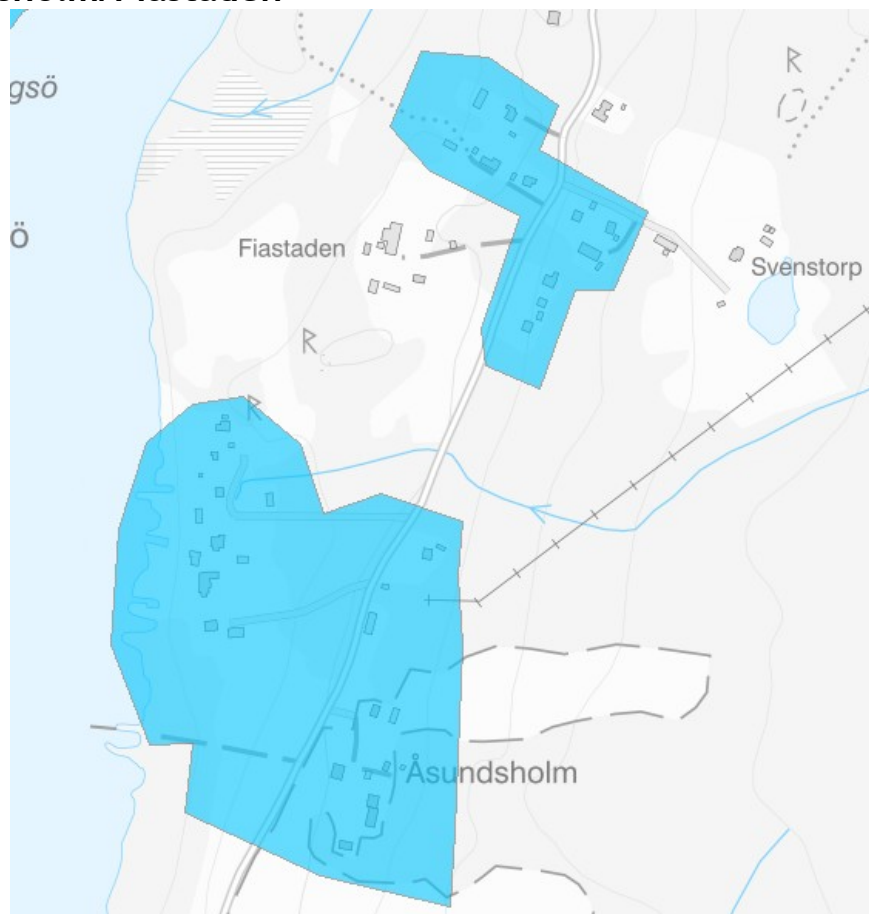
Planförhållanden: Området är till största delen detaljplanelagt.

Behov av kommunal VA-försörjning: I samband med detaljplanearbetet anordnades ett antal gemensamma infiltrationsanläggningar. Området bedöms i och med detta ha en godtagbar VA-försörjning för de närmaste 10–20 åren. Risker i hanteringen av vattenförsörjningen i området bedöms därtill vara låga då området har kommunalt vatten. Sammantaget så finns det goda möjligheter att lösa behoven i området med gemensamhetsanläggningar för avlopp.

Områdets betydelse för vattenförsörjningen i ett större perspektiv leder till att bedömningen behöver ses över framöver.

Påverkan från enskilda avlopp: De gemensamma infiltrationsanläggningarna är i gott skick och belastas sparsamt. Utöver dessa finns endast två till anläggningar. Påverkan på recipient är liten.

13 Åsundsholm/Fiastaden

Figur 24. Åsundsholm/Fiastaden.

Beskrivning

Området består i huvudsak av permanentbebyggelse. I söder ansluter ett, i översiktsplanen, föreslaget LIS-område för verksamheter.

Beskrivning: Permanentboenden som ligger i nära anslutning till utpekade områden för nya bostäder. Genom området rinner Brunnsbäcken med utlopp i Åsunden. Bäckens är en känslig recipient.

Områdesnummer: 14

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,7 / M 9,0

Status utbyggnadsplan: Bevakningsområde.

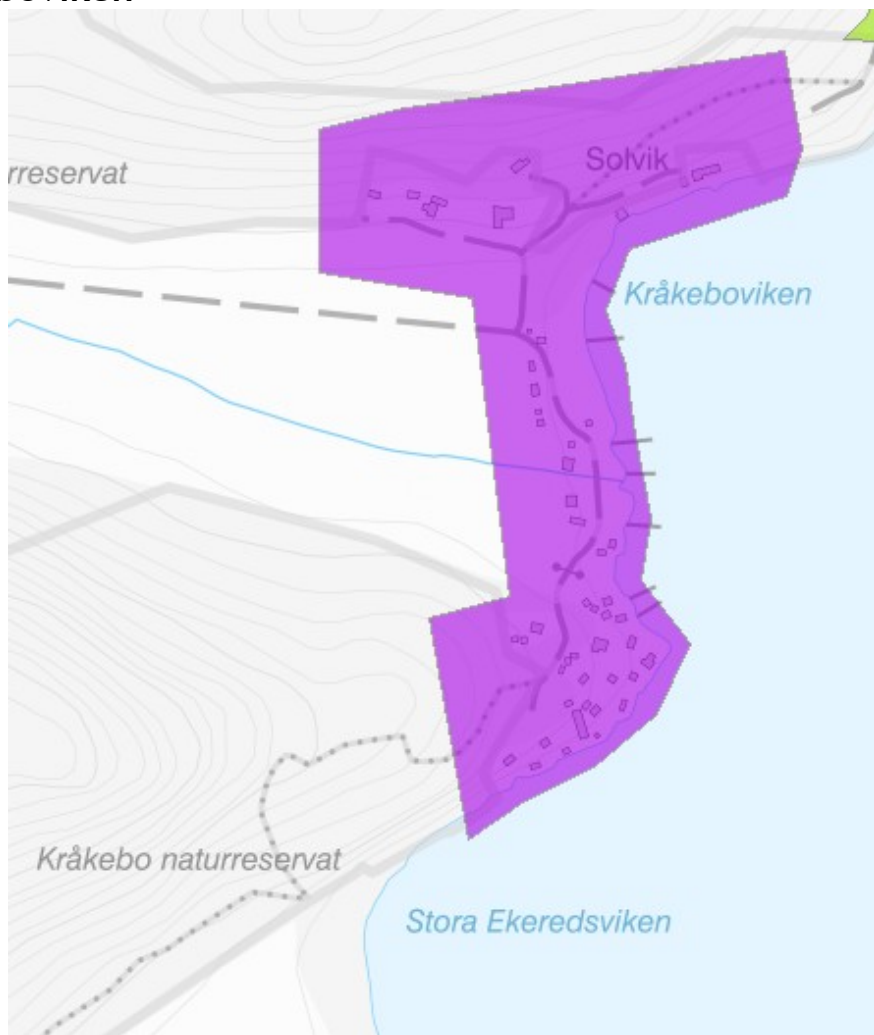
Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av cirka 43 bebyggda adresser. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till närmare 100%.

Planförhållanden: Området är inte detaljplanelagt. I översiktsplanen föreslås ny bostadsbebyggelse och kommunal service i nära anslutning till områdets östra del.

Behov av kommunal VA-försörjning: Ulricehamns tätort förväntas växa västerut vilket kan ge önskemål om förtätning i Brunn. Lera i området kan göra det svårt att lösa med enskilda anläggningar lokalt på en del fastigheter. Brunnsbäcken är därutöver inte lämplig som recipient för enskilda avlopp. Befintlig bebyggelse närmast Ulricehamn planerar en större gemensamhetsanläggning för ett flertal fastigheter. Växer Ulricehamn i denna riktning blir det naturligt en utbyggnad av kommunalt VA för en långsiktigt hållbar lösning.

Påverkan från enskilda avlopp: Det berörda området ingår som en del av Brunn som är på väg att gå igenom av miljöenheten då de enskilda avloppen generellt är av bristande funktion. Nya avloppslösningar planeras redan för samtliga fastigheter i det berörda området förutom två, där nya avloppslösningar inrättats relativt nyligen.

15 Kråkeboviken

Figur 26. Kråkeboviken.

Beskrivning

Sommarstugeområde med inslag av permanentboenden. Kostnadsberäkning för en anslutande sjöledning från centralorten över Åsunden är tidigare gjord. Utbyggnad i området är beroende av utvecklingen i Brunnsnäsområdet, strax norr om Kråkeboviken.

Områdesnummer: 15

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,2 / M 12,0

Status utbyggnadsplan: Bevakningsområde.

Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av cirka 30 bebyggda adresser. Bebyggelsen i området är tät. Permanenteringsgraden bedöms till mindre än 10 %.

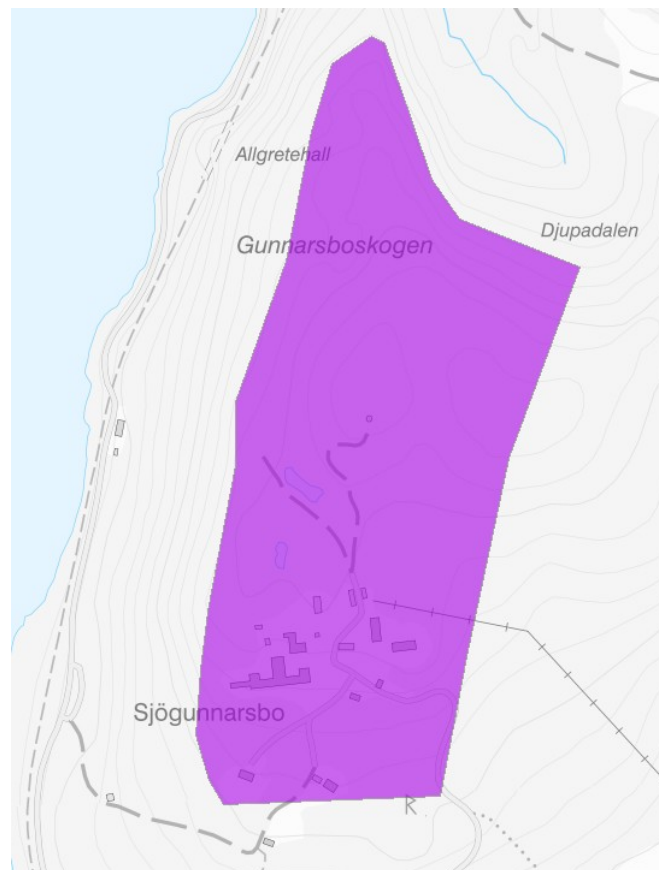
Planförhållanden: Området är inte detaljplanelagt.

Behov av kommunal VA-försörjning: Utbyggnad av kommunalt VA för området är möjligt genom att dra en sjöledning från södra delen av Brunnsnäsområdet när detta har fått

kommunalt vatten och avlopp. Ledningen kan anslutas från stranden vid Åsastugan som ingår i det föreslagna utbyggnadsområdet för Brunnsnäs.

Påverkan från enskilda avlopp: I norr finns ett par anläggningar på permanentboenden med varierande funktion. I klustret av fritidshus i södra delen är VA-standarderna mycket enkla med torra klosettlösningar och mycket begränsad vattenförbrukning. Sammantaget är påverkan från enskilda avlopp mycket liten.

21 Sjögunnarsbo

Figur 27. Sjögunnarsbo.

Beskrivning: Utbyggnadsområdet utgörs av ett mindre föreslaget område för bostadsbebyggelse ihop med ett utredningsområde för bostäder. Dessa områden pekas ut i översiktsplanen. Om det föreslagna bostadsområdet byggs ut i enlighet med översiktsplanen bedöms cirka 100 bostäder kunna tillkomma. Tillkomsten av bostäder i utredningsområdet förutsätter att fördjupade utredningar genomförs. Området har idag ett avloppsreningsverk och gemensamt vatten.

Områdesnummer: 21

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 3,1/ M 12,0

Området har poängsatts utifrån premisen att det föreslagna bostadsområdet byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Bevakningsområde.

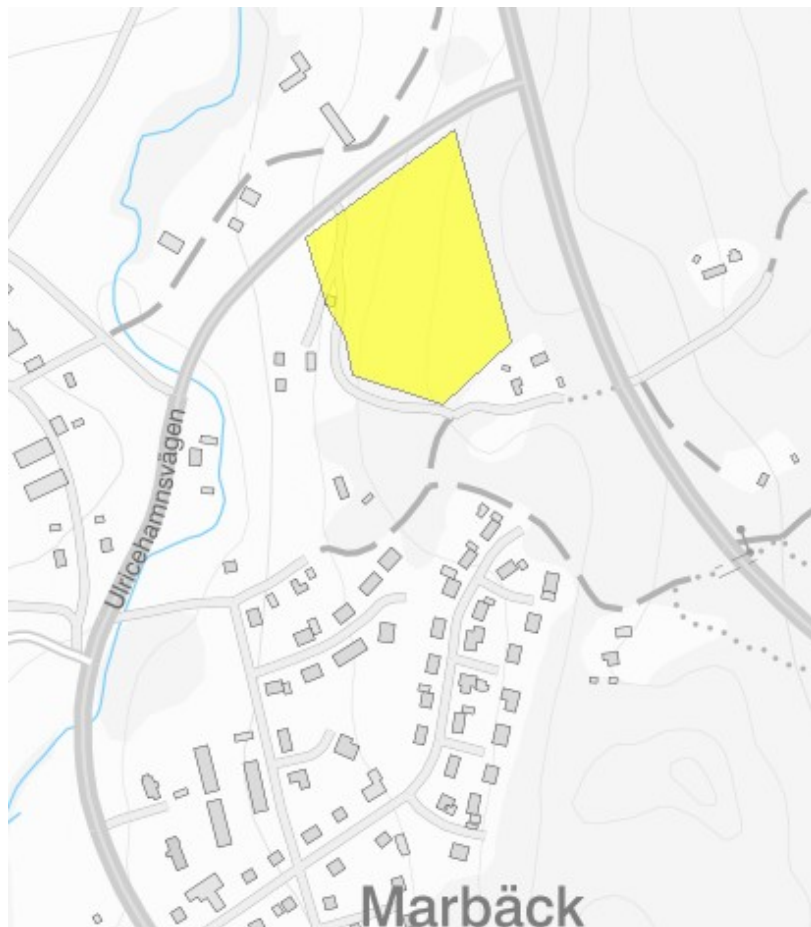
Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av åtta bebyggda adresser. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till 100 %.

Planförhållanden: Området är inte detaljplanelagt. Området är utpekat i översiktsplan som område för nya bostäder samt som utredningsområde för nya bostäder.

Behov av kommunal VA-försörjning: En exploatering i enlighet med översiktsplanen kräver kommunalt VA för att säkerställa en långsiktig hållbar lösning. Taktiken på utbyggnad av kommunalt VA är starkt beroende av intresset från markägare att exploatera området med nya bostäder. Finns det ett intresse att exploatera området i mindre del kan det möjligtvis ordnas med enskild VA-försörjning. Detta behöver utredas utifrån vilket intresse som finns.

Påverkan från enskilda avlopp: Befintliga lösningar består av en gemensamhetsanläggning i form av ett reningsverk med enskilt huvudmannaskap. Påverkan från anläggningen bedöms som liten.

22 Marbäck norra utfarten

Figur 28. Marbäck norra utfarten.

Beskrivning: Området är utpekat i översiktsplanen för nya bostäder. Om området byggs ut i enlighet med översiktsplanen bedöms cirka 15 bostäder kunna tillkomma. Området ligger i direkt anslutning till kommunalt VA-verksamhetsområde för Marbäck's tätort. Det befintliga verksamhetsområdet är i behov av översyn för att avgöra dess omfattning.

Områdesnummer: 22

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 2,1/ M 14,0

Området har poängsatts utifrån premissen att det föreslagna bostadsområdet byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Medellång sikt.

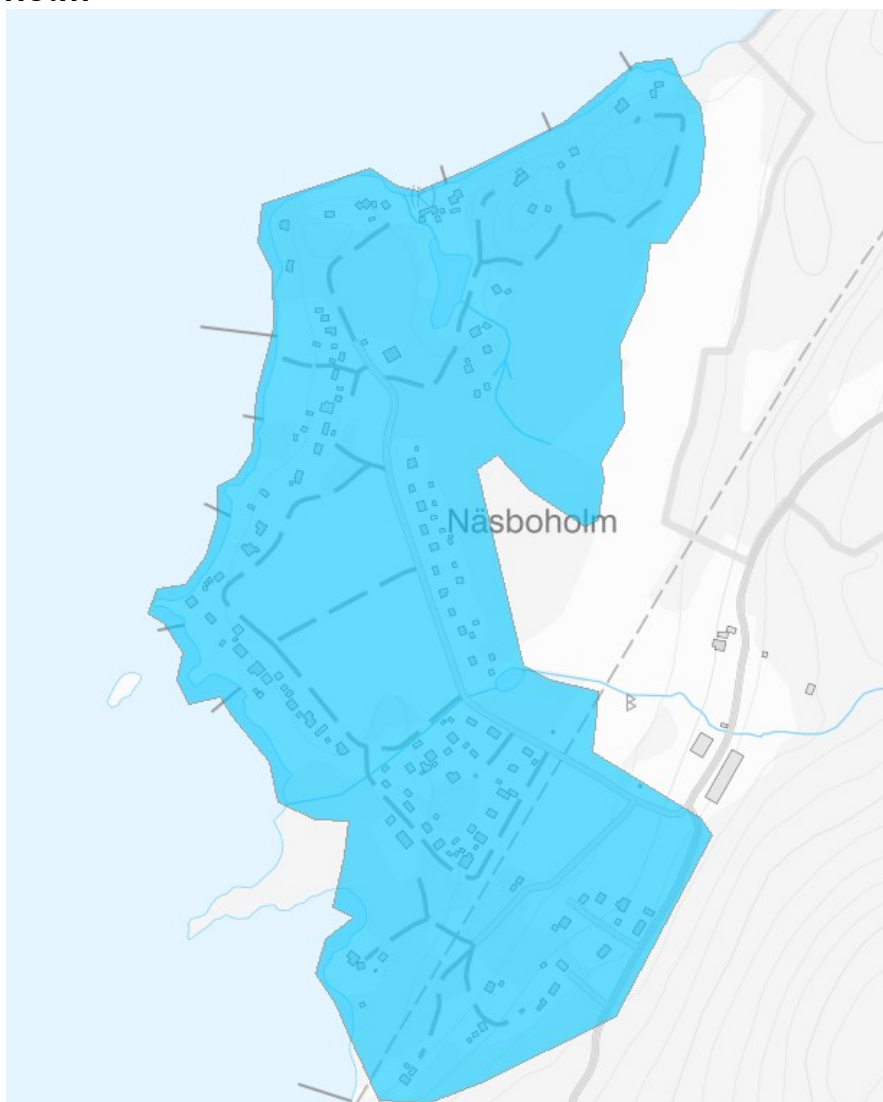
Befintlig bebyggelse: Området innehåller i dagsläget inga adresser.

Planförhållanden: Området är inte detaljplanelagt. Området är utpekad i översiktsplan som område för nya bostäder.

Behov av kommunal VA-försörjning: I samband med detaljplaneläggning kan det befintliga kommunala VA-verksamhetsområdet för Marbäcks tätort utökas till att omfatta området. En utbyggnad i enlighet med översiktsplanen medför sannolikt att bebyggelsen blir tät i området vilket medför ett behov av kommunalt VA för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning. Möjligheterna att förse området med kommunalt VA bedömas vara goda.

Påverkan från enskilda avlopp: Området avskärmas från samhället av fastigheter med enskild avloppsförsörjning med en troligtvis dålig funktion. Vid en förtätning i berört område bör omgivande fastigheter utredas för eventuell anslutning till kommunalt avlopp.

23 Näsboholm

Figur 29. Näsboholm.

Beskrivning: Fritidshusområde med viss permanentering. Hela området är detaljplanelagt. VA-utredning för området är gjord i vilken en enskild gemensamhetsanläggning föreslås. I dagsläget har området enskilda vatten- och avloppsanläggningar.

Områdesnummer: 23

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,4/ M 10,0

Status utbyggnadsplan: Fortsatt enskilt.

Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av cirka 80 bebyggda adresser. Bebyggelsetätheten i området är hög. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till cirka 25 %

Planförhållanden: Området är i dagsläget detaljplanelagt.

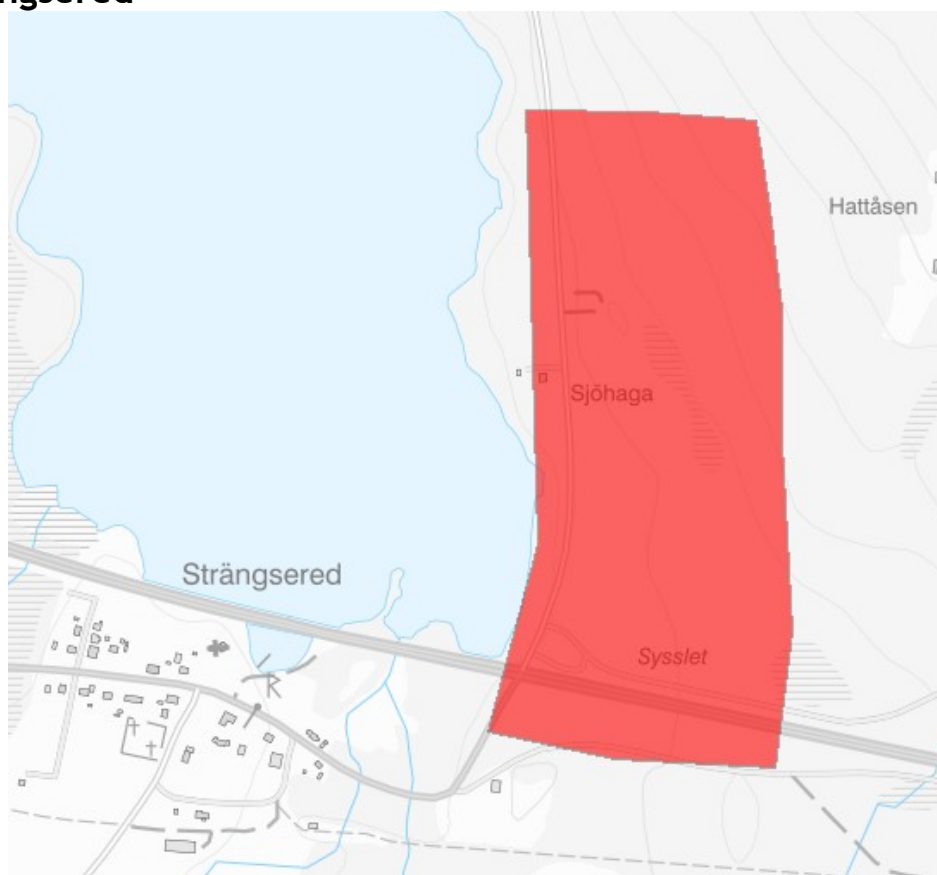
Behov av kommunal VA-försörjning: Vattenförsörjningen sker genom ett flertal mindre vattentäkter fördelade över hela området. Marken i området utgörs av isälvssediment, lera, kärrtorv samt sand, vilket ger en svårhanterlig situation om många olika utsläppspunkter ska

Planförhållanden: Området är inte detaljplanelagt. I översiktsplan föreslås ett LIS-område för bostäder i områdets västra del.

Behov av kommunal VA-försörjning: Området bedöms vara för gles idag för att vara aktuellt för kommunalt VA. Vid exploatering i det västra LIS-området i enlighet med översiktsplanen är tillkommande exploatering inte tillräcklig för att bygga ut kommunalt VA för området. För att detta ska bli rimligt behövs en förtätning mellan LIS-området och befintligt VA-verksamhetsområde.

Påverkan från enskilda avlopp: Områdets enskilda avlopp är nyligen kontrollerade och till stor del åtgärdade. En del återstår dock. Provtagningar visar att badplatsen har låga bakteriehalter. Påverkan är därför låg.

25 Strängsered

Figur 31. Strängsered.

Beskrivning: Området utgörs av två områden som i översiktsplanen föreslås som LIS-område för bostäder samt område för nya bostäder. Området ligger vid Strängseredssjöns östra sida. Verksamhetsområde för avlopp finns i Strängsereds tätort, söder om området. Strängsereds tätort ligger inom område för grundvattenförekomst.

Områdesnummer: 25

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,8/ M 11,0

Området har poängsatts utifrån premisen att det föreslagna LIS-området och bostadsområdet byggs ut i enlighet med översiktsplanen.

Status utbyggnadsplan: Lång sikt.

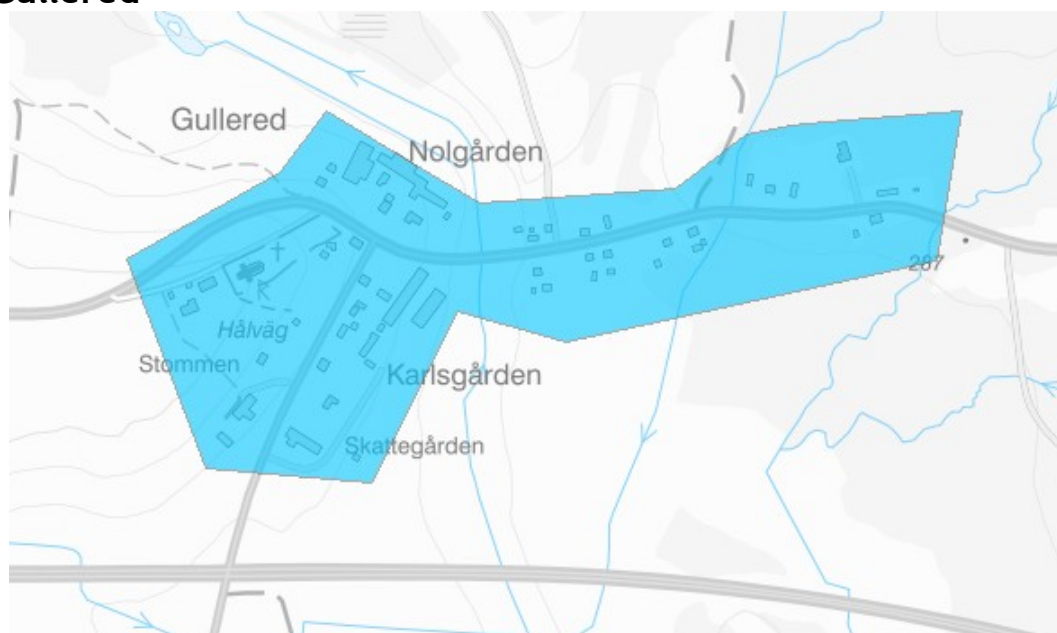
Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av en adress som bedöms vara permanentboende.

Planförhållanden: Området är inte detaljplanelagt. Området pekas ut i översiktsplanen för LIS-område och nya bostäder.

Behov av kommunal VA-försörjning: En exploatering i enlighet med översiktsplanen kräver kommunalt VA för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning.

Påverkan från enskilda avlopp: I dagsläget ingen påverkan från detta område när det gäller enskilda avlopp.

26 Gullered

Figur 32. Gullered.

Beskrivning: Området består av gles bebyggelse som utgörs av i huvudsak permanentboenden. Området saknar i dagsläget kommunalt VA.

Områdesnummer: 26

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,4/ M 7,0

Status utbyggnadsplan: Fortsatt enskilt.

Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av cirka 20 bebyggda adresser. Bebyggelsestätheten i området är förhållandevis gles. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till 90 %.

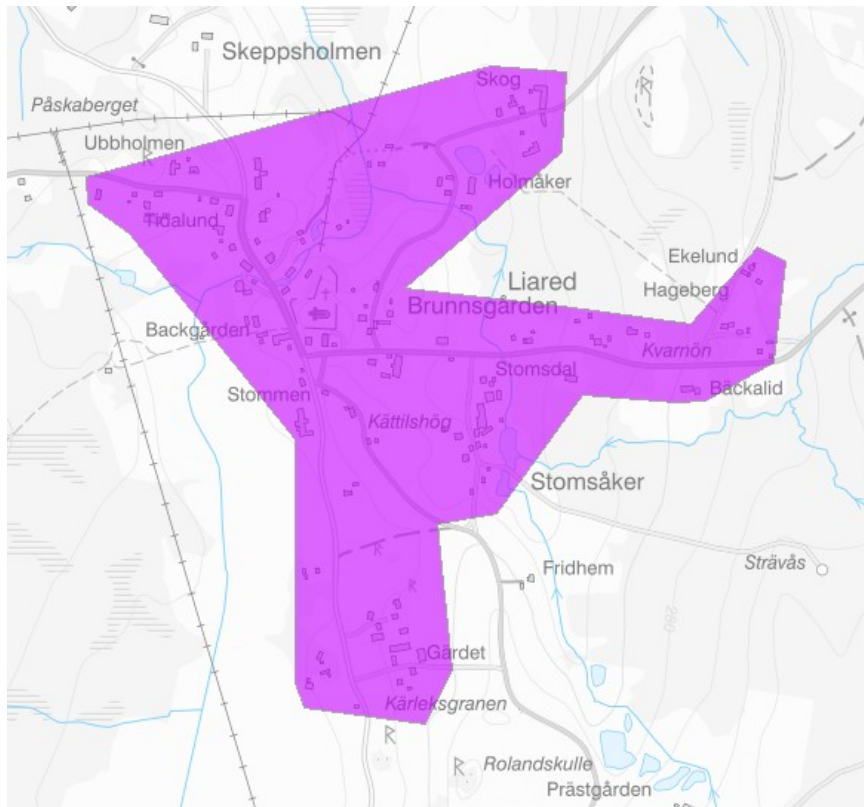
Planförhållanden: Området är inte detaljplanelagt.

Behov av kommunal VA-försörjning: Det är inga svårigheter att ordna med enskild VA-försörjning i området. Det är förhållandevis glesbebyggt och inte så omfattande. För

närvarande saknas intresse att exploatera i området och det bör fortsatt ha enskild VA-försörjning.

Påverkan från enskilda avlopp: Avloppsanläggningarna i området har en varierande standard. Påverkan bedöms som förhållandevis låg.

27 Liared

Figur 33. Liared.

Beskrivning: I huvudsak permanent bostadsbebyggelse som saknar kommunalt VA. Flodpärlmussla förekommer i Tidan som rinner genom området. De enskilda anläggningarna i området är till största delen äldre än 50 år.

Områdesnummer: 27

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,6 / M 7,0

Status utbyggnadsplan: Bevakningsområde.

Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av cirka 50 bebyggda adresser. Bebyggelsetätheten i området är relativt hög. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till 75 %

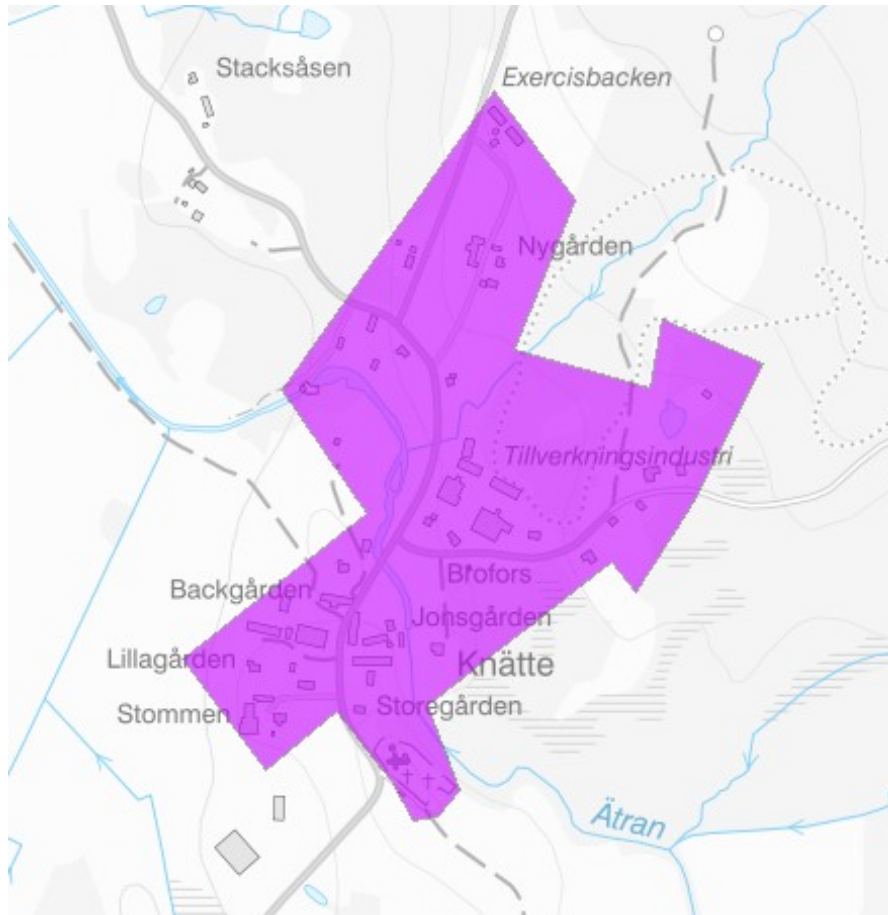
Planförhållanden: Området saknar detaljplan.

Behov av kommunal VA-försörjning: Området bedöms fortsatt kunna försörjas med enskilda VA-lösningar. De befintliga anläggningarna kommer efter pågående tillsyn (2020), att hålla en god standard för den närmaste 20–30-årsperioden. Då det för närvarande saknas intresse att exploatera i området kan inte kommunen se att området ska byggas ut med kommunalt VA i närtid. Det finns dock anledning att se över denna bedömning längre fram.

Området har fått relativt höga poäng utifrån miljösynpunkt med hänsyn till förekomst av flodpärlmussla. Den avgörande faktorn för flodpärlmusslans status i Tidan är kopplad till vandringshinder för öring och inte vattenkvalitet.

Påverkan från enskilda avlopp: Avloppen i området är kontrollerade och kommer leda till många åtgärder. För närvarande har avloppen en relativt stor påverkan på recipient.

28 Knätte

Figur 34. Knätte.

Beskrivning: I huvudsak permanent bostadsbebyggelse som saknar kommunalt VA. Flodpärlmussla förekommer i Ätran som rinner genom området. De enskilda anläggningarna i området är till stor del äldre än 40 år.

Områdesnummer: 28

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,3 / M 7,0

Status utbyggnadsplan: Bevakningsområde.

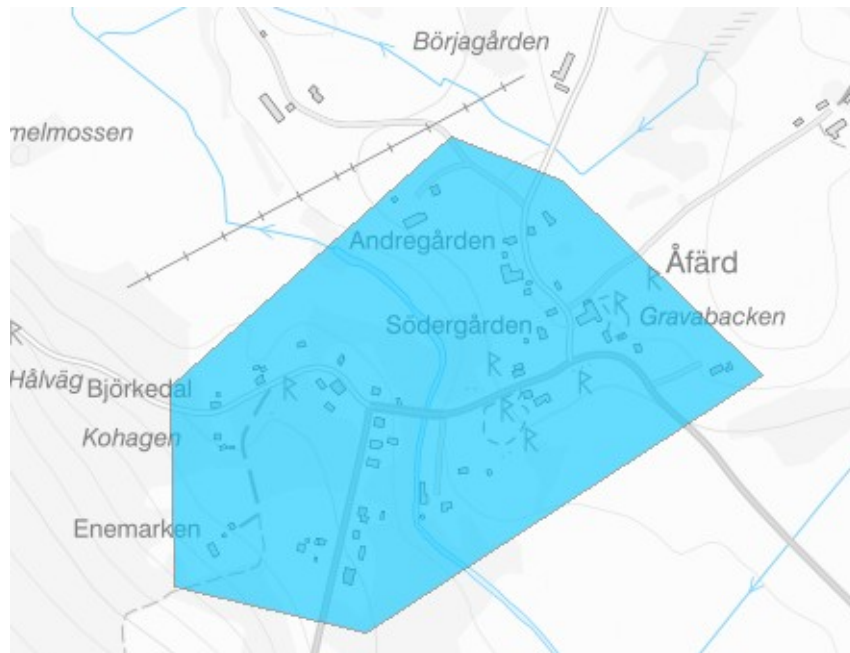
Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av cirka 30 bebyggda adresser. Bebyggelsen är relativt gles. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till 75 %.

Planförhållanden: Området är inte detaljplanelagt.

Behov av kommunal VA-försörjning: Bebyggelsen följer till stor del vägar och vattendrag och är relativt gles. Det bedöms inte finnas några faktorer som gör att kommunen behöver ordna med VA-försörjning för att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning. Området har fått relativt höga poäng utifrån miljösynpunkt med hänsyn till förekomst av flodpärlmussla. Den avgörande faktorn för flodpärlmusslans status i Ätran är kopplad till vandringshinder för öring och inte vattenkvalitet.

Påverkan från enskilda avlopp: Knätte är ett prioriterat område för tillsyn utifrån den riskanalys som gjorts för en övergripande bedömning av olika områden i kommunen. Det bedöms därför som att det finns en viss påverkan på Ätran på grund av dess närhet och åldern på befintliga avloppslösningar.

29 Böne/Åfärd

Figur 35. Böne/Åfärd.

Beskrivning: I huvudsak permanentbebyggelse som saknar kommunalt VA. Flodpärlmussla förekommer i Ätran som rinner genom området.

Områdesnummer: 29

Prioriteringsgrunder/Möjligheter: P 1,3/ M 10,0

Status utbyggnadsplan: Fortsatt enskilt.

Befintlig bebyggelse: Området består i dagsläget av cirka 25 bebyggda adresser. Bebyggelsen är gles i området. Permanenteringsgraden bedöms uppgå till 75 %.

Planförhållanden: Området är inte detaljplanelagt.

Behov av kommunal VA-försörjning: Områdets poäng utifrån miljösynpunkt kommer av förekomsten av flodpärlmussla i Ätran. Den avgörande faktorn för flodpärlmusslans status i Ätran är kopplad till vandringshinder för öring och inte vattenkvalitet. Området har en gles bebyggelse och ett litet antal adresser. Detta medför att området fortsättningsvis kan försörjas med enskilda VA-lösningar.

Påverkan från enskilda avlopp: Befintliga avlopp är av varierande ålder och funktion. Endast ett fåtal fastigheter ligger nära Ätran och påverkan bör rimligtvis vara liten.

Källor

Vägledning för kommunal VA-planering <https://www.havochvatten.se/data-kartor-och-rapporter/rapporter-och-andra-publikationer/publikationer/2014-02-07-vagledning-for-kommunal-va-planering.html>

Skyfallskartering Ulricehamn 2019-09-11 av WSP

Vattenförsörjningsplan Ulricehamn 2010-07-06, av Sweco

Översiktsplan Ulricehamn från 2015 <https://www.ulricehamn.se/trafik-och-samhallsutveckling/samhallsplanering/oversiktlig-planering/oversiktsplan/>

Avfallsplan Ulricehamn 2006

Allmänna bestämmelser för användande av Ulricehamns allmänna vatten- och avloppsanläggning samt information till fastighetsägare (ABVA 07) https://ueab.se/wp-content/uploads/2018/02/VA_almanna_bestammelser.pdf

VISS <https://viss.lansstyrelsen.se/>

Miljömål <https://www.sverigesmiljomal.se/>

Hållbarhetsmål <https://www.globalamalen.se/>

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVFMS 2016:17 <https://www.havochvatten.se/vagledning-foreskrifter-och-lagar/foreskrifter/register-avlopp/sma-avloppsanordningar-for-hushallspillvatten-hvmfs-201617.html>

Stigande vatten <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/tjanster/publikationer/2011/stigande-vatten---en-handbok-for-fysisk-planering-i-oversvamningshotade-omraden..html>

Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden MIFO <https://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/4000/91-620-4918-6/>

Vattenmyndighetens åtgärdsprogram <https://www.vattenmyndigheterna.se/atgarder/distriktens-atgardsprogram.html>

Förslag till riktvärden för dagvatten, StormTac http://stormtac.com/admin/Uploads/Riktvarde_n_dagvatten_feb_2009.pdf

Lagar och föreskrifter:

Lagen om allmänna vattentjänster 2006:412 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2006412-om-allman-na-vattentjanster_sfs-2006-412

Plan- och bygglagen 2010:900 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900

EUs ramdirektiv för vatten 2000/60/EG <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=LEGISSUM:l28002b>

Miljöbalken 1998:808 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/miljobalk-1998808_sfs-1998-808

Dricksvattenföreskrifter SLVFS 2001:30 <https://www.livsmedelsverket.se/om-oss/lagstiftning1/gallande-lagstiftning/slvfs-200130>

Livsmedelslagen 2006:804 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/livsmedelslag-2006804_sfs-2006-804

Anläggningslagen 1973:1149 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/anlaggningslag-19731149_sfs-1973-1149

Livsmedelslagen 2006:804 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/anlaggningslag-19731149_sfs-1973-1149